

İnsan Ticareti Suçu ve İçtima Sorunu

The Crime Of Human Trafficking And The Issue Of Multiplicity Aggregation

Ar. Gör. Yeşim YILMAZ*

ÖZET

Önemli bir insan hakkı ihlali olan insan ticareti suçu, Türk Ceza Kanunu'nun 80. maddesinde düzenlenmektedir. Bu çalışmada öncelikle, insan ticareti kavramı ile kavramın uluslararası belgelerde ve ulusal mevzuatta nasıl düzenlendiği incelenmekte, devamında ise suç genel teorisine uygun olarak, insan ticareti suçunun yapısal unsurları hakkında genel açıklamalar yapılmaktadır. Çalışmanın son bölümünde ise insan ticareti suçunda içtima sorunu Türk Ceza Kanunu'nda yer alan düzenlemeler doğrultusunda değerlendirilmekte; ayrıca, insan ticareti suçu ile birlikte işlenmesi muhtemel olan "göçmen kaçakçılığı", "organ ve doku ticareti", "iş ve çalışma hürriyetinin ihlali", "belgede sahtecilik", "suç işlemek amacıyla örgüt kurma", "fuhuş" suçları gibi bazı suç tipleri ile olan içtima ilişkisi de doktrindeki görüşler ve içtihatlardaki yansımalar çerçevesinde ele alınmaktadır.

Anahtar Kelimeler: *İnsan Ticareti Suçu, İnsan Ticareti Suçunda İçtima, Göçmen Kaçaklığı Suçu, İş ve Çalışma Hürriyetinin İhlali Suçu, Fuhuş Suçu.*

ABSTRACT

The crime of human trafficking which is a crucial violation of human rights is regulated in Article 80 of the Turkish Penal Code. In this study, firstly, the concept of human trafficking and how the concept is regulated in international regulations and national legislation are examined; afterwards the general explanations are given about the structural elements of the crime of human trafficking in

* Altınbaş Üniversitesi Hukuk Fakültesi Araştırma Görevlisi.

accordance with the crime general theory. In the last part of the study, the issue of multiplicity/aggregation of crimes in the crime of human trafficking is assessed in line with the regulations in the Turkish Penal Code; also, relations of the multiplicity/aggregation of some crimes with human trafficking such as "smuggling of migrants", " trading of organs and tissues ", "violation of the freedom to work and labour", "forgery of documents", "forming organized group with the intention of committing crime", "prostitution" which are possible to be committed with human trafficking are analysed within the scope of actual opinions in the doctrine and case law.

Keywords: *The Crime of Human Trafficking, Multiplicity/Aggregation of Crimes in Human Trafficking, The Crime of Smuggling of Migrants, The Crime of Violation of The Freedom To Work And Labour, The Crime of Prostitution.*

GİRİŞ

Günümüzde modern kölelik olarak da adlandırılan ve genellikle organize suç örgütleri tarafından gerçekleştirilen insan ticareti, her şeyden önce çağımızın en önemli insan hakları ihlallerinden birisini teşkil etmektedir. İnsan ticareti; yoksulluk, savaş vb. nedenlerle olumsuz koşullarda yaşayan insanların göç etmek istemelerini ve bu isteklerini gerçekleştirme sürecinde çeşitli açılardan istismar edilmeleri amacıyla yapılan faaliyetleri ifade eder. Özellikle bu kişilerin, kandırılarak daha iyi şartlarda yaşayabilecekleri ülkelere götürülmeleri ve bu ülkelerde vaat edilen işlerle hiçbir şekilde uyuşmayan, sömürü düzeyi son derece yüksek işlerde çalıştırılmaları, fuhşa zorlanmaları ve her türlü insanlık dışı muameleye tabi tutulmaları durumudur. Genellikle kadınlar ve çocuklar insan ticareti mağdurlarının önemli bir kısmını oluşturmakta ve mağdurlar ev içi hizmetler, organ ticareti, pornografi ve fuhuş sektörü gibi birçok alanda insan tacirleri tarafından sömürülmektedirler. Bu kapsamda, insan ticaretiyle mücadele konusunda bu suçu önleme, suç mağdurlarını koruma ve mağdurlara yardım gibi mağdur odaklı bir yaklaşım benimsenmesi önem arz etmektedir. İnsan ticaretinin önlenmesi ise, kavramın küresel boyutu dikkate alındığında, ülkelerin suç tipine ilişkin cezai hükümler yanında birtakım yasal ve idari düzenlemeler yapmasını ve aynı zamanda uluslararası işbirliğini de gerektirmektedir.

Bu çerçevede Türkiye'nin de insan ticaretiyle mücadele alanında yasal ve idari düzenlemeler ihdas ettiği görülmektedir.¹

Türkiye'nin insan ticareti açısından hem önemli bir hedef ülke, hem de bir geçiş ülkesi olması ve 1990'lı yıllardan itibaren eski Doğu Bloku ülkelerinden gelen kadınların fuhuş sektöründe giderek ağırlık kazanmaları ülkemizin konu açısından önemini ortaya koymaktadır.² Türkiye'de 2000 yılında imzalanan Sınır Aşan Örgütlü Suçlara Karşı Birleşmiş Milletler Sözleşmesi'ne ek İnsan Ticaretinin, Özellikle Kadın ve Çocuk Ticaretinin Önlenmesine, Durdurulmasına ve Cezalandırılmasına İlişkin Protokol³ 2003 yılında yürürlüğe girmiş ve insan ticareti suçu, ilk olarak 2002 yılında söz konusu Protokol'ün gereklerini yerine getirmek üzere 765 sayılı Türk Ceza Kanunu'nda düzenlenmiştir.⁴ 765 sayılı TCK'da yer alan düzenlemede bazı değişiklikler yapılmak suretiyle, 1 Haziran 2005 tarihinde yürürlüğe giren 5237 sayılı Türk Ceza Kanunu'nun 80. maddesinde de bu suça yer verilmiştir. Söz konusu düzenleme uyarınca Ek Protokole paralel olarak, "amaç, araç ve fiil" biçiminde üç unsuru da içeren bir hüküm getirilmiş olup suçun oluşabilmesi için bu üç öğenin her birinden parçaların bir arada olması gereklidir.⁵

¹ Bkz. http://www.mfa.gov.tr/turkiye_nin-insan-ticaretiyle-mucadelesi-.tr.mfa (Erişim Tarihi: 17.07.2017).

² Aslıcan Kalfa, Eski Doğu Bloku Ülkeleri Kaynaklı İnsan Ticareti ve Fuhuş Sektöründe Çalışan Kadınlar, Ankara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü (Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi), 2008, s. 126.

³ 13 Aralık 2000 tarihli "Sınır Aşan Örgütlü Suçlara Karşı Birleşmiş Milletler Sözleşmesine Ek İnsan Ticaretinin, Özellikle Kadın ve Çocuk Ticaretinin Önlenmesine, Durdurulmasına ve Cezalandırılmasına İlişkin Protokolün Onaylanmasının Uygun Bulunduğuna Dair Kanun", 30.1.2003 tarihinde kabul edilmiş ve 4.2.2003 tarih ve 25014 sayılı Resmi Gazete'de yayımlanarak yürürlüğe girmiştir. Protokol ise 18.3.2003 tarih ve 25052 sayılı Resmi Gazete'de yayımlanmıştır.

⁴ 201/b maddesinin, 765 sayılı Kanun'un cürümlere ait ikinci kitabının "Hürriyet Aleyhine İşlenen Cürümler" başlığını taşıyan ikinci babının, "İş ve Çalışma Hürriyeti Aleyhindeki Cürümler" başlıklı altıncı faslına ilave edilmiş olması doktrinde eleştirilmiş, bu suç ile çalışma özgürlüğü arasında doğrudan bir ilişki kurmanın mümkün olmadığı ifade edilmiştir. Mahmut Koca, "İnsan Yağması (Sömürüsü) Suçu (TCK.m.201b)", Ankara Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi, C:52, S:2, 2003, s. 143. Ayrıca bkz. Ümit Kocasakal, "İnsan Ticareti Suçu (TCK 201/b)", Galatasaray Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi, S: 2, Ocak 2003; s. 60; Çetin Arslan, "İnsan Ticareti Suçu (TCK Md. 201/b)", Ankara Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi, C: 53, S:4, 2004, s. 44.

⁵ Gülşah Kurt Yücekel, İnsan Ticareti Suçu, Galatasaray Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü (Yayınlanmamış Doktora Tezi), İstanbul, 2011, s. 299-300.

Örneğin fail, sosyal medya aracılığıyla tanıştığı mağdura kendisini ajans sahibi olarak tanıtarak mağduru aylık 5.000 Euro maaş vaadiyle manken olarak çalışma bahanesiyle Türkiye'ye gelmeye ikna etse ve ajansa gönderme bahanesiyle geneleve gönderse; insan ticareti suçu oluşacak olup burada amaç fuhuş yaptırmak, araç hareket kandırmak ve asıl hareketler ise ülkeye sokma, tedarik etme, sevk etmedir.

İnsan ticareti suçu yapısı gereği birçok suç ile ilişkili bir suç tipidir, zira suçun maddi unsuruna araç fiillerin dahil olması ve fiilin yöneldiği maksatların gerçekleşmesinin başka suçların oluşumuna sebep olabilmesi gibi özellikleri bünyesinde barındırmaktadır.⁶ Bu çerçevede insan ticareti suçunun maddi unsurunu teşkil eden fiiller ile ihlal edilen hukuki yararlar açısından çeşitli ihtimaller söz konusu olabilir. İnsan ticareti suçu hem düzenlendiği bölümde yer alan diğer suçlarla hem de kanunda diğer bölümlerde yer alan bazı suçlar ile içtima ilişkisi içerisindedir. Bu noktada ihtimaller örneğin; göçmenlerin hedef ülkeye vardıklarında insan ticareti suçunun konusu haline gelmesi veya fuhuş amaçlı insan ticareti suçu ile birlikte fuhuş amacının gerçekleşerek fuhuş suçunun oluşması, yine benzer şekilde insan ticareti suçu uyarınca tedarik edilen mağdurların, daha sonra insan onuru ile bağdaşmayacak çalışma ve konaklama koşullarına tâbi kılınması şeklinde ortaya çıkabilmektedir. Yine çoğunlukla birden fazla mağdurun suça konu olması ile birlikte örneğin mağdurun farklı zamanlarda, farklı yerlerde hizmetçilik yaptırılması maksadıyla araç fiillerle birden fazla kez sevk edilmesi ihtimali⁷ suçların içtima açısından özellik göstermesine sebebiyet verir.

Türk Ceza Kanunu'nda insan ticareti ile ilişkili organ veya doku ticareti (TCK m. 91), iş ve çalışma hürriyetinin ihlali (TCK m. 117), fuhuş suçu (TCK m. 227) gibi başka suçların da öngörüldüğü dikkat çekmektedir. Bu düzenlemeler kimi zaman insan ticareti suçu ile karıştırılabilmektedir.⁸ Yine insan ticareti suçuyla bağlantılı olan örgüt kurma gibi suçlardan bahsetmek de mümkündür. Bu açıdan bu suçlar ile insan ticareti suçu arasındaki içtima ilişkisinin tespiti de son derece önem arz etmektedir.

⁶ Kurt Yücekul, İnsan Ticareti Suçu, s. 473.

⁷ Örnek için bkz. Durmuş Tezcan, Mustafa Ruhan Erdem, R. Murat Önok, Teorik ve Pratik Ceza Özel Hukuku, Seçkin Yayınları, Ankara, 2017, s. 123.

⁸ Gamla Jahic, Ulaş Karan, "Türk Ceza ve Ceza Usul Hukuku ve Fuhuş Amaçlı İnsan Ticareti Suçunda Yaşanan Sorunlar", Türkiye Barolar Birliği Dergisi, S:67, 2006, s. 103.

Bu çalışmanın amacı insan ticareti suçu ile birlikte uygulamada da sıkça karşılaşıldığı üzere insan ticareti suçunda içtima halleri ile diğer suçlarla olan içtima ilişkisini ortaya koyabilmektir. Bu doğrultuda öncelikle insan ticareti kavramına ve kavramın ulusal mevzuat ile uluslararası belgelerde nasıl düzenlendiğine değinilecek; devamında Türk Ceza Kanunu'nun 80. maddesinde düzenlenen insan ticareti suçu, suç genel teorisine uygun olarak incelenecektir. Son olarak, çalışmanın üçüncü bölümünde ise insan ticareti suçu açısından içtima sorununa ayrıntılı bir şekilde yer verilecek ve söz konusu sorunun çözümü yolunda özellikle Yargıtay kararları ve doktrindeki görüşler çerçevesinde bir değerlendirme yapılmaya çalışılacaktır.

I. İNSAN TİCARETİ KAVRAMI, ULUSALARASI BELGELERDE VE ULUSAL MEVZUATTAKİ DÜZENLEMELER

A. Kavram

İnsan ticareti kavramının tarihsel kökenlerinde kölelik ve esir ticareti bulunmaktadır. Küresel anlamda önemli bir sosyal problem olan insan ticareti, bireyi insan onuru ile bağdaşmayan bir istismar aracı haline getirerek temel hak ve özgürlükleri ortadan kaldırdığı için insan ticaretinin aynı zamanda bir insan hakkı problemi olduğunu ifade etmek gerekir.⁹ İnsan ticaretinde temel faktör insanların çaresizliği olup işlenme amaçları açısından insan ticareti suçunun farklı çeşitlerini ortaya çıkarmaktadır. Fuhuş amaçlı insan ticareti, insan ticareti çeşitlerinin en yaygın olanıdır. İnsan ticaretinin bir başka çeşidi ise işgücü sömürsüdür. Çeşitli amaçlarla kaçırılan, bizzat aileleri tarafından satılan çocuklar, çocuk istismarı olarak insan ticaretinin konusunu oluşturmaktadırlar.¹⁰

İnsan ticareti kavramı birçok uluslararası belgede tanımlanmış olmakla birlikte insan ticaretinin kapsamlı ve kabul gören en yaygın tanımı Sınırşan Örgütlü Suçlara Karşı Birleşmiş Milletler Sözleşmesi'ne Ek İnsan Ticaretinin, Özellikle Kadın ve Çocuk Ticaretinin Önlenmesine, Durdurulmasına ve Cezalandırılmasına İlişkin Protokol'ün (Paler-

⁹ Ahmet Caner Yenidünya, İnsan Ticareti Suçu (TCK.m.80), Turhan Kitabevi, Ankara, 2007, s. 10.

¹⁰ Kocasakal, s. 41 vd.; Yenidünya, İnsan Ticareti Suçu, s. 11 vd.

mo Protokolü) 3. maddesinde yer almaktadır. Palermo Protokolü'nde insan ticareti; *"kuvvet kullanarak veya kuvvet kullanma tehdidi ile veya diğer bir biçimde zorlama, kaçırma, hile, aldatma, nüfuzu kötüye kullanma, kişinin çaresizliğinden yararlanma veya başkası üzerinde denetim yetkisi olan kişilerin rızasını kazanmak için o kişiye veya başkalarına kazanç veya çıkar sağlama yoluyla kişilerin istismar amaçlı temini, bir yerden bir yere taşınması, devredilmesi, barındırılması veya teslim alınması anlamına gelir. İstismar terimi, asgari olarak, başkalarının fuhşunun istismar edilmesini veya cinsel istismarın başka biçimlerini, zorla çalıştırmayı veya hizmet ettirmeyi, esareti veya esaret benzeri uygulamaları, kulluğu veya organların alınmasını içerecektir."* şeklinde ifade edilmektedir.¹¹ Söz konusu tanıma bakıldığında insan ticaretinin söz konusu olabilmesi için üç unsurun bir araya gelmesinden bahsedilebilecektir. Bunlar ise; amaç, araç ve asıl hareketlerdir.¹² Türk Ceza Kanunu'nun 80. maddesindeki düzenlemenin de, büyük oranda bu tanıma paralel olduğu görülmektedir.¹³ İlgili hüküm uyarınca; modern bir kölelik tarzı olarak insanın istismarına yönelen insan ticareti, *"kişilerin zorla çalıştırılmak, hizmet ettirmek, fuhuş yaptırmak, esarete tabi kılmak veyahut vücut organlarının verilmesini sağlamak gibi maksatlarla (amaç) tehdit, baskı, cebir veya şiddet kullanılarak veya çaresizliklerinden istifade edilerek ya da aldatılarak (araç) temin edilmelerini, kaçırılmalarını, sevk edilmelerini, nakledilmelerini, bir yerden başka bir yere götürülmelerini, ülkeye sokulmalarını ya da ülkeden çıkarılmalarını (asıl hareket)"* içeren suç eylemi olarak anlaşılmaktadır.¹⁴

¹¹ İnsan ticaretinin farklı tanımları için bkz. Yenedünya, İnsan Ticareti Suçu, s. 19 vd.; Olgun Değirmenci, *"Mukayeseli Hukukta ve Türk Hukukunda İnsan Ticareti Suçu"*, Türkiye Barolar Birliği Dergisi, S:67, Kasım/Aralık 2006, s. 61-62.

¹² Değirmenci, s. 62; Gülşah Kurt, İnsan Ticareti, in Köksal Bayraktar, Vesile Sonay Evik, Gülşah Kurt, Özel Ceza Hukuku C: I (Uluslararası Suçlar), On İki Levha Yayıncılık, İstanbul, 2016, s. 162.

¹³ TCK'nın 80. maddesindeki düzenlemenin Protokolden ayrıldığı hususlar için bkz. Mehmet Emin Artuk, Ahmet Gökçen, A. Caner Yenedünya, Ceza Hukuku Özel Hükümler, 15. Bası, Adalet Yayınevi, Ankara, 2015, s. 92-93.

¹⁴ Küresel boyutta bir tehdit olarak dünya ülkelerinin ortak sorunlarından biri olan insan ticareti birçok ülkede suç olarak düzenlenmektedir. Karşılaştırmalı hukukta insan ticareti suçuna ilişkin düzenlemeler için bkz. Kurt Yücekul, İnsan Ticareti Suçu, s. 163 vd.; Yenedünya, İnsan Ticareti Suçu, s. 128 vd.; Değirmenci, s. 68 vd; Kocasakal, s. 49 vd.

B. Uluslararası Belgelerdeki Düzenlemeler

İnsan ticareti ile ilgili olarak 20. yüzyılın başından itibaren uluslararası bir yaklaşım geliştirilmeye başlandığı görülmektedir. İnsan ticareti ile ilgili ilk uluslararası düzenlemeler 1904 tarihli *Beyaz Kadın Ticaretinin Yasaklanmasına Dair Uluslararası Sözleşme* ve bundan altı yıl sonra düzenlenen, 1910 tarihli *Beyaz Kadın Ticaretinin Yasaklanmasına Dair Uluslararası Sözleşme*'dir. Birinci Dünya Savaşı'ndan sonra Milletler Cemiyeti bünyesinde 1921 yılında *Kadın ve Çocuk Ticaretinin Yasaklanmasına Dair Sözleşme* ve 1933 yılında *Tüm Yaşlarda Kadın Ticaretinin Yasaklanmasına Dair Uluslararası Sözleşme* imzalanmıştır. İnsan ticareti ile ilişkin söz konusu sözleşmeler, Birleşmiş Milletler tarafından, 1949 yılında *İnsan Ticaretinin ve İnsanların Fuhuş Yoluyla Sömürülmesinin Yasaklanmasına Dair Sözleşme* adı altında birleştirilmiştir.¹⁵

İnsan ticaretinin ihlal ettiği hakların korunması ile insan ticaretiyle mücadeleye yönelik uluslararası çalışmalara bakıldığında özellikle Birleşmiş Milletler, Avrupa Konseyi ve Avrupa Birliği tarafından yapılan girişimler ön plana çıkmaktadır.

Birleşmiş Milletler bünyesinde insan ticaretinin tanımlanmasına ve mağdurların korunmasına yönelik en kapsamlı yaklaşım, 2000 yılında *Sınır aşan Örgütlü Suçlara Karşı Birleşmiş Milletler Sözleşmesi*'ne Ek İnsan Ticaretinin, Özellikle Kadın ve Çocuk Ticaretinin Önlenmesine, Durdurulmasına ve Cezalandırılmasına İlişkin Protokol ile getirilmiştir. İnsan ticareti konusunda doğrudan ya da dolaylı hükümler taşıyan Birleşmiş Milletler bünyesinde imzalanan diğer bazı sözleşmeler ise şunlardır: 1953 tarihinde imzaya açılan 1926 tarihli *Köleliğe Karşı Sözleşme*, 1956 yılında imzalanan *Kölelik, Köle Ticareti ve Köleliğe Benzer Kurum ve Uygulamaların Kaldırılmasına Dair Ek Sözleşme*, 1989 yılında kabul edilen *Birleşmiş Milletler Çocuk Hakları Sözleşmesi*, 2000 yılında imzaya açılan ve 2002 yılında yürürlüğe giren *Birleşmiş Milletler Çocuk Hakları Sözleşmesine Ek Çocuk Satışı, Çocuk Fahişeliği ve Çocuk Pornografisi Ek Protokolü*, *Kadımlara Karşı Her Türü Ayrımcılığın Önlenmesi Sözleşmesi*,

¹⁵ Yenidünya, İnsan Ticareti Suçu, s. 106; Türk Hukukunda İnsan Ticareti Suçu El Kitabı, "Türkiye'nin İnsan Ticareti ile Mücadele Çabalarının ve Tüm İnsan Ticareti Mağdurlarının Adalete Erişimlerinin Desteklenmesi" AB Hibe Projesi, 2. Baskı, Ankara, 2009, s. 66; Değirmenci, s. 66.

*Birleşmiş Milletler Siyasi ve Medeni Haklar Sözleşmesi, Birleşmiş Milletler İnsan Hakları Beyannamesi.*¹⁶

Bu düzenlemelerin yanı sıra Avrupa Konseyi de insan ticareti ile mücadeleyle yönelik önemli faaliyetlerde bulunmaktadır. Bu çerçevede 16 Mayıs 2005 tarihinde imzaya açılan ve 1 Şubat 2008'de yürürlüğe giren *Avrupa Konseyi İnsan Ticaretine Karşı Eylem Sözleşmesi*'ni¹⁷, insan ticaretinin bir insan hakları ihlali olarak tanınması, mağdurların korunmasına ilişkin getirdiği önlemler, sınır aşan nitelikte olmasa ve organize bir suç örgütü çerçevesinde işlenmese dahi her türlü insan ticaretini kapsamına alması ve Sözleşme'nin uygulamasını güvence altına almak için izleme mekanizması oluşturması gibi özellikleri nedeniyle insan ticaretine ilişkin olarak en ayrıntılı uluslararası düzenleme olarak nitelendirmek mümkündür. Bununla birlikte, bu konuda Avrupa Konseyi tarafından kabul edilen çok sayıda tavsiye kararı bulunmaktadır. Bu kapsamda yapılan önemli girişimler şu şekildedir: *Avrupa Konseyi Parlamentosunun 6 Ekim 1987 Tarih ve 1065 (1987) Sayılı Çocukların Ticareti ve Diğer Yollarla Sömürülmesi İle İlgili Tavsiye Kararı*; *Avrupa Konseyi Bakanlar Komitesinin Cinsel Sömürü, Pornografi, Fuhuş ve Çocuk ve Genç Ticareti İle İlgili 9 Eylül 1991 Tarih ve R (91) 11 Sayılı Tavsiye Kararı*; *Avrupa Konseyi Parlamenterler Meclisinin 25 Eylül 1996 Tarih ve 1099 (1996) Sayılı Çocukların Ticareti ve Diğer Yollarla Sömürülmesi İle İlgili Tavsiye Kararı*; *Avrupa Konseyi Parlamenterler Meclisinin Konsey Üyesi Ülkelerde Kadın Ticareti ve Zorla Fuhşa Yönlendirilmeleri İle İlgili 1325 (1997) Sayılı Tavsiye Kararı*; *Avrupa Konseyi Bakanlar Komitesi'nin Cinsel Sömürü Amacıyla İnsan Ticareti İle Mücadeleye Dair 19 Mayıs 2000 Tarih ve R (2000) 11 Sayılı Tavsiye Kararı*¹⁸.

İç sınırların kalkmasıyla birlikte Avrupa Birliği de uyuşturucu ve insan ticareti başta olmak üzere sınıraşan suçlara karşı üye ülkeler ile birlikte aday ülkeler ve komşu üçüncü ülkeler ile işbirliğine gitmiştir.

¹⁶ Birleşmiş Milletler nezdinde yapılan uluslararası çalışmalar hakkında detaylı bilgi için bkz. İnsan Ticareti Suçu El kitabı, s. 69 vd.; Kurt Yücekul, İnsan Ticareti Suçu, s. 74 vd.

¹⁷ Türkiye, Avrupa Konseyi İnsan Ticaretine Karşı Eylem Sözleşmesi'ni 19 Mart 2009 tarihinde imzalamış olup 6667 sayılı "Avrupa Konseyi İnsan Ticaretine Karşı Eylem Sözleşmesi'nin Onaylanmasının Uygun Bulunduğuna Dair Kanun" 30.01.2016 tarihinde kabul edilmiş ve 19.2.2016 tarih ve 29629 sayılı Resmi Gazete'de yayımlanarak yürürlüğe girmiştir.

¹⁸ Avrupa Konseyi nezdinde yapılan uluslararası çalışmalar hakkında detaylı bilgi için bkz. İnsan Ticareti Suçu El kitabı, s. 77 vd.; Kurt Yücekul, İnsan Ticareti Suçu, s. 103 vd.

Bu kapsamda önemli düzenlemelerin bazıları şunlardır¹⁹: 15 Mart 2001 tarihli *Mağdurların Cezai İşlemlerdeki Durumuna İlişkin Konsey Çerçeve Kararı*, insan ticareti ile mücadelede alınması gereken tedbirler ile birlikte etkili, orantılı, caydırıcı yaptırımlar öngören ortak cezai düzenlemelerin benimsenmesine ilişkin 2002/629/JHA sayılı ve 19 Temmuz 2002 tarihli *Konsey Çerçeve Kararı*, insan ticareti mağduru olan ve yetkili makamlarla işbirliği yapanlara oturma izni verilmesine ilişkin 2004/81/EC sayılı ve 29 Nisan 2004 tarihli *Konsey Direktifi*, insan ticaretinin önlenmesi, insan ticaretiyle mücadele edilmesi ve mağdurlarının korunması hakkında 2011/36/EU sayılı ve 5 Nisan 2011 tarihli *AB Direktifi (2002/629/JHA sayılı Konsey Çerçeve Kararının yerini almıştır.)*²⁰, *İnsan Ticaretinin Ortadan Kaldırılmasına Yönelik Avrupa Birliği Stratejisi (2012-2016)*²¹. Yine üye devletler arasında polis iş birliği sağlayan Europol'ün (Avrupa Polis Teşkilatı) görevleri arasında da insan ticareti faaliyetlerinin önlenmesi ve bunlarla mücadele edilmesi yer almaktadır.²²

C. Ulusal Mevzuatta TCK Dışındaki Düzenlemeler

Türkiye'de Birleşmiş Milletler, Avrupa Birliği ve Avrupa Konseyi çerçevesinde alınan kararlar ve imzalanan sözleşmelere uygun düzenlemeler yapılmıştır. Tüm bu uluslararası düzenlemelerin de bir gereği olarak insan ticareti; 5237 sayılı TCK'nın 80. maddesinde suç olarak düzenlenmektedir. Bununla birlikte, insan ticaretiyle mağdur odaklı mücadele kapsamında TCK dışında da bazı yasal düzenlemeler bulunmaktadır. Suç incelemesine ikinci bölümde detaylı olarak değinileceğinden bu başlık altında Türk Ceza Kanunu dışındaki diğer mevzuat ele alınacaktır. Bu çerçevede; 6458 sayılı Yabancılar ve Uluslararası Koruma Kanunu kapsamında düzenlenen ikamet izni çeşitlerinden biri de insan ticareti mağduru ikamet izni olup, insan ticareti mağduru olduğu veya olabileceği yönünde kuvvetli şüphe duyulan yabancılara, yaşadık-

¹⁹ Bu konuda ayrıca bkz. *İnsan Ticareti Suçu* El kitabı, s. 82 vd.; Kurt Yücekel, *İnsan Ticareti Suçu*, s. 131 vd; Vesile Sonay Evik, "İnsan Ticareti Suçu", Erdoğan Teziç'e Armağan, Galatasaray Üniversitesi Yayınları Armağan Serisi, No:5, İstanbul, 2007, s. 395-397.

²⁰ <http://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=legisum:jl0058> (Erişim Tarihi: 17.07.2017).

²¹ <http://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=celex:52012DC0286> (Erişim Tarihi: 17.07.2017).

²² Europol'ün resmi internet sitesi için bkz. <https://www.europol.europa.eu/content/page/about-us> (Erişim Tarihi: 17.07.2017).

larının etkisinden kurtulabilmeleri ve yetkililerle iş birliği yapıp yapmayacaklarına karar verebilmeleri amacıyla valiliklerce otuz gün süreli ikamet izni verileceği ve bu ikamet izinlerinde, diğer ikamet izinlerinin verilmesindeki şartların aranmayacağı hüküm altına alınmıştır. Ayrıca mağdur destek sürecinden yararlanmakta olan insan ticareti mağdurları hakkında sınır dışı etme kararı alınamayacağı öngörülmüştür. Bununla birlikte, insan ticareti mağdurlarının korunmasıyla ilgili iş ve işlemleri yürütmek üzere İçişleri Bakanlığına bağlı Göç İdaresi Genel Müdürlüğü kurulmuş ve Genel Müdürlük bünyesinde İnsan Ticareti Mağdurlarını Koruma Dairesi Başkanlığı hizmet birimine yer verilmiştir.

İnsan ticareti suçunun önlenmesi, insan ticaretiyle mücadele, insan hakları kapsamında Türk vatandaşı ve yabancı ayrımı gözetilmeksizin insan ticareti mağdurlarının korunması, yabancı mağdura ikamet izni verilmesi ve mağdurlara sunulacak destek hizmetlerine ilişkin usul ve esasları belirlemek amacıyla çıkarılan İnsan Ticaretiyle Mücadele ve Mağdurların Korunması Hakkında Yönetmelik, insan ticareti suçunun önlenmesi ve bu suçla mücadeleye yönelik olarak, 2005 tarihli Avrupa Konseyi İnsan Ticaretiyle Mücadele Sözleşmesi'nin gereklerini yerine getirmek üzere atılan en önemli adımlardan biri olarak görülmelidir. Yönetmelik çerçevesinde İnsan Ticaretiyle Mücadele Koordinasyon Komisyonu oluşturulmuş, Acil Yardım ve İhbar Hattı²³ kurumsallaştırılmış, mağdurların tanımlanmasına, ikamet izni verilmesine, korunmasına, barındırılmasına ve mağdur destek programına ilişkin detaylı hükümlere yer verilmiştir.

Yine 6735 sayılı Uluslararası İşgücü Kanunu ile yabancıların çalışma izinlerinin verilmesi Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığı yetkisi kapsamında olup Kanun'un 16/1-f maddesinde "mağdur destek sürecinden yararlanan insan ticareti mağduru" yabancılara çalışma iznine ilişkin istisnalar tanınabileceği hüküm altına alınmıştır. Ayrıca çalışma izni olmaksızın yabancı çalıştıran işverenler, çalışma izni bulunmayan yabancının ve varsa eş ve çocuklarının konaklama giderlerini, ülkelerine dönmeleri için gerekli masrafları ve gerektiğinde sağlık harcamalarını karşılamakla yükümlü kılınmıştır. Yine kaçak insan ticareti

²³ Uluslararası Göç Örgütü (IOM) ile işbirliği içerisinde kurulan 157 Acil Yardım Hattına ilişkin detaylı bir inceleme için bkz. Gülbahar Semyatova, "Ulusal Başvuru Mekanizmalarından 157 Acil Yardım Hattı", in Osman Seyhan, Alper Akgül, Türkiye'de İnsan Ticareti Mağdurları, Adalet Yayınevi, Ankara, 2014, s. 163-182.

yapanların yetki belgesi alamamasını düzenleyen 4925 sayılı Karayolu Taşıma Kanunu'na dayanılarak çıkarılan Karayolu Taşıma Yönetmeliği, insan ticareti mağdurları ile evlenilerek duruma yasal bir görünüm kazandırma çabasının önüne geçilmesi amacıyla getirilen şartlar açısından 5901 sayılı Türk Vatandaşlığı Kanunu ile birlikte insan ticareti suçunun mağduru olan yabancılara ikamet tezkeresinin harçsız olarak verileceğini düzenleyen 492 sayılı Harçlar Kanunu da bu kapsamda değerlendirilebilecek düzenlemelerden bazılarıdır. Ayrıca Türkiye'de insan ticareti ile mücadele alanında özellikle mağdurların korunmasına ilişkin 05.12.2003 tarih ve 2003/6565 sayılı Bakanlar Kurulu Kararı yürürlüğe girmiş ve bu konuda çeşitli Genelgeler düzenlenmiştir. Son olarak, insan ticaretiyle mücadelede sivil toplum kuruluşlarının etkinliğinin de önem arz ettiğini ifade etmek gerekir.²⁴

II. TÜRK CEZA KANUNU'NDA İNSAN TİCARETİ SUÇU

A. Genel Olarak

İnsan ticaretinin bir suç olarak Türk ceza mevzuatında ilk olarak düzenlenmesi, 765 sayılı Türk Ceza Kanunu'na 2002 yılında 4771 sayılı Kanun ile eklenen 201/b maddesi ile olmuştur.²⁵ Bu hüküm 2005 yılında yürürlüğe giren 5237 sayılı Türk Ceza Kanunu'nda da bazı değişiklikler yapılmak suretiyle 80. maddede yer almıştır. Her iki kanunun insan ticareti suçunu düzenleyen maddelerinin gerekçelerinde; Sınır aşan Örgütlü Suçlara Karşı Birleşmiş Milletler Sözleşmesi ile bu sözleşmeye ek 4804 sayılı Kanun ile kabul edilen İnsan Ticaretinin, Özellikle Kadın ve Çocuk Ticaretinin Önlenmesine, Durdurulmasına ve Cezalandırılmasına İlişkin Protokol'ün gerekleri yerine getirilmek üzere ilgili maddelerin düzenlendiği açıklanmıştır.

²⁴ İnsan ticareti ile mücadelede sivil toplum kuruluşlarına ilişkin incelemeler için bkz. Muhtar Çokar, "İnsan Ticareti ile Mücadelede Sivil Toplum Kuruluşlarının Rolü ve İnsan Kaynağını Geliştirme Vakfı Deneyimi", in Osman Seyhan, Alper Akgül, Türkiye'de İnsan Ticareti Mağdurları, Adalet Yayınevi, Ankara, 2014, s. 117-138; Yelda Şahin Akıllı, "Kadın Ticaretiyle Mücadelede Sığınmaevî Deneyimi: Kadın Dayanışma Vakfı Örneği", in Osman Seyhan, Alper Akgül, Türkiye'de İnsan Ticareti Mağdurları, Adalet Yayınevi, Ankara, 2014, s. 139-162.

²⁵ İnsan ticareti suçu 765 sayılı TCK'nın 201/b maddesinde düzenlenmeden önce insan ticareti teşkil eden fiillerin nasıl cezalandırıldığına ilişkin bkz. Kocasakal, s. 55 vd.; Kurt Yücekel, İnsan Ticareti Suçu, s. 276 vd.; Yenidünya, İnsan Ticareti Suçu, s. 27 vd.

İfade etmek gerekir ki, 1982 Anayasası'nın temel hak ve özgürlüklere ilişkin pek çok düzenlemesi insan ticareti suçunun yaptırıma bağlanmasının dayanağını oluşturmaktadır. Anayasa'nın kişinin maddi ve manevi varlığını koruma ve geliştirme hakkına ilişkin 17. maddesi, zorla çalıştırma yasağını düzenleyen 18. maddesi, işgücü istismarına neden olabilecek davranışların yasaklandığı 50. maddesi, kişi hürriyeti ve güvenliğini düzenleyen 19. maddesi, özel yaşam hakkının güvence altına alındığı 20. maddesi bu suç kapsamında ihlal edilmektedir.²⁶

İnsan ticareti suçu; 5237 sayılı Türk Ceza Kanunu'nda, *Özel Hükmüler* başlıklı 2. Kitabının *Uluslararası Suçlar* başlıklı 1. Kısmında *Göçmen Kaçakçılığı ve İnsan Ticareti* alt başlığını taşıyan İkinci Bölümü'nde yer alan 80. maddede düzenlenmiştir.²⁷ Maddenin 1. fıkrası 06.12.2006 tarih ve 5560 sayılı Kanun'un 3. maddesiyle fuhuş ve insan ticaretinin uluslararası niteliğini vurgulayacak şekilde değiştirilmiştir. İnsan ticareti suçu;

"Zorla çalıştırmak, hizmet ettirmek, fuhuş yaptırmak veya esarete tâbi kılmak ya da vücut organlarının verilmesini sağlamak maksadıyla tehdit, baskı, cebir veya şiddet uygulamak, nüfuzu kötüye kullanmak, kandırmak veya kişiler üzerindeki denetim olanaklarından veya çaresizliklerinden yararlanarak rızalarını elde etmek suretiyle kişileri ülkeye sokan, ülke dışına çıkaran, tedarik eden, kaçırın, bir yerden başka bir yere götüren veya sevk eden ya da barındıran kimseye sekiz yıldan oniki yıla kadar hapis ve onbin güne kadar adli para cezası verilir.

Birinci fıkrada belirtilen amaçlarla girişilen ve suçu oluşturan fiiller var olduğu takdirde, mağdurun rızası geçersizdir.

Onsekiz yaşını doldurmamış olanların birinci fıkrada belirtilen maksatlarla tedarik edilmeleri, kaçırılmaları, bir yerden diğer bir yere götürülmeleri veya sevk edilmeleri veya barındırılmaları hallerinde suça ait araç fiillerden hiçbirine başvurulmuş olmasa da faile birinci fıkrada belirtilen cezalar verilir.

Bu suçlardan dolayı tüzel kişiler hakkında da güvenlik tedbirine hükümlenir." şeklinde düzenlenmiştir.

²⁶ Yenidünya, s. 46 vd.; İnsan Ticareti Suçu El Kitabı, s. 52 vd.; Kurt Yücekul, İnsan Ticareti Suçu, s. 243 vd.

²⁷ İnsan ticareti suçunun, "Uluslararası Suçlar" başlığı altında düzenlenmesi eleştirilmektedir. Eleştiri için bkz. Kurt Yücekul, İnsan Ticareti Suçu, s. 301; Yenidünya, s. 44-45; Koray Doğan, Göçmen Kaçakçılığı Suçu, Seçkin Yayıncılık, Ankara, 2005, s. 92-93.

Şunu ifade etmek gerekir ki, 5237 sayılı Kanun'daki tanım incelendiğinde düzenlemenin Palermo Protokolü'nden bazı noktalarda ayrıldığı görülmektedir. İstismar teriminin fuhşun istismarını veya cinsel istismarın başka biçimlerini de içerdiği Protokolde düzenlenmiş olmakla birlikte, 80. maddede sadece fuhuş amacıyla insan ticareti suçunun işlenebileceği düzenlenmiş ve cinsel istismarın diğer biçimlerine maddede yer verilmemiştir.²⁸ Yine Protokolde yer alan; "*başkası üzerinde denetim yetkisi olan kişilerin rızasını kazanmak için o kişiye veya başkalarına kazanç veya çıkar sağlama*" ifadesinin karşılığı olarak TCK'nın 80. maddesinde; "*kişiler üzerindeki denetim olanaklarından veya çaresizliklerinden yararlanarak rızalarını elde etmek*" ifadesi öngörülmüştür. Protokol'deki ifade ile kastedilen husus veli, vasi veya gözetim ve denetim yetkisine sahip diğer kimselerin menfaat karşılığı rızaları elde edilerek, kişiler üzerinde istismara yönelik davranışlar gerçekleştirilmesi olup kanundaki ifade bu içeriği karşılamamaktadır.²⁹ Palermo Protokolü'nde hile ile aldatma terimleri birlikte düzenlenmişken, 80. maddede hukukumuzda ve doktrinde benimsenmemiş olan kandırmak terimine yer verilmiştir.³⁰ Son olarak, Protokolde; "*kuvvet kullanarak veya kuvvet kullanma tehdidi ile veya diğer bir biçimde zorlama, kaçırma, hile, aldatma*" şeklinde yer alan ifade yerine 80. maddede; "*tehdit, baskı, cebir veya şiddet uygulamak, kandırmak*" ibareleri kullanılmış ve Protokolde araç fiiller arasında yer verilen kaçırma madde metninde amaç hareketler içerisinde düzenlenmiştir.³¹

B. Korunan Hukuki Değer

İnsan ticareti suçunu düzenleyen 5237 sayılı Kanun'un 80. maddesi ile birden fazla hukuki değer koruma altına alınmaktadır.³² Ön-

²⁸ Bersu Renk, Oğuzhan Ömer Demir, "İnsan Ticareti ve Yasal Düzenlemeler: Eski Sorunlar, Yeni Çözümler". Polis Bilimleri Dergisi, 13(1), 2012, s. 57.

²⁹ Yenidünya, s. 183; Artuk-Gökçen-Yenidünya, Özel Hükümler, s. 92. Benzer eleştiriler için ayrıca bkz. Evik, İnsan Ticareti Suçu, s. 408; Kocasakal, s. 65-66.

³⁰ TCK'daki başka suç tiplerinde hilenin suçun unsuru olarak düzenlenmesi ve kandırmak terimine yer verilmesine ilişkin eleştiri için bkz. Yenidünya, s. 184. Hile ve kandırmak kavramlarının birbirinden farklı olduğu değerlendirilmesi için bkz. Kocasakal, s. 64-65.

³¹ Yenidünya, s. 183-184; Artuk-Gökçen-Yenidünya, Özel Hükümler, s. 93. Kaçırmanın araç fiiller içinde düzenlenmesi konusunda bkz. Kocasakal, s. 67.

³² Tezcan-Erdem-Önok, s. 108; Veli Özer Özbek, M. Nihat Kanbur, Koray Doğan, Pınar Bacaksız, İlker Tepe, Türk Ceza Hukuku Özel Hükümler, 7. Baskı, Seçkin Yayıncılık, An-

celikle insan ticareti suçunun sınıraşan özelliği ve örgütlü suçlulukla yakın ilişkisi bulunduğu ve bu suç kanunda "Uluslararası Suçlar" başlığı altında düzenlendiğinden uluslararası toplum düzeninin korunduğu söylenebilecektir.³³ Her ne kadar sınıraşan özelliği nedeniyle "Uluslararası Suçlar" başlığı altında düzenlenmiş olsa da insan ticareti suçu, esas olarak kişi hak ve özgürlüklerine ağır bir müdahale oluşturduğundan hürriyete karşı suçlar başlığında düzenlenmesi gerektiği ifade edilmektedir.³⁴

Aynı zamanda bu suç ile mağdurun serbest iradesi ile karar verme ve hareket etme özgürlüğü bir başka deyişle kişilerin irade özgürlükleri korunmaktadır.³⁵ Ayrıca insan ticareti kişinin çeşitli şekillerde istismar edilmesine neden olmakta olup bu suç ile insan onuru ve haysiyeti ile birlikte mağdurların maddi ve manevi bütünlüklerinin de korunduğunu ifade etmek gerekir.³⁶ Yine özellikle fuhuş amaçlı insan ticareti toplum sağlığını tehdit ettiğinden ve cinsel yolla bulaşan hastalıkları yaygınlaştırdığından genel sağlık ve genel ahlakın da korunduğu söylenebilecektir.³⁷

İnsan ticareti ülkenin sınır güvenliğini, dirlik ve esenliği bozucu bir özellik gösterdiğinden bu suç ile aynı zamanda kamu düzeni ve toplum güvenliğinin de korunduğu ifade edilmektedir. Ancak bu suç ile esas korunan değerler kişinin serbestçe hareket edebilme özgürlüğü, onuru, vücut bütünlüğü olduğundan kamu düzeni ve toplum güvenliği

---

kara, 2014, s. 84; Artuk-Gökçen-Yenidünya, Özel Hükümler, s. 99; Evik, İnsan Ticareti Suçu, s. 403; Değirmenci, s. 72. İnsan ticareti suçu ile korunan hukuki değerlere ilişkin detaylı açıklamalar için bkz. Kurt Yücekul, İnsan Ticareti Suçu, s. 304 vd; Yenidünya, İnsan Ticareti Suçu, s. 160 vd.

³³ Tezcan-Erdem-Önok, s. 109; Kurt-Yücekul, İnsan Ticareti Suçu, s. 308 vd.; Kurt, in Bayraktar-Evik-Kurt, s. 167-168; Yenidünya, İnsan Ticareti Suçu, s. 165-166.

³⁴ İnsan ticareti suçunun, insanın onurunu ortadan kaldıran, temel hak ve özgürlükleri ihlal eden niteliği sebebiyle "Hürriyete Karşı Suçlar" arasında düzenlenmesi gerektiği görüşü için bkz. Yenidünya, İnsan Ticareti Suçu, s. 166. Aynı yönde bkz. Kurt-Yücekul, İnsan Ticareti Suçu, s. 318; İnsan Ticareti Suçu El Kitabı, s. 90. Benzer gerekçelerle "İnsanlığa Karşı Suçlar" arasında düzenlenmesi gerektiği görüşü için bkz. Değirmenci, s. 95.

³⁵ Kocasakal, s.60; Koca, s.146.

³⁶ Koca, s.146-147; Kurt-Yücekul, İnsan Ticareti Suçu, s. 315; Kurt, in Bayraktar-Evik-Kurt, s. 171; Yenidünya, İnsan Ticareti Suçu, s. 164-165.

³⁷ Değirmenci, s. 72; Tezcan-Erdem-Önok, s. 109; Leman Tosun, İnsan Ticareti, "Özellikle Kadın ve Çocuk Ticareti Konusunda Uluslararası Düzenlemeler ve İç Hukuk Kuralları", Adalet Dergisi, Y: 94, S:16, 2003, s.120.

bu suç bakımından korunan değerler açısından ancak ikincil nitelikte görülmelidir.³⁸

C. Suçun Unsurları

1. Maddi Unsur

a) Fail

TCK'nın 80. maddesinde; "kimse" terimi kullanılmış olup insan ticareti suçunun faili herkes olabilecektir.³⁹ Buna göre, TCK'nın 80. maddesinde belirtilen seçimlik hareketleri gerçekleştirerek, mağdurları ülkeye sokan, ülkeden çıkararak, tedarik eden, kaçırarak, nakleden, sevk eden, barındıran kimse insan ticareti suçunun failidir. Suç genellikle örgüt faaliyeti çerçevesinde işlenmekle birlikte çok faili suç niteliği taşımamaktadır.⁴⁰ TCK'nın 266. maddesi uyarınca failin, kamu görevlisi olması ve kendisine görevinden dolayı verilmiş araç ve gereçleri suçun işlenmesi sırasında kullanması halinde verilecek ceza arttırılacaktır.⁴¹ Son olarak, maddenin 4. fıkrasında bu suçlardan dolayı tüzel kişiler hakkında güvenlik tedbiri uygulanabileceği düzenlenmiştir. Tüzel kişilerin cezai sorumluluklarının bulunup bulunmadığı doktrinde tartışmalı olsa da⁴² Anayasa'nın 38. maddesinde ve TCK'nın 20. maddesinin 1. fıkrasında cezaların şahsiliği ilkesine yer verilmiş, TCK'nın 20. madde-

³⁸ Benzer yönde bkz. Kurt-Yücekel, İnsan Ticareti Suçu, s. 318.

³⁹ Evik, İnsan Ticareti Suçu, s. 403; Kurt-Yücekel, İnsan Ticareti Suçu, s. 350; Kurt, in Bayraktar-Evik-Kurt, s. 174; Yenidünya, İnsan Ticareti Suçu, s. 171; Özbek-Kanbur-Doğan-Bacaksız-Tepe, Özel Hükümler, s. 85; Artuk-Gökçen-Yenidünya, Özel Hükümler, s. 110; Değirmenci, s. 74.

⁴⁰ Yenidünya, İnsan Ticareti Suçu, s. 171; Tezcan-Erdem-Önok, s. 109. İnsan ticareti suçunun çoğunlukla yapılaşmış organize suç örgütleri tarafından işlendiğine ilişkin bkz. Değirmenci, s. 75 vd.

⁴¹ Türkiye'nin 30.01.2016 tarihinde 6667 sayılı Uygun Bulma Kanunu ile onayladığı Avrupa Konseyi İnsan Ticaretiyle Mücadele Sözleşmesi'nin 24. maddesi, suçun görevin icrası sırasında bir kamu görevlisi tarafından işlenmiş olmasının ağırlaştırıcı sebep olarak düzenlenmesi konusunda taraf devletlere yükümlülük getirmiştir.

⁴² Tüzel kişilerin cezai sorumluluklarının bulunup bulunmadığına ilişkin görüşler için bkz. M. Yasin Aslan, "Türk Hukukunda Tüzel Kişilerin Cezai Sorumluluğu", Ankara Barosu Dergisi, Y: 68, S: 2010/2, s. 239 vd.; Muharrem Özen, "Türk Ceza Kanunu Tasarısında Tüzel Kişilerin Ceza Sorumluluğu", Ankara Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi; C: 52, S: 1, 2003, s. 68 vd.; Mehmet Emin Artuk, Ahmet Gökçen, Mehmet Emin Alşahin, Kerim Çakır, Ceza Hukuku Genel Hükümler, 11. Bası, Adalet Yayınevi, Ankara, 2017, s. 299 vd.

sinin 2. fıkrasında da tüzel kişiler hakkında cezai yaptırım uygulanamayacağı, ancak suç dolayısıyla kanunda öngörülen güvenlik tedbirlerinin saklı olduğu açıkça ifade edilmiştir. Suçun faili olamayan tüzel kişiler için öngörülen güvenlik tedbirleri ise TCK'nın 60. maddesinde faaliyet izninin iptali ve müsadere olarak düzenlenmiştir. O halde insan ticareti suçunun tüzel kişinin yararına olarak veya tüzel kişiliğin faaliyeti çerçevesinde işlenmesi ihtimallerinde tüzel kişiler hakkında söz konusu güvenlik tedbirleri uygulanabilecektir.

b) Mağdur

İnsan ticareti suçunda; hizmet ettirmek, fuhuş yaptırmak gibi amaçların bulunması, insan ticaretini genellikle kadınların mağduru olduğu bir suç tipi haline getirmektedir. Mağdurlar çoğunlukla kadın⁴³ ve çocuklar⁴⁴ olmakla birlikte yaş, ırk veya cinsiyetine bakılmaksızın herkes bu suçun mağduru olabilecektir.⁴⁵ Madde metninde mağdurun yaşı esas alınarak suçun oluşumu açısından bir ayırım yapılmıştır. Buna göre, mağdur 18 yaşından büyük ise suçun oluşması için kanunda sayılan araç fiillerden birinin kullanılmış olması gereklidir.⁴⁶ Mağdur 18 yaşından küçük ise, 80. maddenin 3. fıkrasında; tehdit, baskı, cebir, kandırma gibi araç fiillere başvurulmamış olsa dahi suçun oluşacağı kabul edilmiştir. Bu düzenleme ile fiziksel ve ruhsal gelişimleri itibariyle daha korumasız olan ve iradeleri daha kolay etki altına alınabilecek küçüklerin üst düzeyde korunmasını amaçlanmıştır.⁴⁷ Bununla birlikte, çocuklara karşı gerçekleştirilen insan ticareti suçunda araç fiillere baş-

⁴³ Mağdurların genç, bekar ve az eğitilmiş kadınlar olduğu, gelir düzeylerinin düşük ve insan ticareti hakkında bilgilerinin olmadığı tespiti için bkz. Halil Akbaş, Özkan Hamarat, "İnsan Ticareti Mağdurlarının Kırılganlıkları ve Mağdur Tedarikçilerinin Kapasitelerindeki Bölgesel Farklılıklar", in Osman Seyhan, Alper Akgül, Türkiye'de İnsan Ticareti Mağdurları, Adalet Yayınevi, Ankara, 2014, s. 65-76.

⁴⁴ İnsan Ticareti mağduru çocuklar hakkında bir inceleme için bkz. Alper Akgül, Ercan Sünger, "Yargıtay Kararları Ekseninde İnsan Ticareti Suçu Mağduru Çocuklar", in Osman Seyhan, Alper Akgül, Türkiye'de İnsan Ticareti Mağdurları, Adalet Yayınevi, Ankara, 2014, s. 183-198.

⁴⁵ Yenidünya, İnsan Ticareti Suçu, s. 177-178; Değirmenci, s. 77.

⁴⁶ Evik, İnsan Ticareti Suçu, s. 404; Tezcan-Erdem-Önok, s. 109.

⁴⁷ Çetin Arslan, İlker Temel, Yusuf Aydın, Y. Furkan Şen, Koray Doğan, Pınar Bacaksız, Türkiye'de İnsan Ticareti İle Mücadelede Yasa Uygulama İle İlgili Stratejik Bir Yaklaşım, IOM, Ankara, 2006, s. 29.

vurulmasının ayrıca cezanın arttırılmasını gerektiren nitelikli bir hal olarak düzenlenmesi gerektiği ifade edilmektedir.⁴⁸

Maddede mağduru işaret etmek üzere kişiler şeklinde çoğul bir ifade kullanılmakla birlikte, mağdurun bir kişi olması halinde de söz konusu suçun oluşacağını ifade etmek gerekir.⁴⁹ Son olarak, insan ticaretine maruz kalan kişi mağdur olup bir ülkeye yasa dışı sokulmuş bulursa bile iradi hareket etmediğinden Pasaport Kanunu'na aykırılıktan dolayı cezai sorumluluğundan bahsedilemeyecektir;⁵⁰ keza 04.04.2013 tarih ve 6458 sayılı Yabancılar ve Uluslararası Koruma Kanunu ile Pasaport Kanunu'nun cezai hükümleri de yürürlükten kaldırılmıştır.

c) Suçun Konusu

Suçun mağduru olan insan aynı zamanda suçun maddi konusunu oluşturmaktadır. İnsan ticareti suçu bu bakımdan özellik gösteren bir suç tipidir. Genellikle suçun maddi konusu ile mağdur birbirinden fark-

⁴⁸ Doktrinde; "18 yaşını doldurmamış çocuklar arasında da bir ayırım yapılarak, 12 yaşından küçük çocuklara karşı cebir, şiddet, tehdit, kandırma, baskı gibi iradeyi etkileyen araç hareketlere başvurularak eylemin gerçekleştirilmesini suçun ağırlatıcı sebebi saymanın, 12-18 yaş arasındaki çocuklar bakımından ise kanundaki düzenlemeyi kabul etmenin yerinde olacağı" ifade edilmektedir. Koca, s. 148. Aynı yönde bkz. İnsan Ticareti Suçu El Kitabı, s. 94. Ayrıca ifade etmek gerekir ki, Türkiye'nin 30.01.2016 tarihinde 6667 sayılı Uygun Bulma Kanunu ile onayladığı Avrupa Konseyi İnsan Ticaretiyle Mücadele Sözleşmesi'nin 24. maddesi, taraf devletlere suçun çocuğa karşı işlenmiş olmasının ağırlaştırıcı sebep olarak düzenlenmesi konusunda yükümlülük getirmiştir.

⁴⁹ Palermo Protokolü'nün 3. maddesinde ve 19.7.2002 tarihli Avrupa Birliği Konseyi'nin insan ticaretiyle mücadele etmeye ilişkin Çerçeve Kararının 1. maddesinde belirtildiği üzere suçun işlenmesi için bir kişinin belirtilen amaçlarla tedariki, transferi, taşınması, barındırılması yeterli olduğundan suçun unsurlarının gerçekleşmiş olması şartıyla mağdurun bir kişi olması halinde de suç oluşacaktır. Evik, İnsan Ticareti Suçu, s. 404. Dolayısıyla madde metninde kullanılan bu ifadenin hatalı olduğunu belirtmek gerekir. Nitekim maddenin 2. fıkrasında yer alan "mağdurun rızası geçersizdir" ifadesinden mağdurun bir kişi olabileceği sonucuna ulaşmak mümkün görünmektedir.

⁵⁰ Doktrinde, insan ticareti suçunun mağduru olan kimselerin Pasaport Kanunu'na aykırılıktan dolayı sorumluluklarını mutlak şekilde ortadan kaldıran bir düzenleme bulunmadığı belirtilmiştir. Buna göre; "maddi ve manevi cebirle rızanın elde edilmiş olması durumunda, yurda mevzuata aykırı olarak girme konusunda bu kimsenin kastından söz edilemeyecektir. Yine, çaresizlikten yararlanarak rıza elde etme durumunda, duruma göre zorunluluk halinin varlığı düşünülebilir. Buna karşılık, nüfuzu kötüye kullanmak, kandırmak veya kişiler üzerindeki denetim olanaklarından yararlanmak hallerinde, suç mağduru kimsenin Pasaport Kanununa aykırılıktan cezai sorumluluğu gündeme gelebileceği" ifade edilmiştir. Tezcan-Erdem-Önok, s.110 dn. 385.

lı olmakla birlikte insan ticareti suçunun maddi konusu mağdur kişinin kendi maddi ve manevi varlığıdır.⁵¹

d) Hareket

İnsan ticareti suçunda hareket, iki grup hareketin birleşiminden meydana gelmektedir.⁵² Mağdurun iradesinin ortadan kaldırılması noktasında tehdit, baskı, cebir veya şiddet, nüfuzu kötüye kullanmak, kandırmak, kişiler üzerindeki denetim olanaklarından veya çaresizliklerinden yararlanmak şeklinde araç hareketler düzenlenmiştir. İnsan ticareti suçunun amaç (asıl) hareketleri ise madde metninde, kişileri ülkeye sokmak, ülke dışına çıkarmak, tedarik etmek, kaçırmak, bir yerden başka bir yere götürmek (nakletmek), sevk etmek ve barındırmak olarak düzenlenmiştir. Maddede belirtilen hareketlerden herhangi birinin, yine maddede düzenlenen araç fiillerle birlikte yerine getirilmesiyle suç oluştuğundan hareketin sayısı yönünden de birden fazla hareketli bir suçtur. Gerek araç hareketler gerekse amaç hareketler maddede sınırlı olarak sayılmış olup bu hareketlerden herhangi birinin yapılması suçun maddi unsurunun bu alt bölümlerinden her birini oluşturma açısından yeterli olacaktır.⁵³ İnsan ticareti suçu bağlı ve seçimlik hareketli bir suçtur.⁵⁴ Bu suç maddede sayılanlar dışında bir hareketle işlenemeyeceği gibi, seçimlik hareketlerden hepsinin birden yapılması halinde yine ortada tek bir insan ticareti suçu olacaktır.⁵⁵ Örneğin, mağdurun hem tehdit ve hem de cebir kullanılarak kaçırılması ve bir yerden başka bir yere götürülmesi halinde, fail tek bir insan ticareti suçundan sorumlu olacaktır.

İnsan ticareti icrai bir suç olmakla birlikte bazı araç fiiller bakımından ihmali suç şeklinde işlenmesi de mümkün görülmektedir.⁵⁶

⁵¹ Yenidünya, İnsan Ticareti Suçu, s. 167-168; İnsan Ticareti Suçu El Kitabı, s. 95; Değirmenci, s. 81; Kocasakal, s. 61.

⁵² Kurt-Yücekul, İnsan Ticareti Suçu, s. 362.

⁵³ Tezcan-Erdem-Önok, s. 110-111.

⁵⁴ Yenidünya, İnsan Ticareti Suçu, s. 186, 228-229; İnsan Ticareti Suçu El Kitabı, s. 98-99; Kurt-Yücekul, İnsan Ticareti Suçu, s. 364-365; Değirmenci, s. 81; Koca, s. 149; Kocasakal, s. 66; Evik, İnsan Ticareti Suçu, s. 405; Artuk-Gökçen-Yenidünya, Özel Hükümler, s. 108; Özbek-Kanbur-Doğan-Bacaksız-Tepe, Özel Hükümler, s. 91.

⁵⁵ Kocasakal, s. 66.

⁵⁶ İnsan ticareti suçunun, tehdit, baskı, cebir veya şiddet uygulamak şeklindeki araç fiiller ile işlenmesi halinde icrai, nüfuzu kötüye kullanmak, kandırmak, kişiler üzerindeki denetim olanaklarından veya çaresizliklerinden yararlanarak rızalarını elde etmek suretiyle işlen-

Ayrıca doktrinde insan ticareti suçunun, ihmal suretiyle icra suçu olarak işlenebileceği de ifade edilmektedir.⁵⁷ İnsan ticareti suçu sırf hareket suçudur (neticesi harekete bitişik bir suç).⁵⁸ İnsan ticareti suçu kanunda belirtilen amaç ve araçlarla kişinin ülkeye sokulması, ülke dışına çıkarılması, tedarik edilmesi, kaçırılması, bir yerden başka bir yere götürülmesi, sevk edilmesi, barındırılması ile tamamlanmaktadır. Suç, kanunda yer alan hareketlerin yapılmasıyla tamamlanmakla birlikte, maddede belirtilen bazı hareketler yönünden fiilin icrası belirli bir süre devam ettiği için insan ticareti, kesintisiz (mütemadi) suç olarak işlenebilecektir.⁵⁹ Barındırmak ve kaçırmak hareketleri yönünden suçun kesintisiz nitelik taşıdığını, diğer hareketler yönünden ise ani suç olduğunu belirtmek mümkündür.⁶⁰

aa) Araç Hareketler

İnsan ticareti suçunun oluşması için öncelikle mağdurun iradesini etkileyen araç fiillerin gerçekleştirilmesi gerekmektedir.⁶¹ Maddede öngörülen araç hareketler; tehdit, baskı, cebir veya şiddet, nüfuzu kötüye kullanmak, kandırmak, kişiler üzerindeki denetim olanaklarından veya çaresizliklerinden yararlanmaktır. On sekiz yaşını doldurmamış olanlar açısından ise bu kişilerin maddede belirtilen amaçlarla ülkeye sokulmaları, ülke dışına çıkarılmaları, tedarik edilmeleri, kaçırılmaları,

---

diği hallerde hem icrai hem de ihmali şekilde işlenebileceği ifade edilmiştir. Evik, İnsan Ticareti Suçu, s. 405.

⁵⁷ Yenidünya, İnsan Ticareti Suçu, s. 185; İnsan Ticareti Suçu El Kitabı, s. 98. Bu duruma örnek olarak, belirli bir süre hipnotize edilmek üzere anlaşmış bulunan mağdurun, bu sürenin bitiminde uyandırılmayarak, maddede belirtilen amaçlarla bu şekilde tutulmasının verilebileceği ifade edilmiştir. Bkz. Hakan Hakeri, "Göçmen Kaçakçılığı ve İnsan Ticareti Suçları (TCK 201/a ve 201/b)", KHUKA, Y:7, Mart 2004, s. 14. Karşı görüş için bkz. Kurt-Yücekul, İnsan Ticareti Suçu, s. 366-367.

⁵⁸ Yenidünya, İnsan Ticareti Suçu, s. 187; İnsan Ticareti Suçu El Kitabı, s. 99; Evik, İnsan Ticareti Suçu, s. 405.

⁵⁹ Yenidünya, İnsan Ticareti Suçu, s. 187; İnsan Ticareti Suçu El Kitabı, s. 100.

⁶⁰ Kocasakal, s. 69; Yenidünya, İnsan Ticareti Suçu, s. 188; İnsan Ticareti Suçu El Kitabı, s. 100; Kurt, in Bayraktar-Evik-Kurt, s. 210-211.

⁶¹ "Dosya kapsamına göre, TCK'nın 80/3. maddesi kapsamında kalmayan ve rızalarıyla fuhuş yapan mağdurlara yönelik olarak sanıkların; tehdit, baskı, cebir veya şiddet uygulamak, nüfuzu kötüye kullanmak, kandırmak veya kişiler üzerindeki denetim olanaklarından veya çaresizliklerinden yararlanarak rızalarını elde etmek suretiyle fuhuş yaptırdıklarına dair mahkumiyetlerine yeterli, kuşkudan uzak, kesin ve inandırıcı delil elde edilemediği ..." Yargıtay 18. Ceza Dairesi E. 2016/15853 K. 2016/18706 T. 6.12.2016, www.kazanci.com (Erişim Tarihi: 17.07.2017).

bir yerden diğer bir yere götürülmeleri veya sevk edilmeleri ya da barındırılmaları hallerinde suça ait araç hareketlerden hiçbirine başvurulmuş olmasa dahi suç oluşacaktır.

Tüm araç hareketler mağdurun iradesi üzerinde hukuka aykırı bir etki yaratarak iradeyi sakatlamaktadır. Tehdit, baskı, cebir veya şiddet kullanılması halinde mağdurun rızası; maddi veya manevi zor vasıtasıyla bertaraf edilmekte veya kandırma ya da nüfuzu kötüye kullanmak suretiyle irade fesada uğratılmakta yahut kişiler üzerindeki denetim olanaklarından veya çaresizliklerinden yararlanarak hukuka veya ahlaka aykırı şekilde elde edilen bir rıza söz konusu olmaktadır.⁶²

i) Tehdit, Baskı, Cebir veya Şiddet

Cebir ve tehdit biçimindeki araç hareketlere, 5237 sayılı TCK'da çeşitli suçların unsuru veya ağırlaştırıcı sebebi olarak yer verilmesine sıklıkla rastlanmakta olup (TCK m. 148, 116/4 vb.) bu zorlayıcı araçların ceza hukukunda yerleşmiş kavramlar olduğunu ifade etmek gerekir.⁶³ Sözlükte cebir; "*bir kimsenin isteğinin aksine bir hareketi yapmaya veya yapmamaya zorlanması, zorlama*"⁶⁴ olarak tanımlanırken; şiddet sözcüğü ise; "*kaba kuvvet, aşırı güç, cebir, zorlama*" anlamlarında kullanılmaktadır.⁶⁵ Keza cebir ve şiddet kullanma ifadesi de "*yapılmak istenmeyen bir işi yaptırmak veya yapılmak istenen bir işi yaptırmamak içi kaba kuvvet kullanmak*" şeklinde açıklanmıştır.⁶⁶ Bu durumda şiddet de maddi cebir olarak nitelendirilebilecektir.⁶⁷

Tehdit, "*korkutma, bir kimsenin yasada yazılı durumlar dışında başkasını ağır ve haksız bir zarara uğratacağını bildirmesi*" anlamına gelmektedir.⁶⁸ Bu itibarla "tehdit" kavramı, "manevi cebir" olarak nitelendirilebilecektir.⁶⁹ Baskı ise sözlükte; "*hak ve özgürlükleri kısıtlayarak zor altında*

⁶² Tezcan-Erdem-Önok, s.112.

⁶³ Kurt Yüceku, İnsan Ticareti Suçu, s. 377.

⁶⁴ Ejder Yılmaz, Hukuk Sözlüğü, Yenilenmiş 4. Baskı, Yetkin Yayınları, Ankara, 2010, s. 133. Cebir kavramını, maddi ve manevi cebri kapsayacak şekilde geniş anlamı ile kabul eden görüş için bkz. Kurt-Yüceku, İnsan Ticareti Suçu, s. 374-375.

⁶⁵ Yılmaz, s. 706.

⁶⁶ Yılmaz, s. 741.

⁶⁷ Kocasakal, s. 62; Evik, İnsan Ticareti Suçu, s. 406.

⁶⁸ Yılmaz, s.759

⁶⁹ Arslan-Temel-Aydın-Şen-Doğan-Bacaksız, s. 31.

bulundurma durumu, tahakküm" anlamında kullanılmaktadır.⁷⁰ Baskının, cebir kavramıyla birlikte düşünülmesi gerektiği ifade edilmektedir.⁷¹ Burada birbirine benzer bu kavramların bir arada kullanılmasının; Palermo Protokolü'nün 3. maddesindeki tanımda yer alan "zor kullanmanın diğer biçimleri" kapsamında olabilecek halleri dışarıda bırakmama endişesinin bir sonucu olduğunu söylemek mümkün görünmektedir.⁷² İnsan ticareti suçunda araç hareket olarak cebre başvurulması ve cebirin sınırının aşılması halinde nasıl hareket edilmesi gerektiğine içtima başlığında değinilecektir.

ii) Nüfuzu Kötüye Kullanmak

Nüfuzun kötüye kullanılması, mağdurun; gerek ailevi, gerek sözleşmesel ve gerekse başka türlü bağlarla ilişki içinde bulunduğu kişilerce ve bu kimselerin mağdur üzerinde sahip oldukları etkiyle/manevi kuvvetle, failin fiiline rıza göstermesini sağlamak anlamına gelmektedir.⁷³ Kişi üzerinde sahip olunan nüfuz; akrabalık ilişkisi, aile içi ilişki, gelenek ve görenekler, eğitim-öğretim ilişkisi, hiyerarşi veya hizmet ilişkisi, bir görev, sıfat veya başkaca bir konumdan kaynaklanabilecektir.⁷⁴ Buna örnek olarak ustanın çırağı, ana-babanın çocuğu, kamu görevlisinin vatandaş üzerinde nüfuz ve hakimiyeti verilebilecektir.⁷⁵

iii) Kandırmak

Sözlük anlamında kandırmak; "*kanmasını sağlamak, inandırmak, ikna etmek, aldatmak*" anlamındadır.⁷⁶ Palermo Protokolü'nün 3. maddesinde mağdurun iradesini etkileyici araç olarak hem hileye hem de aldatmaya yer verilmiş olmakla birlikte, Ceza Kanunumuzda yer alan düzenlemede yalnızca kandırmak terimine yer verilmiştir. İnsan ticareti

⁷⁰ Türk Dil Kurumu Sözlüğü, www.tdk.org.tr (Erişim Tarihi: 17.07.2017).

⁷¹ Evik, İnsan Ticareti Suçu, s. 406, Kurt Yücekel, İnsan Ticareti Suçu, s. 377. Baskı ile kastedilen zor kullanımının, "cebir, şiddet ve tehdit" kapsamında ve ağırlığında bulunması gerektiği görüşü için bkz. Artuk-Gökçen-Yenidünya, Özel Hükümler, s. 104. Baskı teriminin "cebir veya tehdit boyutuna ulaşmamış ancak iradeyi etkileyecek diğer zorlayıcı davranışları" ifade ettiği görüşü için bkz. Tezcan-Erdem-Önok, s. 112-113; Özbek-Kanbur-Doğan-Bacaksız-Tepe, Özel Hükümler, s. 87.

⁷² Kurt Yücekel, İnsan Ticareti Suçu, s. 378.

⁷³ Arslan, İnsan Ticareti Suçu, s. 53.

⁷⁴ Kurt Yücekel, İnsan Ticareti Suçu, s. 388.

⁷⁵ Kocasakal, s. 64; Evik, İnsan Ticareti Suçu, s. 407.

⁷⁶ Türk Dil Kurumu Sözlüğü, www.tdk.org.tr (Erişim Tarihi: 17.07.2017).

konusunda kandırma; mağdurun, çeşitli hile ve entrikalarla ikna edilmesi anlamına gelmektedir.⁷⁷ Bu terimin dolandırıcılık suçunun düzenlendiği 157. maddede yer alan hileye ilişkin açıklamalar çerçevesinde anlaşılması gerekir.⁷⁸ İfade etmek gerekir ki hile, nitelikli bir yalandır. Bu itibarla basit bir yalan, kandırmak olarak değerlendirilmemeli, yalanın ek beyanlarla güçlendirilmesi ve mağdurun belirli bir davranışa yöneltilmesi aranmalıdır.⁷⁹ Kandırmak; sahte, suni hareketler ile gerçeğin çarpıtılması, gizlenmesi ve saklanması ile gerçekleştirilebileceği gibi mağdurun düştüğü hatadan yararlanılması, fark edilmesine rağmen ses çıkarılmayarak suçun işlenmesinde mağdurun bu yanılgısından istifade edilmesi şeklinde de gerçekleştirilebilecektir.⁸⁰

iv) Kişiler Üzerindeki Denetim Olanaklarından veya Çaresizliklerinden Yararlanmak⁸¹

Mağdurlar üzerinde sahip olunan denetim olanaklarından yararlanmak⁸², mağdurun bulunduğu konum veya şartlar itibarıyla, doğrudan

⁷⁷ "5237 sayılı Türk Ceza Kanunu'nun 80. maddesindeki insan ticareti suçunun oluşması, öncelikle mağdurun iradesini etkileyen hareketlerin gerçekleştirilmesine yahut onun zor durumundan istifade edilmesine bağlıdır... Somut olayda kandırma Şilinin gerçekleştiği söylenemez. Çünkü mağdurun pasaport bilgilerine göre evvelce Türkiye'ye çok sayıda giriş ve çıkış yaptığı anlaşılmaktadır. Erzurum ilinde evli kız kardeşi de bulunmaktadır. Türkiye'de kardeşi olmasına rağmen onun yanına gitmeyip sanığın yanına gelmiş, onunla birlikte kalarak fuhuş yapmaya başlamıştır. Sanık ile anlaşmazlığa düşmesi üzerine de evden ayrılıp, bir otele yerleşip yaşamına devam etmiştir. Bu oluşa göre; kandırma unsurunun gerçekleşmediği gibi, çaresizliğinden yararlanılarak rızasının elde edildiği de söylenemeyeceğinden atılı suçtan beraatına hükmedilmesi gerektiği gözetilmeden mahkumiyetine karar verilmesi..." Yargıtay 8. Ceza Dairesi E. 2010/1440 K. 2010/5953 T. 15.4.2010, www.kazanci.com (Erişim Tarihi: 17.07.2017).

⁷⁸ Tezcan-Erdem-Önok, s. 113.

⁷⁹ Kocasakal, s. 65. Kandırmanın, hileden daha hafif bir yanılgı halini ifade ettiğine ilişkin bkz. Kurt Yücekul, İnsan Ticareti Suçu, s. 384.

⁸⁰ Yenidünya, İnsan Ticareti Suçu, s. 197. Doktrinde çoğunluk tarafından hilenin ihmalî bir hareketle gerçekleştirilebileceği ifade edilmekte olup bunun için öncelikle failin bir başkasını aydınlatmayı ihmal etmesi ve ikinci olarak da aydınlatma yükümlülüğü altında olması gereklidir. Evik, İnsan Ticareti Suçu, s.405, dn. 45.

⁸¹ Burada tekrar ifade etmek gerekir ki, Palermo Protokolü'nde yer alan "başkası üzerinde denetim yetkisi olan kişilerin rızasını kazanmak için o kişiye veya başkalarına kazanç veya çıkar sağlama" ifadesi ile madde yer alan "kişiler üzerindeki denetim olanaklarından veya çaresizliklerinden yararlanarak rızalarını elde etmek" ifadesi birbirini karşılamamaktadır. Bu ifade tarzını çeviri hatası olarak nitelendiren görüş için bkz. Kocasakal, s. 65.

⁸² Kişiler üzerindeki denetim olanaklarından yararlanma ile nüfuzun kötüye kullanılması kavramlarının birbirine yakın kavramlar olduğu, ancak kişinin nüfuz sahibi olmasa da o

fail veya kendisi üzerinde kontrol hak ve yetkisi olan kişiler tarafından, söz konusu hak ve yetkinin sağladığı fırsatların kullanılması suretiyle, razı edilmesi anlamına gelmektedir.⁸³ Buna örnek olarak, yabancı kadının ülkede kaçak çalıştığını öğrenen kamu görevlisinin, onun mevzuata aykırı durumunu düzeltmek karşılığında çıplak fotoğraflarını çektiğine üzere porno internet sitesi işletmecisine göndermesi gösterilebilir.⁸⁴ Mağdurların çaresizliğinden yararlanmak ise, içinde bulunduğu maddi veya manevi olumsuz durumu ortadan kaldırmak veya çözmek olanağı bulunmayan mağdurun, umarsız durumundan istifade edilerek razı edilmesidir.⁸⁵ Bu çaresizliğin nedeni; güçsüzlük, sağır-dilsizlik, akıl hastalığı gibi fiziksel durumlardan ya da işsizlik, yoksulluk, açlık, mülteci olup sınırdışı edilme tehlikesi ile karşı karşıya olma gibi kişinin içinde bulunduğu konuma bağlı durumlardan kaynaklanabilecektir.⁸⁶

bb) Asıl (Amaç) Hareketler

İnsan ticareti suçunun asıl (amaç) hareketleri; kişileri ülkeye sokmak, ülke dışına çıkarmak, tedarik etmek, kaçırmak, bir yerden başka bir yere götürmek, sevk etmek ve barındırmaktır. Yukarıda ifade edildiği üzere, seçimlik hareketli bir suç olan insan ticareti suçu bakımından birden fazla asıl hareket gerçekleştirilse de tek bir suç oluşacaktır. Palermo Protokolü'nde bu hareketlerden başka, devretmek ve teslim almak hareketleri de öngörülmüş olup kanunumuzdaki düzenlemenin insan ticareti suçunun mağdurlarının teslim alınmasını ve devredilmesini yaptırımsız bırakmasının önemli bir eksiklik olduğu ifade edilmektedir.⁸⁷

---

kişi üzerinde denetim olanaklarına sahip olabileceği hakkında bkz. Koca, s. 154; Kocasakal, s. 66; Yenidünya, İnsan Ticareti Suçu, s. 199; Özbek-Kanbur-Doğan-Bacaksız-Tepe, Özel Hükümler, s. 89.

⁸³ Arslan, İnsan Ticareti Suçu, s. 53.

⁸⁴ Tezcan-Erdem-Önok, s. 114.

⁸⁵ Arslan, İnsan Ticareti Suçu, s. 53.

⁸⁶ Kocasakal, s. 66.

⁸⁷ Yenidünya, İnsan Ticareti Suçu, s. 202; Kocasakal, s. 68-69; Evik, İnsan Ticareti Suçu, s.408; Kurt, in Bayraktar-Evik-Kurt, s. 198.

i) Ülkeye Sokmak veya Ülke Dışına Çıkarmak

Madde metninin ilk şeklinde mevcut olmayan "ülkeye sokan, ülke dışına çıkaran" ibaresi, suçun sınıraşan niteliğini ortaya koymak amacıyla 06.12.2006 tarih ve 5560 sayılı Kanun ile maddeye eklenmiştir.⁸⁸ İnsan ticareti yönünden ülke, Türkiye Cumhuriyeti'nin egemenlik yetkilerine sahip olduğu yeryüzü parçasını ifade etmektedir.⁸⁹ Ülkeye sokmak mağdurun sınırlardan geçerek Türkiye ülkesine dahil olmasıyla gerçekleşirken; ülke dışına çıkarmak ise, mağdurun Türkiye ülkesi sınırlarından başka bir ülkenin egemenliği altındaki coğrafi alana sokulması ile tamamlanacaktır.⁹⁰ Bu hareketlerin yasal veya yasadışı yollardan yapılmasının veya deniz, hava veya kara yoluyla yapılmasının veya kullanılan ulaşım araçlarının önemi bulunmamaktadır.⁹¹

ii) Tedarik Etmek

Tedarik; araştırıp bulma, sağlama, elde etme anlamlarına gelmektedir.⁹² İnsan ticareti suçunda tedarik etmekten anlaşılması gereken, suç konusu mağdurların araştırılıp bulunması ve elde edilmesini sağlamaktır.⁹³ İnsan ticareti, kişilerin meta haline getirilerek ticaret işine dahil edilmesi anlamına geldiğinden tedarik etmek de; bu amaçla kişi ile ilk bağlantıyı kurma, bu kişiyi belirleme, bulma, seçme ve ticaretin

⁸⁸ Bir yerden bir yere götürmek hareketinin bu iki hareketi de içerecek nitelikte olması sebebiyle önceki düzenlemenin eksiklik taşımadığına ilişkin bkz. Kurt, in Bayraktar-Evik-Kurt, s. 197. Çocuklara ilişkin özel düzenleme getiren maddenin 3. fıkrasına ise aynı ekleme yapılmamıştır. İlk fıkrada sayılan seçimlik hareketlerin 3. fıkraya açısından da geçerli olduğuna ilişkin bkz. Yenidünya, İnsan Ticareti Suçu, s. 204; Özbek-Kanbur-Doğan-Bacaksız-Tepe, Özel Hükümler, s. 90. Bu yorumun kanunilik ilkesi açısından tereddüt yarattığına ilişkin bkz. Tezcan-Erdem-Önok, s. 117.

⁸⁹ Tezcan-Erdem-Önok, s. 116.

⁹⁰ Yenidünya, İnsan Ticareti Suçu, s. 203; İnsan Ticareti Suçu El Kitabı, s. 112.

⁹¹ Evik, İnsan Ticareti Suçu, s. 408; Kurt, in Bayraktar-Evik-Kurt, s. 200; Yenidünya, İnsan Ticareti Suçu, s. 203.

⁹² Türk Dil Kurumu Sözlüğü, www.tdk.org.tr (Erişim Tarihi: 17.07.2017).

⁹³ Arslan, İnsan Ticareti Suçu, s. 48; Tezcan-Erdem-Önok, s. 115; Değirmenci, s. 83; Yenidünya, İnsan Ticareti Suçu, s. 205. Bu hareket bakımından TCK'nın 80. maddesinde belirtilen maksatların gerçekleştirilmesi için araç fiillerle kişilerin araştırılıp bulunması ya da tespit edilmesinin yeterli olmadığı, ayrıca bu kişilerin elde edilmesine, sağlanmasına imkan veren bir takım davranışların gerçekleştirilmesi gerektiği hakkında bkz. Kurt, in Bayraktar-Evik-Kurt, s. 201-202.

konusu yapma hususunda karar vermeyi içeren bir kavram olarak görülmelidir.⁹⁴

iii) Kaçırarak

İnsan ticareti suçu açısından kaçırarak⁹⁵; maddede sayılan amaçlarla mağdurun, fail tarafından, kendi hukuk alanından çıkarılıp, onun hukuk alanına sokulması ve böylece mağdurun kendi varlığı üzerindeki egemenliğinin fail lehine yok edilmesidir.⁹⁶ Kaçırmanın varlığından söz edebilmek için mağdur, bulunduğu yerden başka bir yere nakledilmesi gerekmekte olup bu naklin şekli önemli olmadığı gibi, nakledilen yerin failin götürmek istediği yer olması da şart değildir.⁹⁷ Ancak aynı zamanda mağdurun yerinin değiştirilmiş olması yeterli olmayıp failin mağdur üzerinde fiili hakimiyet kurması zorunludur.⁹⁸ Kaçırarak hareketi yönünden suç, mağdurun failin hakimiyet alanına sokulmasıyla tamamlanmakta ancak mağdur hareket serbestisini kazanıncaya kadar suçun icrası devam etmektedir. Bu bakımdan bu hareket yönünden suç kesintisiz suç niteliği taşımaktadır.

iv) Bir Yerden Başka Bir Yere Götürmek

Sözlük anlamında götürmek; "taşımak, ulaştırmak veya koymak" anlamlarına gelmektedir.⁹⁹ İnsan ticareti suçu açısından bu seçimsel hareketi nakletmek şeklinde anlamak gerekir. O halde bir yerden başka bir yere götürmek mağdurun yurt içinde bir yere ya da yurtdışına faille veya onun adına hareket eden bir kimseyle birlikte taşınmasını, naklini

⁹⁴ Kocasakal, s. 67.

⁹⁵ Protokolde araç fiiller arasında yer verilen "kaçırarak", Türk Ceza Kanunu'nda araç hareketleri arasında değil, asıl hareketler içerisinde düzenlenmesinin hatalı olduğu ifade edilmektedir. Buna göre, kişinin kaçırılması, insan ticaretini ortaya koyan bir hareket olmayıp, bu failin işlenebilmesi için gerektiğinde müraacaat edilen araçlardan biridir. Bu ayrımın önemi teşebbüs bakımından mevcuttur. Şöyle ki, TCK açısından kaçırarak failinin gerçekleştirilmesiyle suç tamamlanacaktır. Oysa buna araç fiiller arasında yer verilmiş olsaydı, kaçırarak rağmen sömürünün gerçekleşmemesi durumunda yalnızca teşebbüs söz konusu olacaktır. Tezcan-Erdem-Önok, s.116, dn. 422. Aynı yönde bkz. Kocasakal, s. 67.

⁹⁶ Arslan, İnsan Ticareti Suçu, s. 48; Tezcan-Erdem-Önok, s. 116; Değirmenci, s. 84; Koca, s. 155; Yenidünya, İnsan Ticareti Suçu, s. 206.

⁹⁷ Yenidünya, İnsan Ticareti Suçu, s. 205-206; Koca, s. 156.

⁹⁸ Yenidünya, İnsan Ticareti Suçu, s. 206; İnsan Ticareti Suçu El Kitabı, s. 115.

⁹⁹ Türk Dil Kurumu Sözlüğü, www.tdk.org.tr (Erişim Tarihi: 17.07.2017).

ifade etmektedir.¹⁰⁰ Bu seçimlik hareket açısından suçun tamamlanması için götürülmek istenen yere gidilmiş olmasının aranmayacağını ifade eden yazarlar olsa da¹⁰¹ götürülmek istenen yere kadar gitmiş olmak gerektiğini ifade etmek gerekir.¹⁰²

v) *Sevk Etmek*

Sevk sözlükte; "gönderme, yollama, yönlendirme" anlamına gelmektedir.¹⁰³ İnsan ticareti suçu açısından bu seçimlik hareket, mağdurun tek başına bir yerden başka bir yere gönderilmesini sağlamayı ifade etmektedir.¹⁰⁴ Bu hareket açısından mağdur bulunduğu yerden başka bir yere tek başına gönderildiği anda suç tamamlanacaktır.¹⁰⁵

vi) *Barındırmak*

İnsan ticareti suçu için bu seçimlik hareket mağdurun yaşaması için gerekli koşulların oluşturulması, diğer bir ifadeyle geçiminin sağlanması, konaklama, beslenme ve diğer ihtiyaçlarının giderilmesi anlamına gelmektedir.¹⁰⁶ İfade etmek gerekir ki, belirli bir yerde belirli bir süre kalma şartının aranmayacağı, dolayısıyla mağdurun durumunu bilmesine rağmen, bir gece de olsa onun sığınmasına izin veren açısından seçimlik hareketi gerçekleştirmiş olduğu ifade edilmektedir.¹⁰⁷ Barındırmak hareketi yönünden mağdurun bir yere yerleştirilmesiyle suç tamamlanacak ancak, mağdur burada kalmaya devam ettiği sürece suçun icrası da devam edecektir. Bu bakımdan suç kesintisiz suç niteliği taşımaktadır.

¹⁰⁰ Tezcan-Erdem-Önok, s.116; Değirmenci, s. 84; Yenidünya, İnsan Ticareti Suçu, s. 207.

¹⁰¹ Koca, s.156.

¹⁰² Yenidünya, İnsan Ticareti Suçu, s. 208-209; Tezcan-Erdem-Önok, s. 116.

¹⁰³ Yılmaz, s. 661.

¹⁰⁴ Arslan, İnsan Ticareti Suçu, s. 48; Tezcan-Erdem-Önok, s. 116; Değirmenci, s. 84; Koca, s. 156; Yenidünya, İnsan Ticareti Suçu, s. 208. Değirmenci, s.84.

¹⁰⁵ Koca, s. 156; Yenidünya, İnsan Ticareti Suçu, s. 208. Aksi yönde bkz. Tezcan-Erdem-Önok, s. 116.

¹⁰⁶ Koca, s. 157; Yenidünya, İnsan Ticareti Suçu, s. 208.

¹⁰⁷ Kocasakal, s. 68; Evik, İnsan Ticareti Suçu, s. 409; Yenidünya, İnsan Ticareti Suçu, s. 209. Karşı görüş için bkz. Koca, s. 157.

2. Manevi Unsur

İnsan ticareti suçu ancak kast ile işlenebilir. Maddede belirtilen hareketler yine hükümde gösterilen zorla çalıştırmak, hizmet ettirmek, fuhuş yaptırmak, esarete tabi kılmak, vücut organlarının verilmesini sağlamak maksadıyla gerçekleştirilmelidir. Bu bakımdan suç ancak özel kast ile işlenebilecek olup failin kastının tespiti son derece önemlidir.¹⁰⁸ İnsan ticareti suçu; tehdit (TCK m. 106), cebir (TCK m. 108) ve kişiyi hürriyetinden yoksun kılma (TCK m. 109) ve diğer birçok suçtan bu sayede ayrılmaktadır.¹⁰⁹ Bununla birlikte, madde metninde açıkça ifade edilmese de failin amacının aynı zamanda ticaret yapmak, kendisine veya başkasına maddi ya da manevi kazanç sağlamak olması gerektiği ifade edilmektedir.¹¹⁰ Palermo Protokolü'nde yapılan insan ticareti tanımında da istismar amacından açıkça bahsedilmektedir. Nitekim, "*zorla çalıştırmak veya hizmet ettirmek, esarete veya benzeri uygulamalara tâbi kılmak, vücut organlarının verilmesini sağlamak*" fiillerinin içeriğinde de bir istismar/sömürü arzusu doğal olarak mevcuttur.¹¹¹ Ayrıca suçun gerçekleşmesi bakımından failin belirtilen amaçlara ulaşması gerekmediğini belirtmek gerekir. Önemli olan bireyin, insan onurunu zede-

¹⁰⁸ "Olayın oluşuna mahkemenin kabule göre sanık H.'nin kendisinde hafif orta derece sınırında zeka geriliği sebebiyle fiilin hukuki anlam ve sonuçlarını algılayamayacak durumda bulunan 16 yaşındaki mağdureyi vakıf adına yardım toplamaya götüreceği bahanesiyle annesinin yanından alıp diğer sanık Ö.'la birlikte fuhuş yapmasını sağladıkları dosya kapsamından anlaşıldığından, sanıkların eylemlerinin zincirleme biçimde çocuğun nitelikli cinsel istismarı suçuna iştirak olduğu halde, yazılı şekilde fuhuş ve insan ticareti suçlarından mahkumiyetlerine karar verilmesi" Yargıtay 14. Ceza Dairesi E. 2012/8690 K. 2012/7972 T. 10.7.2012, karar için bkz. www.kazanci.com (Erişim Tarihi: 17.07.2017). Söz konusu karar, sanığın kastının cinsel istismara yönelik olmasından ziyade fuhuş yaptırmak amacı taşınması nedeniyle insan ticareti suçundan mahkumiyet kararı verilmesi gerektiği gerekçesiyle eleştirilmektedir. Özbek-Kanbur-Doğan-Bacaksız-Tepe, Özel Hükümler, s. 97.

¹⁰⁹ Kurt, in Bayraktar-Evik-Kurt, s. 216.

¹¹⁰ Kocasakal, s. 72, Değirmenci, s. 87, Evik, İnsan Ticareti Suçu, s. 410. Ancak doktrinde; kanunda açıkça aramayan böyle bir amacın yokluğu dolayısıyla suçun oluşmayacağını söylemenin mümkün olmayacağını ifade eden yazarlar da bulunmaktadır. Bkz. Yenidünya, İnsan Ticareti Suçu, s. 210-211. Bu görüşe göre, fail çok sevdiği bir arkadaşının organ nakline ihtiyacı bulunmasından dolayı mağduru cebir kullanarak kaçırır ve vücut organlarının verilmesini sağlamak maksadıyla arkadaşının yakınlarına götürse insan ticareti suçu gerçekleşecektir. Ancak manevi unsur açısından örtülü bir unsur olan ticaret amacının varlığını kabul etmek gerekir. O halde yukarıdaki örnekte failin fiili kişiyi hürriyetinden yoksun kılma ve hukuka aykırı organ ve doku ticareti suçlarını oluşturabilecektir. Bkz. Kocasakal, s. 72.

¹¹¹ Arslan, İnsan Ticareti Suçu, s. 54.

yen, temel hak ve özgürlükleri özünden etkileyen bir takım maksatlarla, maddede belirtilen eylemlere maruz bırakılmış olmasıdır.¹¹² Fail maksada ulaşmış ve bu maksat ayrı bir suç teşkil ediyorsa ise her iki suçtan ayrı ayrı cezalandırılacaktır.¹¹³

Zorla çalıştırmak veya hizmet ettirmek; mağdurun isteği dışında, ona karşı maddi veya manevi cebir veya baskı zor kullanılarak belli bir süre bir iş yaptırmak ve gördürmektir.¹¹⁴ *Esarete tabi kılmak*, mağdurların kölelik, esirlik, tutsaklık durumunda tutularak, onları söz konusu durumlarda uygulanabilen uygulamalara muhatap etmektir.¹¹⁵ Fuhuş, içinde bulunulan toplumun kurallarına uymayan bir biçimde bir veya birkaç kişiyle para karşılığında cinsel ilişkide bulunma anlamına gelmektedir.¹¹⁶ *Fuhuş yaptırmak* ise, bir kişiye söz konusu fiili yaptırmak anlamındadır.¹¹⁷ *Vücut organlarının verilmesini sağlamak* ise mağdurların organlarının faile veya failin istediği birine iletilmesini, bırakılmasını veya bağışlanmasını temin etmektir. Fail burada bu yol ile bir çıkar veya kazanç sağlamak amacındadır.¹¹⁸

Türk Ceza Kanunu'ndaki insan ticareti suçuna yönelik düzenleme incelendiğinde düzenlemenin Palermo Protokolü ile tam uyum içinde olduğu söylemek mümkün değildir. Nitekim Protokol'deki tanımda insan ticaretinin özel amaçlarından biri olarak cinsel istismar öngörülmüştür. Yine tanımda istismar teriminin "*asgari olarak, başka-*

¹¹² Yenidünya, İnsan Ticareti Suçu, s. 210; Artuk-Gökçen-Yenidünya, Özel Hükümler, s. 113.

¹¹³ Yenidünya, İnsan Ticareti Suçu, s. 228; Değirmenci, s. 90-91; Tezcan-Erdem-Önok, s. 122; Kurt, in Bayraktar-Evik-Kurt, s. 228.

¹¹⁴ Arslan, İnsan Ticareti Suçu, s. 54. Yargıtay, bir kadının cebir, şiddet ve tehdit kullanılarak konsomatris olarak çalıştırılmasını zorla çalıştırma maksadıyla insan ticareti suçu kapsamında değerlendirmiştir. "... dosya münderecatına göre, Nizip İlçesinden getirilen mağdurenin sanıklar tarafından evlerinde zorla barındırılıp ve konsomatris olarak cebir, şiddet ve tehdit kullanarak çalıştırmaları biçimindeki eylemlerinin 5237 sayılı TCK.nun 80. maddesinde tanımlanan İnsan Ticareti suçunu oluşturduğu anlaşılmalı ..." Yargıtay 8. Ceza Dairesi E. 2007/10501 K. 2008/2801 T. 25.3.2008, www.kazanci.com (Erişim Tarihi: 17.07.2017).

¹¹⁵ Arslan, İnsan Ticareti Suçu, s. 55.

¹¹⁶ Türk Dil Kurumu Sözlüğü, www.tdk.org.tr (Erişim Tarihi: 17.07.2017).

¹¹⁷ Evik, İnsan Ticareti Suçu, s. 413.

¹¹⁸ Arslan, İnsan Ticareti Suçu, s. 55.

larının fuhşunun istismar edilmesini veya cinsel istismarın başka biçimlerini, zorla çalıştırmayı veya hizmet ettirmeyi, esareti veya esaret benzeri uygulamaları, kulluğu veya organların alınmasını içerdiği" ifade edilmektedir. 2006 yılında Türk Ceza Kanunu'nun 80. maddesinde değişiklik yapılmış ve bu değişiklik ile fuhuş yaptırmak 80. madde kapsamına alınmıştır. Ancak istismar teriminin fuhşun istismarını veya cinsel istismarın başka biçimlerini de içerdiği Protokol'deki düzenlemeye paralel olarak, diğer cinsel istismar biçimlerini gerçekleştirme amacına yer verilmemiş olması önemli bir eksiklik teşkil etmektedir. Türk Ceza Kanunu'nun 80. maddesinde yer alan hüküm cinsel istismarın diğer biçimlerini de kapsayacak şekilde yeniden düzenlenmelidir.¹¹⁹

İnsan ticareti suçunun terör amacıyla bir terör örgütünün faaliyeti çerçevesinde işlenmesi halinde terör suçu söz konusu olacak ve bu suç Terörle Mücadele Kanunu kapsamında cezalandırılacaktır. (TMK m. 4a)

3. Hukuka Aykırılık Unsuru

İnsan ticareti suçu açısından hukuka uygunluk nedeni olarak ancak mağdurun rızası düşünülebilir.¹²⁰ Ancak Türk Ceza Kanunu'nun 80. maddesinin ikinci fıkrasında, yasa da gösterilen amaçları gerçekleştirmek üzere girişilen ve suçu oluşturan araç fiillerin varlığı halinde mağdurun rızasının yok sayılacağı hükme bağlanmıştır. Madde gerekçesinde de bu husus; "*Örneğin bir kimsenin organlarını vermek hususundaki rızası, yukarıda belirtilen fiiller sonucunda elde edilmiş ise, suçun oluşması bakımından bu rızanın yok sayılacağı*" şeklinde ifade edilmiştir.

Yine, mağdurun rızası hukuka uygunluk sebebinin niteliği göz önüne alındığında söz konusu hukuka uygunluk sebebinin bu suç açısından söz konusu olamayacağı sonucuna ulaşmak mümkündür. Öncelikle kişinin rızası araç fiiller vasıtasıyla elde edilmişse zaten geçerli bir rızadan bahsedilmesi mümkün değildir.¹²¹ Ayrıca TCK'nın 26/2. maddesinde "*Kişinin üzerinde mutlak surette tasarruf edebileceği bir hakkına ilişkin olmak üzere, açıkladığı rızası çerçevesinde işlenen fiilden dolayı kimseye ceza verilmez.*" ifadesine yer verilmektedir. Bu bağlamda kişinin insan

¹¹⁹ Evik, İnsan Ticareti Suçu, s. 411; Kocasakal, s. 71-72.

¹²⁰ Tezcan-Erdem-Önok, s. 118; Değirmenci, s. 88.

¹²¹ Kocasakal, s. 70; Yenidünya, İnsan Ticareti Suçu, s. 221; Koca, s. 161.

onuru ile bağdaşmayacak, vücut bütünlüğünü ihlal edecek konularda rızası geçerli değildir. Ayrıca zorla çalıştırmak veya hizmet ettirmek bakımından da zorla yaptırılan bir işin varlığı dolayısıyla mağdurun rızasından söz etmek söz konusu olamaz.¹²² 1982 Anayasası da kişilere tanınmış temel hak ve özgürlüklerden kişinin kendisinin dahi vazgeçemeyeceğini hüküm altına almıştır. Buna bağlı olarak, belirli haklardan peşinen feragat anlamına gelecek rıza açıklamaları hukuka ve ahlaka aykırı olduğu için hukuken geçersizdir.¹²³

Maddenin üçüncü fıkrasında da onsekiz yaşını doldurmamış olanların birinci fıkrada belirtilen maksatlarla tedarik edilmeleri, kaçırılmaları, bir yerden diğer bir yere götürülmeleri veya sevk edilmeleri yahut barındırılmaları hâlinde, suçu oluşturan araç fiillerden herhangi birisine başvurulmasa da, faile birinci fıkrada belirtilen cezaların verileceği hüküm altına alınmıştır. Böylece onsekiz yaşını doldurmamış çocukların birinci fıkrada belirtilen maksatlarla maddenin öngördüğü hareketlere konu kılınmaları halinde fiil hukuka aykırı sayılmakta olup mefruz cebrin varlığı kabul edilmiştir.¹²⁴ O halde zorla çalıştırma amacıyla barındırılan kaçak işçilerin 18 yaşından küçük olması ihtimalinde, fail; mağdurların ailelerinin onaylarının bulunduğu ve bu nedenle suçun oluşmadığını ileri süremeyecektir, zira 18 yaşından küçükler açısından birinci fıkrada öngörülen araç fiillere başvurulmasına gerek bulunmamaktadır. Nitekim çocuğun file maruz bırakılmasına ilişkin rızanın velisi tarafından verilmesi de durumu değiştirmeyecektir. Böyle bir rıza da geçerli olmayacak hatta velinin insan ticareti suçuna iştiraki gündeme gelecektir.

D. Suçun Özel Görünüş Şekilleri

1. Teşebbüs

İnsan ticareti suçuna teşebbüs mümkündür. Yukarıda açıklandığı üzere, suçun tamamlanması için maddede sayılan amaçların gerçekleşmesi gerekmemektedir. İradeyi ortadan kaldıran ve bu suretle suçun işlenmesine imkân sağlayan araç fiillerin kullanılması suretiyle ve maddede amaçlarla asıl hareketlerin gerçekleştirilmesiyle suç tamamlan-

¹²² Yenidünya, İnsan Ticareti Suçu, s. 222; İnsan Ticareti Suçu El Kitabı, s. 121.

¹²³ Tezcan-Erdem-Önok, s. 119; Değirmenci, s. 88.

¹²⁴ Tezcan-Erdem-Önok, s. 119.

nacaktır. Ancak araç hareketler gerçekleştirilmiş olmakla birlikte asıl hareketler elde olmayan nedenlerle gerçekleştirilememiş ya da araç hareketlerden sonra asıl hareketlerin de icrasına başlanmış, ancak bu hareketler elde olmayan nedenlerle tamamlanamamışsa teşebbüs söz konusu olacaktır.¹²⁵ Örneğin; mağdurları taşıyan geminin henüz Türkiye sınırına girmeden sahil güvenlik güçleri tarafından yakalanması ihtimalinde asıl hareket olan ülkeye sokma hareketi tamamlanamamıştır. Yine failin, Türkiye'ye getirip fuhuş yaptırmak amacıyla seçtiği kızları yük gemisinin içindeki konteynıra yerleştirmesi ancak konteynırda hava deliği bulunmaması sebebiyle gemi Türkiye sınırlarına henüz girmemişken konteynırdaki kadınlardan bir kısmının fenalaşarak havasızlık nedeniyle hayatlarını kaybetmesi ihtimalinde, havasızlık nedeniyle ölen mağdurlar açısından asıl hareket olan ülkeye sokma hareketi tamamlanamadığından insan ticareti suçu teşebbüs aşamasında kalmış olacaktır. Gönüllü vazgeçmeye ilişkin Türk Ceza Kanunu'nun 36. maddesi de insan ticareti suçunun faili açısından uygulanabilecek; fail sadece vazgeçme anına kadar yaptıkları bir suç teşkil ediyorsa ondan sorumlu tutulacaktır. İnsan ticareti suçu açısından özel olarak etkin pişmanlığı düzenleyen bir hüküm mevcut bulunmadığından suçun tamamlanmasından sonra pişmanlık ancak alt ve üst sınırlar arasına cezanın belirlenmesi açısından önem taşıyabilecektir.¹²⁶

2. İştirak

Suçta iştirakin her türü, insan ticareti suçu yönünden de mümkün olup, genel kurallar uygulama alanı bulacaktır.¹²⁷ Barındırmak ve

¹²⁵ Kurt, in Bayraktar-Evik-Kurt, s. 212-214; Kurt Yücekel, İnsan Ticareti Suçu, s. 423 vd; Yenidünya, İnsan Ticareti Suçu, s. 223. "Olay ve dosya kapsamına göre sanığın, suç tarihinde "15" yaşından küçük olan mağdurları ikna edip hırsızlık yaptırmak amacıyla İstanbul'a götürmek istediği ve bu nedenle Diyarbakır otogarına geldiği, bilet alacağı sırada firma görevlisinin şüphelenerek durumu kolluk kuvvetlerine ihbar etmesi sonucunda yakalandığının anlaşılması karşısında, eyleminin kanıtlanması halinde mağdur sayısınca TCK'nın 80. maddesinde tanımlanan insan ticareti suçunu oluşturabileceği ..." Yargıtay 9. Ceza Dairesi E. 2007/8697 K. 2009/13101 T. 20.10.2009, karar için bkz. www.kazanci.com (Erişim Tarihi: 17.07.2017). İlgili kararda, failin kastının ispat edilmesi halinde yola çıkmak üzere otogara geldiği; ancak bilet dahi alınmadığı aşamada insan ticareti suçunun icra hareketlerine başlanmış sayılabileceği değerlendirilmiştir.

¹²⁶ Tezcan-Erdem-Önok, s. 120.

¹²⁷ Arslan, İnsan Ticareti Suçu, s. 60; Koca, s. 154; Kocasakal, s. 74; Koca, s. 166; Yenidünya, İnsan Ticareti Suçu, s. 224; Özbek-Kanbur-Doğan-Bacaksız-Tepe, Özel Hükümler, s. 93; Kurt, in Bayraktar-Evik-Kurt, s. 229.

kaçırmak hareketleri bakımından kesintisiz suç söz konusu olduğundan suçun icrası devam ettiği süreci azmettirme hariç diğer şekillerde iştirak mümkündür. Araç fiilleri bir kişi, asıl fiilleri ise bir başka kişi gerçekleştirirse her ikisi de suçun birlikte faili olacaktır. (TCK m.37/1)¹²⁸ İfade etmek gerekir ki, insan ticareti suçunda rızanın çocuğun velisi tarafından verilmesi halinde böyle bir rıza geçerli olmayıp ancak velinin insan ticareti suçuna iştiraktan ötürü cezalandırılması söz konusu olabilecektir.¹²⁹

3. İçtima

İnsan ticareti suçunda suçların içtimaı (birleşmesi) bakımından çeşitli ihtimaller ortaya çıkmakta olup çalışmanın ikinci bölümünde bu konuya detaylı şekilde değinilecektir.

E. Suçun Yaptırımı ve Muhakemesi

1. Suçun Yaptırımı

Türk Ceza Kanunu'nun 80. maddesinde insan ticareti suçunun yaptırımı sekiz yıldan on iki yıla kadar hapis ve on bin güne kadar adli para cezası olarak belirlenmiştir. İnsan ticareti suçunda eşya ve kazanç müsadereğine ilişkin hükümlerin uygulanması da mümkündür. Ayrıca maddenin 4. fıkrasında tüzel kişiler hakkında da güvenlik tedbirine hükmolunacağı öngörülmüştür. O halde suçun bir tüzel kişinin faaliyeti çerçevesinde işlenmesi halinde iznin iptali ve müsadere güvenlik tedbirleri uygulanabilecektir.

2. Suçun Muhakemesi

İnsan ticareti suçu, re'sen soruşturulan bir suçtur. Bu suçun yargılmasında ağır ceza mahkemesi görevlidir. (8953 sayılı Adli Yargı İlk Derece Mahkemeleri İle Bölge Adliye Mahkemelerinin Kuruluş, Görev ve Yetkileri Hakkında Kanun m. 12) İnsan ticareti suçunda dava zamanasını süresi 15 yıldır. (TCK m.66/1-d) Ayrıca Türk Ceza Kanunu'nun 13. maddesi uyarınca insan ticareti suçu, vatandaş veya yabancı tarafından, yabancı bir ülkede işlense bile, bu kişi hakkında Türk kanunları

¹²⁸ Tezcan-Erdem-Önok, s.124; Yenidünya, İnsan Ticareti Suçu, s. 224-225; Kurt, in Bayraktar-Evik-Kurt, s. 230; Değirmenci, s. 91.

¹²⁹ Tezcan-Erdem-Önok, s.120; Yenidünya, İnsan Ticareti Suçu, s. 222.

uygulanacaktır. O halde ceza hukuku kurallarının yer bakımından uygulanmasında esas olan mülkiyet sisteminin istisnasını teşkil eden 13. maddedeki koşullarda; suçun nerede işlendiği, failin ve mağdurun vatandaşlığı önem taşımamaktadır. (Evrensellik ilkesi) Bu düzenleme ile devletlerin aynı değerdeki menfaatlerini ihlal eden insan ticareti suçu ile mücadelede özellikle de sınıraşan organize suç örgütlerinin işledikleri suçlarda sırf yakalandıkları ülkenin yargı yetkisinin dışında kalmaları nedeniyle suçlarının cezasız kalmasının önüne geçilmektedir.¹³⁰

III. İNSAN TİCARETİ SUÇU İLE DİĞER SUÇLAR ARASINDA İÇTİMA SORUNU

A. İnsan Ticareti Suçu Açısından İçtima Halleri (TCK m. 42-44)

1. Genel Olarak

5237 sayılı Türk Ceza Kanunu sistematüğinde "*kaç fiil varsa o kadar suç, kaç suç varsa o kadar ceza vardır*" kuralı geçerli olmakla birlikte, bu kuralın istisnaları Türk Ceza Kanunu'nun 42 ila 44. maddeleri arasında suçların içtima bölümünde düzenlenmiştir.¹³¹ Zira bazı durumlarda eylem ile suç arasındaki ilişki yönünden tek eylemle birden fazla hukuki yarar dolayısıyla birden fazla kanun hükmü ya da farklı eylemlerle aynı hukuki yarar dolayısıyla aynı kanun hükmü ihlal edilmiş olabilir.¹³² Suçların içtimasına ilişkin bu düzenlemeler meydana gelen suçlar açısından ayrı ayrı ceza verilmemesi, tek suçtan cezanın ağırlaştırılarak verilmesi ya da işlenen suçlardan en ağır cezayı gerektiren suçtan ceza verilmesi sonucunu doğurur. Kanunda düzenlenen istisnalar dışında ise işlenen her bir suçla ilgili olarak ayrı ayrı cezaya hükmedilmesi söz konusu olacaktır. Bununla birlikte doktrinde, kanunda düzenlenmemiş

¹³⁰ Renk-Demir, s. 62.

¹³¹ Artuk-Gökçen-Aışahin-Çakır, Genel Hükümler, s. 703; İzzet Özgenc, Türk Ceza Hukuku Genel Hükümler, 11. Bası, Seçkin Yayınları, Ankara, 2015, s. 554-558; Mahmut Koca, İlhan Üzülmöz, Türk Ceza Hukuku Genel Hükümler, 9. Baskı, Seçkin Yayınları, Ankara, 2016, s. 486-488; Hamide Zafer, Ceza Hukuku Genel Hükümler (TCK m. 1-75), 6. Bası, Beta, İstanbul, 2016, s. 493.

¹³² Veli Özer Özbek, Koray Doğan, Pınar Bacaksız, İlker Tepe, Türk Ceza Hukuku Genel Hükümler, 7. Baskı, Seçkin Yayıncılık, Ankara, 2016, s. 589; Timur Demirbaş, Ceza Hukuku Genel Hükümler, 11. Baskı, Seçkin Yayınları, Ankara, 2016, s. 524.

olan ve ceza normlarının ve suçların çokluğunun tamamen görünüşte olması nedeniyle aslında fail tarafından gerçekleştirilen fiile uygulanacak tek bir ceza normunun bulunduğu görünüşte içtima (kanunların içtimai)¹³³ halleri de genellikle suçların içtimai konusu kapsamında ele alınmaktadır.¹³⁴

İfade etmek gerekir ki, suçların içtimai esas itibariyle fiil tekliği-fiil çokluğu ayırımına dayanmaktadır.¹³⁵ Suçların içtimai hallerinin bulunup bulunmadığını tespit açısından tek bir fiilin mi yoksa birden fazla fiilin mi bulunduğu tespit edilmelidir. Fiilin tek olup olmadığının belirlenmesi açısından ise fiilden ne anlaşılması gerektiği doktrinde tartışmalıdır. Zira ceza hukukunda fiil kavramından hareket, netice ve nedensellik bağı anlaşılmaktadır.¹³⁶ Bir görüşe göre; fiil kavramı hareketi ifade ederken¹³⁷, diğer görüşe göre fiil kavramından anlaşılması gereken neticedir.¹³⁸ Türk Ceza Kanunu'nun sistematığına bakıldığında hareket teorisini esas aldığı söylenebilecektir.¹³⁹ Yargıtay kararlarına bakıldığında da, tek fiilden anlaşılması gerekenin tek hareket olduğu anlaşılmaktadır.¹⁴⁰ Bu tespite bağlı olarak belirlenmesi önemli olan hu-

¹³³ Kayıhan İçel, Suçların İçtimai, İstanbul Üniversitesi Yayınları, İstanbul, 1972, s. 165 vd.; Kayıhan İçel, "Görünüşte Birleşme (İçtima) İlkeleri Ve Yeni Türk Ceza Kanunu", İstanbul Ticaret Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi, Y: 7, S: 14, Güz 2008, s. 36.

¹³⁴ İçel, Suçların İçtimai, s.167.; Demirbaş, s. 525; Koca-Üzülmez, s. 530.; Zafer, s. 489, Artuk-Gökçen-Alşahin-Çakır, Genel Hükümler, s. 704.

¹³⁵ Koca-Üzülmez, s. 490; Neslihan Göktürk, "Türk Hukuku'nda Suçların İçtimai", Ceza Hukuku ve Kriminoloji Dergisi, C: 2, S: 1-2, 2014, s. 32.

¹³⁶ Kayıhan İçel, Ceza Hukuku Genel Hükümler, Beta Basım, İstanbul, 2016, s. 254; Demirbaş, s. 220; Özbek-Doğan-Bacaksız-Tepe, Genel Hükümler, s. 221 vd.; Koca-Üzülmez, s. 490; Zafer, s 191; Mustafa Özen, "Ceza Hukukunda Fikri İçtima", Türkiye Barolar Birliği Dergisi, 2007/73, s. 140.

¹³⁷ Artuk-Gökçen-Alşahin-Çakır, Genel Hükümler, s. 726; Demirbaş, s. 540; Koca-Üzülmez, s. 490-491; Özbek-Doğan-Bacaksız-Tepe, Genel Hükümler, s. 610; Göktürk, s. 40.

¹³⁸ Sulhi Dönmezer, Sahir Erman, Nazari ve Tatbiki Ceza Hukuku, C:2, 11. Bası, Beta Yayınevi, 1997, s. 385; Özen, Fikri İçtima, s. 140; İçel, Genel Hükümler, s. 259. İçel, neticeye üstünlük tanıyan görüşü benimsemekle birlikte, burada neticesi hareketten ayrı-neticesi harekete bitişik suç ayırımı yapmakta ve neticesi harekete bitişik suçlarda hareketi esas almaktadır. İçel, Genel Hükümler, s. 259, 260, 566.

¹³⁹ Özgenç, s. 585; Koca-Üzülmez, s. 491; Zafer, s. 517.

¹⁴⁰ "Katılan F.'ya öldürme kastıyla bir el ateş eden sanığın, araya giren kızı mağdur N.'i olası kastla yaraladığı somut olayda, katılan F.'yı öldürme amacıyla ona doğru bir kez "ateş etme" eyleminin hukuki anlamda tek fiil sayılması gerektiği ve bu suretle, tek olan eylem sonunda hem mağdur N.'e karşı olası kastla yaralama suçunun, hem de mağdur F.'ya karşı kasten öldürme suçuna

sus, hangi durumlarda hareketin tekliğinden bahsedilebileceğidir. Bu noktada doktrinde doğal anlamda hareketin tekliği ve hukuki anlamda hareketin tekliği ayrımı yapıldığı görülmektedir.¹⁴¹ Genel kabul gören görüş, hareketin tekliğinin doğal anlamda değil, hukuksal anlamda tekliği ifade ettiğidir.¹⁴² Yargıtay'ın görüşü de bu yöndedir.¹⁴³ O halde doğal anlamda hareketler birden fazla olsa da suçun maddi unsurunu teşkil eden birden fazla hareket bir bütün oluşturmakta ise tek hareket olarak kabul edilebilecektir. Doğal anlamda birden fazla hareketin bulunmasına rağmen hukuki anlamda tek bir hareketin kabul edildiği haller ise tipik hareket tekliği ve doğal hareket tekliği görüşleri ile açıklanmaktadır.¹⁴⁴

Doğal hareket tekliğinde, doğal anlamda birden fazla hareket tek bir iradeye dayanıyor, aynı hareketin tekrarı niteliği taşıyor, zamansal ve mekânsal yönden sıkı bir ilişki gösteriyor ve objektif ve tarafsız bir

---

teşebbüsün meydana geldiği hususlarında şüphe bulunmadığından, bir fil birden fazla farklı suçun oluşmasına sebebiyet veren sanık hakkında 5237 Sayılı T.C.K.nun 44. maddesinin uygulanması ve meydana gelen suçların en ağırından ceza verilmesi gerekmektedir." Yargıtay Ceza Genel Kurulu E. 2012/1-1569 K. 2013/575 T. 3.12.2013; *"Yerden aldığı parke taşıyı katılanın arabasının arka camına doğru atan sanığın eylemi sonucunda, camın kırılmasına ve içeri düşen taşın arabanın ön koltuğunda oturan mağdurun kafasına isabet ederek yaralanmasına neden olduğu somut olayda, sanığın katılanın arabasına taş atması eyleminin tek fiil olduğu ve bu suretle, tek olan eylem sonucunda hem katılana karşı mala zarar verme suçunun, hem de mağdura karşı yaralama suçunun meydana geldiği sabit olup bir fiil ile birden fazla farklı suçun oluşmasına sebebiyet veren sanık hakkında 5237 sayılı TCK'nun 44. maddesinin uygulanması ve meydana gelen suçların en ağırından ceza verilmesi gerekmektedir."* Yargıtay Ceza Genel Kurulu E. 2013/9-431 K. 2014/377 T. 16.9.2014; *"... sanığın mağdur ... yaralamak için ateş ederken mağdur ... yaralanmasına sebep olduğu ve böylece sanığın tek eylemi ile iki ayrı sonucun gerçekleştiği anlaşılmalı; TCK'nin 44. maddesindeki fikri içtima kuralı gereği sanığın ağır nitelikteki mağdur ... yaralamadan cezalandırılması gerekirken ayrıca mağdur ... yaralamaya teşebbüs suçundan da cezalandırılmasına karar verilmesi ... bozmayı gerektirmiş ..."* Yargıtay 3. Ceza Dairesi E. 2016/13 K. 2016/4041 T. 22.2.2016, kararlar için bkz. www.kazanci.com (Erişim Tarihi: 18.07.2017).

¹⁴¹ Koca-Üzülmez, s. 491; Artuk-Gökçen-Alşahin-Çakır, Genel Hükümler, s. 728.

¹⁴² Demirbaş, s. 539; Artuk-Gökçen-Alşahin-Çakır, Genel Hükümler, s. 732; Zafer, s. 516; Göktürk, s. 41.

¹⁴³ *"... Yapılan bu açıklamalar bağlamında uyumsuzluk konusu olan hırsızlık suçuyla ilgili olarak hukuki anlamda tek bir fiil ile aynı depoda bulunan farklı kişilere ait eşyaların çalınması halinde "aynı neviden farklı içtima" hükmünün uygulanıp uygulanmayacağı değerlendirilmelidir."* Yargıtay Ceza Genel Kurulu E. 2015/2-832 K. 2016/102 T. 1.3.2016, www.kazanci.com (Erişim Tarihi: 18.07.2017).

¹⁴⁴ Artuk-Gökçen-Alşahin-Çakır, Genel Hükümler, s. 729; Koca-Üzülmez, s. 492 vd.

gözlemci tarafından tek fiil olarak görülüyorsa, bu hareketler hukuki anlamda tek hareket olarak görülmektedir.¹⁴⁵ Tipik hareket teklifi ise doğal anlamda birden fazla hareketin kanuni tanımında birbiriyle bağlanmasını ifade etmekte olup çok hareketli suçlar, bileşik suçlar, mütemadi suçlar ve seçimlik hareketli suçlar hukuki anlamda tek tipik hareketin kabul edildiği suçlardır.¹⁴⁶ Burada belirtmek gerekir ki, insan ticareti suçu da birden fazla hareketli suç olarak kabul edilmektedir.¹⁴⁷ Zira insan ticareti suçunun oluşabilmesi için hem cebir, tehdit gibi araç hareketlerin hem de ülkeye sokma, tedarik etme gibi asıl hareketlerin gerçekleştirilmesi suretiyle birden fazla hareketin yapılması gerekmektedir. Örneğin, insan ticareti suçunda tehdit ile kişileri bir yerden başka bir yere götürme doğal anlamda birden fazla hareket teşkil etmesine rağmen hukuki anlamda tek fiil olarak kabul edilecektir. Bu örnekte aynı zamanda bileşik suç ilişkisi de söz konusu olup birden fazla hareket TCK m. 42 anlamında hukuki anlamda tek fiildir. Yine kaçırma suretiyle işlenen insan ticareti mütemadi (kesintisiz) suç özelliği göstermekte olup¹⁴⁸ mağdurun bulunduğu yerden başka bir yere götürülmesi sırasında yakalanması, yerde sürüklenmesi ve sürükledikten sonra otomobille bindirilerek uzak bir yere götürülmesi hareketleri hukuki anlamda tek tipik hareket olarak değerlendirilecektir. İnsan ticareti suçu aynı zamanda seçimlik hareketli bir suç olup¹⁴⁹, ülkeye sokma, sevk etme, barındırma gibi suç tipinde gösterilen hareketlerin birden fazlası gerçekleştirilse dahi bunlar tek tipik hareket sayılacaktır.

¹⁴⁵ Koca-Üzülmez, s. 495, Özbek-Doğan-Bacaksız-Tepe, Genel Hükümler, s. 612.

¹⁴⁶ Koca-Üzülmez, s. 492 vd.; Artuk-Gökcen-Alşahin-Çakır, Genel Hükümler, s. 731.

¹⁴⁷ Yenedünya, İnsan Ticareti Suçu, s. 186; Tezcan-Erdem-Önok, s. 110; Özbek-Kanbur-Doğan-Bacaksız-Tepe, Özel Hükümler, s. 86; Değirmenci, s. 81. Bununla birlikte, insan ticareti suçu görünüşte birden fazla hareketli suç kategorisine dahil edilebilirse de, aslında burada aynı öneme sahip, birbirinden bağımsız iki ayrı hareketin birleştiği bir durum söz konusu olmaması; cebir, şiddet, baskı, tehdit, nüfuzu kötüye kullanmak gibi hareketlerin ülkeye sokmak, sevk etmek, tedarik etmek, barındırmak gibi hareketler karşısında "ikincil" ya da "yardımcı" bir konumda bulunması gerekçeleriyle bu suçun birden fazla hareketli suç olarak nitelendirilemeyeceği ifade edilmiştir. Kurt Yücekul, İnsan Ticareti Suçu, s. 364-365.

¹⁴⁸ Tezcan-Erdem-Önok, s. 116; Özbek-Kanbur-Doğan-Bacaksız-Tepe, Özel Hükümler, s. 90.

¹⁴⁹ Kurt Yücekul, İnsan Ticareti Suçu, s. 365; Tezcan-Erdem-Önok, s. 111; Özbek-Kanbur-Doğan-Bacaksız-Tepe, Özel Hükümler, s. 86.

2. İnsan Ticareti Suçu Açısından Bileşik Suç

Bileşik suç (mürekkep suç) Türk Ceza Kanunu'nun 42. maddesinde "Biri diğerinin unsurunu veya ağırlaştırıcı nedenini oluşturması dolayısıyla tek fiil sayılan suça bileşik suç denir. Bu tür suçlarda içtima hükümleri uygulanmaz." şeklinde düzenlenmektedir.¹⁵⁰ Esasen birden fazla ihlalin söz konusu olmadığı bileşik suçun suçların içtima kapsamında düzenlenmesi eleştiriyeye açık görülmektedir; zira bileşik suçun doğası gereği bileşik suç tanımına uyan filler tek ihlal sayılarak faile tek ceza verilmesi sonucunu ortaya çıkacaktır.¹⁵¹ Bu çerçevede bileşik suça ilişkin kanunun genel hükümleri kapsamında bir düzenleme yapmanın gereksiz olduğu ifade edilmiştir.¹⁵² Doktrinde bileşik suç, görünüşte içtimaın çeşitlerinden biri olan tüketen-tüketilen norm ilişkisinin görünüm şekli olarak ele alınmakta olup¹⁵³ yine özel-genel norm ilişkisi çerçevesinde de aynı sonuca ulaşabileceği ifade edilmektedir.¹⁵⁴ İnsan ticareti suçu çerçevesinde bir örnek vermek gerekirse, vücut organlarının verilmesini sağlamak maksadıyla cebir veya tehdit ya da baskı¹⁵⁵ uygulamak

¹⁵⁰ Kanundaki bileşik suçun tanımına ilişkin eleştiriler için bkz. Zeki Hafizoğulları, Günel Kurşun, "5237 Sayılı Türk Ceza Kanunu'nda Bileşik Suçun Tanımı Hakkında", Ankara Barosu Dergisi, Y: 65, S:3, 2007, s. 59 vd.; Pervin Aksoy İpekçioğlu, "Türk Ceza Kanunu'nda Bileşik Suç", Ankara Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi, 61 (1), 2012, s. 49-50.

¹⁵¹ Zafer, s. 499. "Bu nedenle sanık hakkında, suçun konutta işlenmiş olması yağma suçunun ağırlaştırıcı nedeni olarak kabul edildiğine ve TCY'nın 149/1-d maddesi uyarınca nitelikli yağma suçundan hüküm kurulduğuna göre, bileşik suç hükümleri göz önüne alınarak ayrıca konut dokunulmazlığını bozma suçundan da ceza tayini yoluna gidilmemelidir. Aksinin kabulü halinde, sanığın işlemiş olduğu konut dokunulmazlığını bozma eylemi, ikinci kez cezalandırılmış olacaktır." Yargıtay Ceza Genel Kurulu E. 2011/5-186 K. 2011/201 T. 4.10.2011; "Sanığın cezaevine ait battaniyeyi ateşe vermek suretiyle zarar verme eyleminin T.C.K.nun 42. maddesi hükmü karşısında bileşik suç olan ve T.C.K.nun 152/1-a ve 152/2-a maddelerinde tanımlanan yakarak mala zarar verme suçunu oluşturacağı gözetilmeden hukuki değerlendirmede yanılığa düşülerek kasten yangın çıkarma suçundan beraat kararı verilip, kamu malına zarar verme suçundan T.C.K.nun 152/1-a maddesi uyarınca tayin olunan temel cezanın anılan Kanunun 152/2-a maddesiyle artırılmaması suretiyle eksik ceza tayin edilmesi" Yargıtay 9. Ceza Dairesi E. 2009/9096 K. 2011/2401 T. 20.4.2011, www.kazanci.com (Erişim Tarihi: 18.07.2017).

¹⁵² Özgenç, s. 559; Göktürk, s. 42.

¹⁵³ İçel, Görünüşte Birleşme (İçtima) İlkeleri, s. 44-45; İçel, Suçların İçtimaı, s. 204, Demirbaş, s. 527; Koca-Üzülmez, s. 532; Göktürk, s.41.

¹⁵⁴ Özbek-Doğan-Bacaksız-Tepe, Genel Hükümler, s. 619.

¹⁵⁵ Araç hareketler arasında yer verilen baskının da manevi cebir şeklinde ortaya çıkması mümkün olduğundan, tehdit ile birlikte değerlendirilebildiği hallerde, 80. maddedeki suçun baskı uygulanmak suretiyle işlenmesi halinde de fail tehdit suçundan ayrıca cezalandır-

suretiyle maddede sayılan seçimlik hareketlerden birinin gerçekleştirilmesi halinde insan ticareti suçundan ceza verilecek, bu suçun unsurunu teşkil eden cebir (TCK m. 108) veya tehdit (TCK m. 106) suçlarından ayrıca ceza verilmeyecektir. Bu halde insan ticareti suçu, cebir veya tehdit suçunun içeriğini de bünyesine alarak tükettiğinden tüketen-tüketilen norm ilişkisinin bulunduğu kabul edilebilecektir. Ancak insan ticareti kapsamında uygulanan cebir veya şiddetin sınırları aşılmışsa ve daha ağır bir netice meydana gelmiş ise, artık kasten yaralama suçundan da ceza verilmesi gerekecektir.¹⁵⁶ Suçun içeriğinde eriyen cebir ve şiddet ancak TCK'nın 86. maddesinde düzenlenen yaralama kapsamında kalmalı ve mağdurun direncini kırarak ölçüde olmalıdır. Burada suç kapsamındaki sınırın aşılmasından anlaşılması gerekenin TCK'nın 87. maddesinde düzenlenen neticesi sebebiyle ağırlaşmış yaralama kapsamına giren ağır neticeler olduğunu da ifade etmek gerekecektir.¹⁵⁷ Zira özellikle mağdurun ağır bir zarara uğraması veya hayatının tehlikeye girmesine neden olunması hallerini cebir ve şiddet uygulamak araç fiilleri içerisinde veya cezayı ağırlaştırıcı bir nitelikli hal olarak¹⁵⁸ değerlendirmek mümkün olmadığından bileşik suç ilişkisinden de bahsedilemeyecektir. Örneğin, failin organlarından yararlanmak amacıyla mağduru sürükleyerek araca bindirmeye çalışması, ancak mağdurun direnerek araca binmek istememesi üzerine mağdurun yüzünün bir kısmını yakarak araca bindirmesi halinde, bu durum kasten yaralamanın neticesi sebebiyle ağırlaşmış halini oluşturacağından (TCK m. 87/1-c veya 2-d) cebir kapsamında değerlendirilemeyecek ve fail hem insan ticaretinden hem de kasten yaralamanın neticesi sebebiyle ağırlaşmış

ılmayacaktır. Kurt Yücekul, İnsan Ticareti Suçu, s. 475; Kurt, in Bayraktar-Evik-Kurt, s. 224.

¹⁵⁶ Kocasakal, s. 73; Tezcan-Erdem-Önok, s. 121; Yenedünya, İnsan Ticareti Suçu, s. 227; Değirmenci, s. 90; Kurt Yücekul, İnsan Ticareti Suçu, s. 475; Özbek-Kanbur-Doğan-Bacaksız-Tepe, Özel Hükümler, s. 96.

¹⁵⁷ Yenedünya, İnsan Ticareti Suçu, s. 227; Tezcan-Erdem-Önok, s. 121. TCK'nın 86. maddesi kapsamında kalan yaralamaların da insan ticaretinin unsurunu teşkil etmediği ve bu hallerde failin m. 86'dan ayrıca cezalandırılması gerektiğine ilişkin görüş için bkz. Kurt Yücekul, İnsan Ticareti Suçu, s. 475; Değirmenci, s. 90.

¹⁵⁸ Türkiye'nin 30.01.2016 tarihinde 6667 sayılı Uygun Bulma Kanunu ile onayladığı Avrupa Konseyi İnsan Ticaretiyle Mücadele Sözleşmesi'nin 24. maddesi uyarınca, taraf devletlerin, suçun; mağdurun hayatının kasten veya ağır bir ihmalle tehlikeye atılması suretiyle işlenmesini ağırlaştırıcı neden olarak kabul edeceğine ilişkin yükümlülüğünün de bir gereği olarak, bu hallerin *-göçmen kaçakçılığı suçunda düzenlendiği üzere-* ağırlaştırıcı bir nitelikli hal olarak düzenlenmesi yerinde olacaktır.

halinden ayrıca cezalandırılacaktır. Ajansa gönderme bahanesiyle geneleve gönderilen mağdurun durumu anladığında kaçmayı denemesi, ancak yakalanarak bir daha kaçmayı denemesin diye tehdit edilerek hastanelik olana kadar dövülmesi ihtimalinde de her ne kadar cebir insan ticaretinde başvuru iradeyi etkilemeye yönelik bir araç fiil olsa da burada cebrin aşılması söz konusu olup mağdurun yaşamı tehlikeye girmişse (hastanelik olması) faile ayrıca TCK m. 87/1-d uyarınca ceza verilecektir. Yine mağdurun görünüşte rızasını elde etmek için işkence veya eziyet niteliğinde hareketler gerçekleştirilmişse; cebir ve şiddetin sınırının aşıldığından söz edilecektir.

Nüfuzu kötüye kullanmak veya kişiler üzerindeki denetim olanaklarından yararlanma araç hareketleri bakımından da TCK'nın 232/2. maddesinde düzenlenen disiplin yetkisinin kötüye kullanılması suçu¹⁵⁹ ile insan ticareti suçu arasında bileşik suç ilişkisi ortaya çıkabilecektir.¹⁶⁰ Bu kapsamda öğretmen öğrencisi veya ustanın çırağı üzerindeki terbiye hakkından doğan disiplin yetkisini kötüye kullanmak suretiyle mağdurun beden veya ruh sağlığının bozarak veya tehlikeye sokarak insan ticareti suçuna rıza göstermesini sağlaması halinde fail ayrıca Türk Ceza Kanunu 232. maddesinin 2. fıkrasında düzenlenen suçtan sorumlu olmayacaktır. İfade etmek gerekir ki, disiplin yetkisinin kötüye kullanılması açısından terbiye hakkının sınırları ölçülülük ilkesine göre belirlenecektir.¹⁶¹ Nitekim basit tıbbi müdahale ile giderilebilecek yaralama dışında kalan hallerde fail TCK m. 232/2'den değil, m. 86'da düzenlenen kasten yaralama suçundan sorumlu olacaktır. Bu durumda ise insan ticareti suçu açısından cebir veya şiddet kapsamına girecek bir araç hareket söz konusu olacağından TCK m. 108 ile m. 80 arasındaki bileşik suç ilişkisi gereği fail yine sadece insan ticareti suçundan dolayı cezalandırılacaktır. Yine insan ticareti suçunun unsuru olan kaçırmak hareketi aynı zamanda TCK'nın 109. maddesinde düzenlenen kişiyi hürriyetinden yoksun bırakma suçunu oluşturmakla birlikte, bu durumda hürriyetten yoksun kılma suçunun haksızlık içeriği insan ticareti suçunun haksızlık içeriğinde eriyeceğinden bileşik suç

¹⁵⁹ Disiplin yetkisinin kötüye kullanılması suçu hakkında detaylı bilgi için bkz. Tezcan-Erdem-Önok, s. 955; Özbek-Kanbur-Doğan-Bacaksız-Tepe, Özel Hükümler, s. 860.

¹⁶⁰ Kurt Yücekul, İnsan Ticareti Suçu, s. 475-476; Kocasakal, s. 73; Kurt, in Bayraktar-Evik-Kurt, s. 224-225.

¹⁶¹ Tezcan-Erdem-Önok, s. 957.

ilişkisi gereği fail ayrıca kişiyi hürriyetinden yoksun bırakma suçundan cezalandırılmayacaktır.¹⁶²

Son olarak, on sekiz yaşını doldurmamış olan mağdurlar açısından araç hareketlere başvurulması aranmadığından, çocuklara karşı söz konusu araç hareketlere başvurulması halinde TCK m. 61 uyarınca cezanın üst sınıra yaklaşarak verilmesi gerektiği iddia edilse de¹⁶³, burada artık insan ticareti suçunun araç hareketlerin içeriğini bünyesine alarak tükettiğinden diğer bir ifadeyle, bir bileşik suç ilişkisinden bahsetmek mümkün olamayacaktır. O halde çocuklar açısından araç hareketlerin varlığı halinde tehdit veya cebir gibi ayrı bir suç ortaya çıkması ihtimalinde fail bu suçlardan ayrıca sorumlu olacaktır.¹⁶⁴ İfade etmek gerekir ki, çocuklara karşı araç hareketlere başvurulması halinin maddede ayrıca cezayı ağırlaştırılan bir nitelikli hal olarak düzenlenmesi en doğru çözüm olacaktır.¹⁶⁵

3. İnsan Ticareti Suçu Açısından Zincirleme Suç

Zincirleme suç (müteselsil suç)¹⁶⁶ Türk Ceza Kanunu'nun 43. maddesinin 1. fıkrasında *"Bir suç işleme kararının icrası kapsamında, değişik zamanlarda bir kişiye karşı aynı suçun birden fazla işlenmesi durumunda, bir cezaya hükmedilir. Ancak bu ceza, dörtte birinden dörtte üçüne kadar artırılır. Bir suçun temel şekli ile daha ağır veya daha az cezayı gerektiren nitelikli şekilleri, aynı suç sayılır. Mağduru belli bir kişi olmayan suçlarda da bu fıkra hükmü uygulanır."* şeklinde düzenlenmektedir. Zincirleme suçta, faile her bir suç için ayrı ayrı ceza verilmez; birden fazla suç, maddede

¹⁶² Yenidünya, İnsan Ticareti Suçu, s. 226-227; Kocasakal, s. 73; Tezcan-Erdem-Önok, s. 121; Kurt Yücekel, İnsan Ticareti Suçu, s. 476; Kurt, in Bayraktar-Evik-Kurt, s. 225. "... kişiyi hürriyetinden yoksun kılma suçunun ise insan ticareti suçunun unsuru olduğu, bu nedenle ayrıca ceza verilemeyeceği gözetilmeden, sübuta eren ve unsurları yönünden oluşan insan ticareti ile fuhuş suçlarından ayrı ayrı mahkumiyeti yerine, yerinde olmayan gerekçeyle fuhuş suçu ile birlikte kişiyi hürriyetinden yoksun kılma suçundan cezalandırılmasına karar verilmesi ..." Yargıtay 18. Ceza Dairesi E. 2015/24178 K. 2015/10157 T. 4.11.2015, www.kazanci.com (Erişim Tarihi: 19.07.2017).

¹⁶³ İnsan Ticareti Suçu El Kitabı, s. 94.

¹⁶⁴ Artuk-Gökçen-Yenidünya, Özel Hükümler, s. 101; Tezcan-Erdem-Önok, s. 121.

¹⁶⁵ Aynı yönde Yenidünya, İnsan Ticareti Suçu, s. 178; İnsan Ticareti Suçu El Kitabı, s. 94.

¹⁶⁶ Zincirleme suç kavramının ortaya çıkışı için bkz. Türkan Yalçın Sancar, "Yeni Türk Ceza Kanunu'nda Zincirleme Suç", Türkiye Barolar Birliği Dergisi, S: 70, Mayıs/Haziran 2007, s. 247-248; Demirbaş, s. 530.

sayılan istisna suçlar hariç olmak üzere, kanun koyucu tarafından tek bir suçmuş gibi değerlendirilmekte ve bu suçun cezası arttırılmaktadır.

Kanun maddesi uyarınca zincirleme suçtan bahsedebilmek için bulunması gereken şartlar şu şekilde ifade edilebilir: birden fazla suçun bulunması, bu suçların aynı olması, suçların değişik zamanlarda işlenmesi, suçların bir suç işleme kararının icrası kapsamında işlenmesi ve suçların aynı kişiye karşı işlenmesi.¹⁶⁷

Birden fazla suçun bulunması: Zincirleme suçun söz konusu olabilmesi için öncelikle her biri suç teşkil eden birden fazla fiil bulunmalıdır, yani fiil çokluğu esastır.¹⁶⁸ Her bir fiil ise tipe uygun ve hukuka

¹⁶⁷ "Sanıkların bir suç işleme kararının icrası kapsamında, 21.01.2013 -25.01.2013 tarihleri arasındaki değişik zamanlarda şikayetçiye karşı aynı hırsızlık ve konut dokunulmazlığını ihlal suçlarını iştirak halinde birden fazla işlemiş olduklarının anlaşılması karşısında haklarında TCK'nun 43/1. maddesinin uygulanması gerektiğinin gözetilmemesi..." Yargıtay 13. Ceza Dairesi E. 2015/10175 K. 2017/792 T. 6.2.2017; "...bir suç işleme kararının icrası kapsamında değişik zamanlarda aynı bankaya ait birden fazla kartın sahte olarak hazırlanması halinde TCK.nun 245/2. madde ile birlikte 43. maddenin, aynı bankaya ait kart veya kartlarla değişik zamanlarda harcama yapılması veya para çekilmesi halinde ise, 245/3. madde ile birlikte 43. maddenin uygulanması gerektiği cihetle, somut olayda ise aynı bankaya ait birden fazla kartın değişik zamanlarda kullanıldığı gözetilmeden yazılı şekilde kart sayısınca hüküm kurulması suretiyle fazla ceza tayini..." Yargıtay 8. Ceza Dairesi E. 2016/3793 K. 2017/245 T. 12.1.2017; "İnceleme konusu somut olayda; alkollü olan sanığın ilk olarak 12.5.2012 günü 16:00 sıralarında, eşi olan katılan ...'nın ikamet ettiği evin önüne giderek sinkaflı sözlerle hakaret ettiği, katılan ve kızının polis çağırması üzerine olay yerinden uzaklaştırıldığı, akabinde aynı gün 19:45 sıralarında tekrar evin önüne giderek katılana sinkaflı sözlerle hakaret ettiği görülmektedir. Sanığın yukarıda özetlendiği şekilde iddianamede anlatılan ve bir suç işleme kararı altında gerçekleştirdiği eylemlerinde, TCK'nun 43. maddesinde düzenlenen zincirleme suç hükümlerinin uygulanması gerekirken, her bir eylem için ayrı ayrı ceza verilmesi hukuka aykırıdır." Yargıtay 4. Ceza Dairesi E. 2015/27111 K. 2016/8685 T. 2.5.2016; "Şu hale göre; farklı tarihlerde sürücü belgesiz araç kullanan sanığın trafik görevlilerine mağdura ait kimlik bilgilerini vererek mağdur adına trafik ceza tutanakları düzenlenmesine neden olmak şeklindeki eylemlerinin aynı Kanunun 206. maddesinde tanımlanan "Resmi belgenin düzenlenmesinde yalan beyan" suçunu oluşturacağı gözetilmeden, suç vasfındaki yanılğı nedeni ile yazılı şekilde iftira suçundan mahkumiyet kararı verilmesi ve suç tarihleri de dikkate alınarak sanık hakkında, bir suç işleme kararının icrası kapsamında, değişik zamanlarda aynı kişiye karşı aynı suçun birden fazla işlenmesi durumunda, bir cezaya hükmedilmesi ve verilen cezanın TCK'nun 43/1. maddesi gereğince artırılması gerekirken değişik zamanlarda işlendiğinden bahisle her bir eylemin ayrı ayrı suç oluşturduğunun kabulüyle yazılı şekilde hüküm tesis edilmesinde..." Yargıtay 16. Ceza Dairesi E. 2015/1255 K. 2016/1183 T. 23.2.2016, kararlar için bkz. www.kazanci.com (Erişim Tarihi: 19.07.2017).

¹⁶⁸ Koca-Üzülmüş, s. 500.

aykırı olmalıdır.¹⁶⁹ Birden çok fiilin bulunması, yukarıda izah edildiği üzere, hukuki anlamda birden fazla hareketin bulunması anlamına gelmektedir. O halde, aynı suçu ihlal eden doğal anlamda birden çok hareketin tekrarlanması halinde hukuki anlamda tek bir fiil dolayısıyla tek bir suç oluşacağından zincirleme suç hükümleri uygulama alanı bulamaz.¹⁷⁰ Bu çerçevede seçimlik hareketli suçlarda seçimlik hareketlerin birden fazlasının ardı ardına gerçekleştirilmesi halinde tek bir suç söz konusu olduğundan zincirleme suçtan söz edilemeyecektir.¹⁷¹ İnsan ticareti suçu açısından, örneğin fuhuş amacıyla baskı ile kaçırdığı mağduru araya kesinti girmeksizin bir yerden başka bir yere götüren fail açısından hukuki anlamda tek bir hareket söz konusu olacağından zincirleme suçtan bahsedilemeyecektir.¹⁷² Olayda hukuki anlamda tek bir hareket teşkil eden birden fazla seçimlik hareketin gerçekleştirilmesi ise TCK'nın 3. maddesinde düzenlenen orantılılık ilkesi ile 61. maddesinde düzenlenen bireyselleştirme ölçütleri dikkate alınarak kanunda yazılı cezanın alt ve üst sınırı arasında temel cezanın belirlenmesi bakımından önem taşıyacaktır. Bununla birlikte, burada seçimlik hareketli suçların da zincirleme suç şeklinde işlenmeye uygun olduğunu ifade

¹⁶⁹ İçel, Suçların İçtimalı, s. 111; İçel, Genel Hükümler, s. 582; Koca-Üzülmez, s. 500; Artuk-Gökçen-Alşahin-Çakır, Genel Hükümler, s. 713.

¹⁷⁰ Koca-Üzülmez, s. 501-502; Artuk-Gökçen-Alşahin-Çakır, Genel Hükümler, s. 713; Demirbaş, s. 532; "TCK'nın 43/1. maddesinin uygulanabilmesi için, bir suç işleme kararıyla, değişik zamanlarda aynı kişiye karşı aynı suçun birden fazla işlenmesi gerekli olup, sanığın, araya belli bir zaman aralığı girmeksizin aynı eylemin devamı niteliğindeki sözlerinden dolayı hakkında zincirleme suç hükümleri uygulanarak fazla ceza tayini..." Yargıtay 18. Ceza Dairesi E. 2015/19544 K. 2016/19460 T. 20.12.2016; "Suça sürüklenen çocuğun 12/12/2013 tarihinde on üç dakika arayla gönderdiği "Bak bu son uyarım, o mesajlar duruyo, S.. beni 5 dakika konuşmazsan veya görüşürmezsen o mesajları gösteririm bütün sülalenize, Bafradaki F.. konuştum ilişki yaşadığımızı beraber yattığımızı S.. da biliyo, dayıma heran söyleyebilir insan içine çıkmazsınız burdada bitmez Balıklıda dışarı çıkamazsınız, şimdi hemen cevap ver arıyım yarın görüşelim mi" ve "Siz istediniz yarın 19 daki dayını indirsem göstercem mesajları" biçimindeki iki mesajın bir bütün halinde tek şantaj suçunu oluşturduğu ve değişik zamanlarda bir kişiye karşı aynı suçun birden fazla işlenmesi durumunu doğuracak bir kesintinin de mevcut olmadığına anlaşılması karşısında, TCK'nın 43. maddesinin uygulanamayacağına gözetilmemesi..." Yargıtay 4. Ceza Dairesi E. 2015/23985 K. 2015/38349 T. 23.11.2015, www.kazanci.com (Erişim Tarihi: 19.07.2017).

¹⁷¹ Zafer, s. 503; Özbek-Doğan-Bacaksız-Tepe, Genel Hükümler, s. 596.

¹⁷² Tezcan-Erdem-Önok, s. 122.

etmek gerekir. Bu kapsamda örneğin, bir kimsenin, farklı zamanlarda, farklı evlerde hizmetçilik yaptırılması maksadıyla araç fiillerle birden fazla kez sevk edilmesi halinde artık hareketleri hukuksal anlamda tek hareket olarak nitelendirmek mümkün olmayacağından insan ticareti suçu açısından zincirleme suç hükümleri uygulama alanı bulacaktır.¹⁷³

Son olarak, suçların icrai veya ihmali hareketlerle işlenmesinin zincirleme suç bakımından önemi bulunmadığı gibi; suçlardan birinin teşebbüs aşamasında kalmış olması da zincirleme suç hükümlerinin uygulanmasını engellemeyecektir.

Birden fazla suçun aynı olması: Aynı suç kavramından ne anlaşılması TCK'nın 43. maddesinde açıkça belirtilmiştir. Buna göre; *"Bir suçun temel şekli ile daha ağır veya daha az cezayı gerektiren nitelikli şekilleri, aynı suç sayılır."* Bununla birlikte, Yargıtay kararlarında, benzer hukuki değerlerin ihlali ile unsurların benzer olmasının da aynı suç değerlendirilmesinde dikkate alındığı görülmektedir.¹⁷⁴ Burada birden fazla suçun aynı olması bakımından 43. maddenin 3. fıkrası ile getirilen istisna suçlara da değinmek gerekir. Zira bu hallerde birden fazla kez aynı suç işlenmiş olmasına rağmen zincirleme suç hükümleri uygulanamayacaktır. TCK m. 43/3 uyarınca, *"Kasten öldürme, kasten yaralama, işkence ve yağma suçlarında bu madde hükümleri uygulanmaz."* Burada insan ticareti suçunun organ ticareti amacıyla veya cebir kullanarak işlenmesi hallerinin istisnalar kapsamında değerlendirilip değerlendirilmeyeceği tartışılabilecektir. Bir görüşe göre, birden fazla organ vermeye zorlanması durumunda fiil aynı zamanda kasten yaralama da teşkil edebileceğinden zincirleme suç hükümleri uygulanmayacaktır.¹⁷⁵ Bununla birlikte, suçun oluşması için failin amacına ulaşması gerekmediğinden

¹⁷³ Tezcan-Erdem-Önok, s. 123; Kurt, in Bayraktar-Evik-Kurt, s. 225; Karşı görüş için bkz. Özbek-Kanbur-Doğan-Bacaksız-Tepe, Özel Hükümler, s. 93. Yazarlar, bu ihtimalde zincirleme suç hükümlerinin uygulanamayacağını, zira mağdurun çalıştırılması suçun neticesi olarak aranmadığından fiil içinde yer almadığını ifade etmektedirler.

¹⁷⁴ *"Resmi belgede sahtecilik suçu ile özel belgede sahtecilik suçlarının 5237 sayılı TCY'da farklı maddelerde düzenlenmeleri nedeniyle sanıkların gerçek içtima kuralları uyarınca cezalandırılması gerektiği ileri sürülebilir ise de, belgede sahtecilik suçlarında korunan hukuki yararın kamu güveni olması, her iki suçun geniş anlamda mağdurunun toplumu oluşturan tüm bireyler olması, unsurlarının tamamen benzer olarak düzenlenmesi de göz önüne alındığında, resmi belgede sahtecilik suçu ile özel belgede sahtecilik suçlarının "aynı suç" olduğunun kabulü gerekmektedir."* Yargıtay Ceza Genel Kurulu E. 2011/15-491 K. 2012/219 T. 5.6.2012, karar için bkz. www.kazanci.com, (Erişim Tarihi: 19.07.2017).

¹⁷⁵ Tezcan-Erdem-Önok, s. 123.

verilen örnekteki durum insan ticareti suçundan ziyade organ ve doku ticareti suçu ile ilgilidir.¹⁷⁶ İnsan ticareti suçunda cebir teşkil eden hareketlerin zincirleme suç hükümlerinin istisnasını teşkil edip etmediği konusunda ise 43/3. maddesindeki düzenlemenin istisnai niteliği göz önünde bulundurulmalıdır. Kanun koyucu istisnaları maddede sayılan sınırlı sayıdaki suçlarla sınırlamıştır. Bu kapsamda cebrin unsur olduğu bütün suçlar veya vücut bütünlüğüne müdahale eden tüm suçları istisna kapsamına almamış, sınırlı sayıda sayma esasını benimsemiştir. Bu nedenle maddede sayılan bu suçlar hakkında genişletme yapılması mümkün görülmemelidir.¹⁷⁷ Cebir insan ticareti suçunun unsuru olup bu halde bileşik suç söz konusudur ve fail bu suçtan dolayı ayrıca cezalandırılmamaktadır. Bu noktada cebir insan ticareti suçunun içerisinde tüketildiğinden artık kasten yaralama suçundan bahsedilemeyecektir. O halde bu durumun 43/3. maddesindeki istisnalar kapsamında değerlendirilmesi doğru görünmemektedir. Bununla birlikte, insan ticareti suçunda cebrin sınırının aşılması halinde fail ayrıca kasten yaralama suçundan da cezalandırılacağından bu noktada zincirleme suç kapsamında olan kasten yaralama suçları bakımından 43/3 uygulama alanı bulabilecektir.¹⁷⁸

Suçların değişik zamanlarda işlenmesi: Zincirleme suçtan söz edebilmek için, aynı suçun değişik zamanlarda birden fazla kez işlenmesi gerekmektedir. Zira zamansal ve mekânsal anlamda bütünlük teşkil eden hareketler hukuki anlamda tek bir fiil teşkil edeceğinden tek bir kanun hükmünün ihlali söz konusu olacak ve zincirleme suç uygulanamayacaktır. Suçun farklı zamanlarda işlenmesi açısından tek bir kararın icrası kapsamında olması koşuluyla zaman aralığının kısa veya uzunluğunun önem teşkil etmediği ifade edilse de, suçlar arasındaki zaman aralığının uzun olması tek bir suç işleme kararının bulunmadığı konusunda önemli bir belirti teşkil etmektedir.¹⁷⁹ O halde değişik zamanlarda ifadesini her somut olayın koşullarına göre değerlendirmek gerekecektir. Bu noktada Yargıtay kararlarında da suçlar arasındaki zaman aralığının dikkate alındığını, aynı tarihlerde ve çok kısa zaman

¹⁷⁶ Kurt Yücekel, İnsan Ticareti Suçu, s. 477-478.

¹⁷⁷ Aynı yönde bkz. Yenidünya, İnsan Ticareti Suçu, s. 229.

¹⁷⁸ Aynı yönde bkz. Kurt Yücekel, İnsan Ticareti Suçu, s. 478.

¹⁷⁹ Sancar, s. 255-256; Zafer, s. 505; Özbek-Doğan-Bacaksız-Tepe, Genel Hükümler, s. 598; Artuk-Gökçen-Alşahin-Çakır, Genel Hükümler, s. 719; Koça-Üzülmez, s. 506.

aralıkları bulunması halinde aynı zamanda işlenen fiillerden bahsedilirken¹⁸⁰, araya birkaç gün gibi zaman aralıklarının girmesi halinde değişik zamanlardan söz edildiğini¹⁸¹ ifade etmek gerekir. Bununla birlik-

¹⁸⁰ "Sanığın müştekiye ait banka kartı ile aynı ATM'den 09:52:42'de 500 TL ve 09:52:59'da 50 TL olmak üzere 17 saniye zaman aralığı içinde iki ayrı seferde para çekerek kullanmak suretiyle yarar sağlama eylemlerinde aynı ATM'den kısa zaman aralığı içerisinde eylemini gerçekleştirmiş olması karşısında TCK'nun 43. maddesinin uygulanma koşullarının oluşmadığı gözetilmeden yazılı şekilde hüküm kurulması..." Yargıtay 8. Ceza Dairesi E. 2016/6804 K. 2016/8167 T. 20.6.2016; "01.07.2011 günü sabah saat 06.00 sıralarında eve gelen sanığın, annesi olan mağduru uyandırarak kendisi ile kahvaltı yapmasını istediği, bu isteğinin annesi tarafından kabul edilmemesi üzerine öldürmekle tehdit edip eline aldığı bıçakla dama kaçan annesini kovaladığı olayda, eylemin aynı zaman dilimi içerisinde gerçekleşmiş olduğu ve zincirleme suç hükümleri gerçekleşmediği halde TCK'nun 43.maddesiyle artırım yapılması suretiyle fazla cezaya hükmedilmesi..." Yargıtay 6. Ceza Dairesi E. 2014/2132 K. 2016/7179 T. 8.12.2016; "5237 Sayılı TCK'nın 43. maddesinin uygulanabilmesi için "bir suç işleme kararının icrası kapsamında, değişik zamanlarda bir kişiye karşı aynı suçun birden fazla işlenmesi" gerektiği, suçta konu diploma ve denklik belgesinin Mimarlar Odası aynı anda ibraz edildiği ve farklı tarihlere düzenlendiğine dair kesin delil bulunmadığı, kaldı ki aslı ele geçmeyen denklik belgesinin aldatma yeteneği bulunup bulunmadığının da tespit edilemediği görülmekle, TCK'nın 43/1. maddesi uyarınca filin aynı anda işlendiğinin kabul edilmesi gerekliliği sebebiyle zincirleme suç hükümlerinin uygulanamayacağı..." Yargıtay 11. Ceza Dairesi E. 2017/390 K. 2017/439 T. 30.1.2017; "5237 sayılı TCK'nun 43. maddesine göre "Bir suç işleme kararının icrası kapsamında, değişik zamanlarda bir kişiye karşı aynı suçun birden fazla işlenmesi durumunda ya da aynı suçun birden fazla kişiye karşı tek bir fülle işlenmesi" durumunda zincirleme suç hükümlerinin uygulanması mümkün olup, aynı anda işlenen eylemlerde zincirleme suçta ilişkin hükümlerin uygulanma olanağı bulunmadığı cihetle; dosyada bulunan sözleşmelerin aynı tarihli olduğu anlaşılmalı, tek bir özel belgede sahtecilik suçundan hüküm kurulması gerektiği, ancak belge sayısının 5237 sayılı TCK'nun 61. maddesi uyarınca temel cezanın tayininde nazara alınabileceği gözetilmeden TCK'nun 43/1. maddesi uygulanmak suretiyle fazla ceza tayini..." Yargıtay 11. Ceza Dairesi E. 2015/5753 K. 2016/8591 T. 19.12.2016, kararlar için bkz. www.kazanci.com (Erişim Tarihi: 19.07.2017).

¹⁸¹ "Sanık M. yönünden ise, aynı müştekinin suçta konu eşyalarını 8 gün arayla 2 kez aynı sanıklardan satın alan sanığın eyleminin TCK'nın 43/1. maddesi de uygulanarak tek suç oluşturduğu halde iki ayrı suçtan mahkumiyet hükmü kurulması..." Yargıtay 13. Ceza Dairesi E. 2014/31911 K. 2016/367 T. 13.1.2016; "19.02.2012 tarihinde meydana gelen olayda, 150-200 metre uzunluğunda antikron elektrik kablosunun çaldığının, buna karşılık 22.02.2012 tarihinde meydana gelen olayda ise sanıkların çaldıkları malzemelerle birlikte yakalandıklarının ve sanık İ. T.'nin savunmalarında, üç gün ara ile gerçekleşen hırsızlık eylemlerini işlediğini kabul ederek ilk olayda çaldıkları kabloyu İzmir'e götürüp diğer sanıklardan A. T.'e sattıklarını söylediğinin dosya kapsamından anlaşılması karşısında; fiili kesinti gerçekleşikten ve araya zaman aralığı girdikten sonra birkaç gün ara ile işlenen hırsızlık eylemleri sebebiyle 5237 Sayılı TCK'nın 43/1 maddesiyle uygulama yapılmasında ve 18.02.2012 tarihinde gerçekleşen hırsızlık eyleminin tamamlanmış olması nazara alınarak aynı Kanun'un 35. maddesiyle uygulama yapılmamasında usul ve yasaya aykırı bir yön bulunmadığından..." Yargıtay 13. Ceza Dairesi E. 2015/17203 K. 2016/775 T. 19.1.2016; "Sanıkların kaçak kesim yapmadıkları halde katılanlar K., R., İ., Ş. ve Ş. hakkında 20-25-28-29.07.1999 olmak üzere ayrı ayrı tarihlere düzenledikleri beş ayrı suç tutanağını aynı gün Cumhuriyet Başsavcılığına vererek, katılanlar hakkında suç duyurusunda

te, zaman aralığı açısından işlenen suçlar ve işleniş şekilleri de dikkate alınmakta, bu çerçevede aynı gün içerisinde farklı zamanlarda işlenen fiiller açısından da zincirleme suç hükümlerinin uygulanabileceği kabul edilmektedir.¹⁸² Örneğin, failin fuhuş yaptırmak amacıyla tehdit ettiği mağdurları ülkeye soktuktan üç veya dört gün gibi makul bir zaman sonra aynı suç işleme kararı çerçevesinde bu kez şiddet uygulayarak bir yerden başka bir yere götürmesi ihtimalinde insan ticareti suçunun değişik zamanlarda işlendiğinden bahsedilebilecektir.

Suçların bir suç işleme kararının icrası kapsamında işlenmesi: Zincirleme suçtan bahsedebilmek için, aynı suçun değişik zamanlarda birden fazla işlenmesi yeterli değildir, bu suçların bir suç işleme kararının icrası kapsamında işlenmeleri şeklinde subjektif bir bağa da ihtiyaç vardır.¹⁸³ Bir suç işleme kararı kasttan farklı olup, fiillerin birden fazla gerçekleştirilmesine yönelik genel bir niyeti ifade eder.¹⁸⁴ Aynı suçun

---

bulunmaları şeklinde gerçekleşen somut olayda, katılanlar K., R., İ., Ş. ve Ş.'in kamu görevlisinin resmi belgede sahtecilik suçunun mağduru olmayıp, suçtan zarar gören olmaları, orman muhafaza memuru olan sanıkların farklı tarihlerde düzenledikleri suçta konu sahte tutanakları, sorumluluk bölgelerinde "makta dışı" usulsüz kesim yaptırmış olmalarının kontrollerde ortaya çıkması üzerine, kendilerini kurtarmak amacıyla bir suç işleme kararı kapsamında düzenlemiş bulunmaları hususları birlikte değerlendirildiğinde, sanıklar hakkında hem 765 sayılı TCK hem de 5237 sayılı TCK yönüyle zincirleme suç hükümlerinin uygulanması gerekmektedir." Yargıtay Ceza Genel Kurulu E. 2013/11-397 K. 2014/202 T. 22.4.2014; "Sanık ...'in, 14.12.2006, 30.12.2006, 4.1.2007 ve 5.1.2007 tarihlerinde uyuşturucu madde sattığı kabul olunmasına göre, bir suç işleme kararının icrası kapsamında uyuşturucu madde ticareti yapma fiilini değişik zamanlarda birden fazla gerçekleştirdiği ve eylemlerinin zincirleme suçu oluşturması nedeniyle, hakkında TCK'nun 43. maddesinin uygulanması gerektiğinin gözetilmemesi..." Yargıtay 20. Ceza Dairesi E. 2015/1824 K. 2016/3875 T. 16.6.2016, kararlar için bkz. www.kazanci.com (Erişim Tarihi: 19.07.2017).

¹⁸² "Sanıkların aynı gün farklı saatlerde iki kez aynı suç işleme kararıyla şikayetçiye ait inşaat alanında bulunan dikme direklerini çalmak suretiyle gerçekleştirdikleri hırsızlık eylemi sebebiyle TCK'nun 43. maddesi gereğince zincirleme suç hükümlerinin uygulanması gerektiği gözetilmemesi..." Yargıtay 2. Ceza Dairesi E. 2014/24723 K. 2016/8502 T. 4.5.2016; "Sanığın, mağduru öldürmekle tehdit ettikten yaklaşık on dakika sonra elinde bıçakla tekrar olay yerine gelip, aynı olay sebebiyle bu seferde müşteki ile mağdurları öldürmekle tehdit etmesi biçiminde gerçekleşen eylemlerinin bir bütün halinde TCK'nun 106/2-a ve 43/1. maddelerini oluşturacağı gözetilmenden, iki ayrı tehdit suçundan hüküm kurularak fazla ceza tayini..." Yargıtay 4. Ceza Dairesi E. 2014/8218 K. 2016/11354 T. 6.6.2016, kararlar için bkz. www.kazanci.com (Erişim Tarihi: 19.07.2017).

¹⁸³ İçel, Genel Hükümler, s. 593; Sancar, s. 253; Demirbaş, s. 535; Koca-Üzülmez, s. 508; Özbek-Doğan-Bacaksız-Tepe, Genel Hükümler, s. 598-599.

¹⁸⁴ Özbek-Doğan-Bacaksız-Tepe, Genel Hükümler, s. 599; Artuk-Gökçen-Alşahin-Çakır, Genel Hükümler, s. 718; Sancar, s. 254.

birden fazla işlenmesi halinde bu suçlar arasında sübjektif bağın bulunup bulunmadığını hâkim somut olayın koşullarına göre takdir edecektir.¹⁸⁵ Tek bir suç işleme kararının tespiti açısından Yargıtay'ın yeni bir sebep ortaya çıkması¹⁸⁶, fırsatların değerlendirilmesi, zaman aralığı¹⁸⁷, iddianame düzenlenmesi gibi hukuki bir kesintinin bulunması¹⁸⁸

¹⁸⁵ Özgenç, s. 570, Koca-Üzülmez, s. 509. Tek bir suç işleme kararı bulunup bulunmadığının tespiti noktasında getirilen kriterler için bkz. İçel, Suçların İçtımı, s. 138 vd.; İçel, Genel Hükümler, s. 595-599; Özbek-Doğan-Bacaksız-Tepe, Genel Hükümler, s. 599-600; Zafer, s. 508-509.

¹⁸⁶ "Cezaevinde bulunan sanığın ilk olarak tel örgülerin üzerindeki sigara paketini almak için pencere ızgara teliyle havalandırma bahçesinin üstünü örten tel örgülere zarar vermesi, 2. olarak ilk eylem sebebiyle müşahade koğuşuna alınmasının meydana getirdiği öfkeyle lavaboların fayanslarını kırması şeklinde gerçekleşen olaylarda, art arda iki gün aynı mağdura karşı aynı suç işlenmiş olsa dahi, her iki suça dair kasttan önce gelen, genel bir niyet ve bir suç işleme kararının varlığından, diğer bir deyişle iki suç ortak bir zeminde taşıyan sübjektif bir bağdan söz etmek mümkün değildir. Zira sanık, yeni bir sebep ortaya çıkması sebebiyle mala zarar vermiş ve her bir olay için yenilenmiş bir suç işleme kararıyla hareket etmiş olduğundan, zincirleme suç hükümlerinin uygulanma imkanı bulunmayıp, işlenmiş iki ayrı mala zarar verme suçunun söz konusu olduğu ve her iki suçtan da ayrı ayrı cezalandırılması gerektiği kabul edilmelidir." Yargıtay Ceza Genel Kurulu E. 2012/9-1475 K. 2013/577 T. 3.12.2013, www.kazanci.com (Erişim Tarihi: 20.07.2017).

¹⁸⁷ "Sanık E.A.'nın 30.01.2007-01.02.2007 tarihleri arasında katılan H.Ö.'a yönelik gerek telefonda gerekse katılanın evinin önünde gerçekleştirdiği iddia edilen tehdit eylemlerinin, zaman aralığı dikkate alındığında aynı suç işleme kastı altında gerçekleştirildiği ve TCK'nun 43/1 maddesi kapsamında kaldığı düşünülmeden..." Yargıtay 4. Ceza Dairesi E. 2011/21811 K. 2013/13588 T. 6.5.2013; "Somut olayda, sanığın 29.01.2012 günü gece vakti katılanın işyerine girerek içeride bulunan jeneratörü çaldıktan 6 gün sonra, 04.02.2012 tarihinde tekrar aynı işyerinden bu kez 20 kutu inşaat boyası çalması şeklindeki eylemleri arasında hukuki kesinti gerçekleşmeden aynı suçun işlenmesi söz konusu olduğundan, hakkında zincirleme suç hükümleri uygulanmak suretiyle cezasından artırım yapılması gerekirken, yazılı şekilde iki ayrı hırsızlık ve işyeri dokunulmazlığını bozma suçundan mahkumiyetine karar verilmesi sebebiyle..." Yargıtay 2. Ceza Dairesi E. 2016/18279 K. 2016/14965 T. 9.11.2016, kararlar için bkz. www.kazanci.com (Erişim Tarihi: 20.07.2017).

¹⁸⁸ "Yapılmakta olan soruşturma sonucunda toplanan delillerin failin suçu işlediği yönünde yeterli şüphe oluşturmaya üzerine Cumhuriyet savcısınca şüpheli hakkında CMK'nun 170. maddesi uyarınca iddianamenin düzenlenmesiyle hukuki kesinti oluşmaktadır. İddianamenin düzenlenmesiyle olaylar arasında hukuki kesinti olduğundan iddianamenin düzenlenmesinden sonra devam eden eylemler ise başka bir ceza soruşturmasının konusunu oluşturacaktır. Başka bir anlatımla sanık hakkında iddianame düzenlendikten sonra, sanık tarafından aynı suçun tekrar işlenmesi durumunda, yeni ve ayrı bir suç söz konusu olacaktır. Buna karşın işlenmiş olduğu suçtan dolayı henüz hakkında iddianame düzenlenmeden, sanığın aynı suç işleme kararıyla ve aynı mağdura karşı yeniden suç işlemesi durumunda, hukuki kesinti gerçekleşmeden aynı suçun işlenmesi söz konusu olduğundan sanık hakkında zincirleme suç hükümleri uygulanacaktır. Bu ahvalde sanığın her suçtan ayrı ayrı cezalandırılması yoluna gidilmeyecek, sanığa bir suçtan ceza verildikten sonra hakkında zincirleme suç hükümleri uygulanmak suretiyle cezasından artırım yapılacaktır... Aynı mağdura ait işyerinden 10.05.2009 ve 24.05.2009 tarihlerinde hırsızlık yapan sanık hakkında

¹⁸⁹ gibi kriterlerden faydalandığı görülmektedir. Yenilenen bir suç niyeti bulunması halinde tek bir suç işleme kastından bahsedilemeyecektir.¹⁹⁰ Bu çerçevede insan ticareti suçu açısından zincirleme suç hükümlerinin uygulanması mümkün olmakla birlikte, ajansa gönderme bahanesiyle geneleve gönderilen mağdurun müşterilerce beğenilme-

---

ilk olayla ilgili 13.05.2009 tarihinde iddianame düzenlendiği, bu iddianamenin de 26.05.2009 tarihinde mahkemece kabulüne karar verildiği olayda; 13.05.2009 tarihli iddianamenin mahkeme tarafından kabul edilmesi nedeniyle bu iddianamenin düzenlenme tarihi itibarıyla hukuki kesinti oluştuğundan 24.05.2009 tarihinde gerçekleştirilen ikinci eylemin ayrı bir suç olarak değerlendirilerek iki ayrı hırsızlık suçundan hüküm kurulmasında bir isabetsizlik bulunmamaktadır." Yargıtay Ceza Genel Kurulu E. 2014/2-37 K. 2015/47 T. 17.3.2015, www.kazanci.com (Erişim Tarihi: 20.07.2017).

¹⁸⁹ Soruşturmanın başlayıp iddianamenin düzenlenmemiş olması ihtimalinde ise diğer koşulların sağlanmasıyla birlikte zincirleme suç hükümleri uygulama alanı bulabilecektir. "Sanığın bir suç işleme kararının icrası kapsamında 05.11.2012 gecesi yaya olarak kaldığı öğrenci yurduna gitmekte olan yirmibir yaşındaki müştekiyi görünce "yavrum" deyip pantolonunun fermuarını açması üzerine olay yerinden kaçan müştekinin şikayetine istinaden hakkında soruşturma başlatılmasının ardından bu olayla ilgili iddianame tanzim edilmeden önce 15.11.2012 gecesi tekrar aynı sokakta gördüğü müştekinin üzerine yürüyüp fermuarını açtığı tüm dosya içeriğinden anlaşıldığından, sanığın eylemlerinin bütün halinde zincirleme şekilde cinsel taciz suçunu oluşturduğunun kabulüyle TCK'nın 105/1, 43/1. maddeleri gereğince cezalandırılması gerekirken, her iki olayla ilgili ayrı ayrı açılan kamu davalarının birleştirilmesi sonrası yazılı şekilde TCK'nın 105/1. maddesinin iki kez tatbiki suretiyle hüküm kurulması neticesinde fazla ceza tayini" Yargıtay 14. Ceza Dairesi E. 2015/703 K. 2016/601 T. 22.1.2016; "Yargıtay Ceza Genel Kurulunun Dairemizin de benimsediği 08/04/2014 tarih 2013/7-591 Esas 2014/171 karar sayılı kararında açıklandığı üzere, bandrol yükümlülüğüne aykırılık suçlarında suçun mağdurunun doğrudan eser sahipleri olmayıp toplum olduğu cihetle; sanık ... hakkında açılan ve asıl dosya ile birleştirme kararı verilerek görülen 2010/176, 2010/144 ve 2010/141 esas sayılı dava dosyalarının incelenmesinde, kamu davalarına konu suçların işlendiği tarihler arasındaki zaman aralığı ve iddianame tarihleri açısından hukuki kesintinin gerçekleşmemiş olması karşısında, sanığın bir suç işleme kararının icrası kapsamında, değişik zamanlarda aynı mağdura karşı aynı suçu birden fazla işlediği anlaşıldığından, sanık hakkında TCK'nın 43/1. maddesi uyarınca uygulama yapılması yerine ayrı ayrı hüküm kurulması," Yargıtay 19. Ceza Dairesi E. 2015/6119 K. 2017/945 T. 8.2.2017, www.kazanci.com (Erişim Tarihi: 20.07.2017).

¹⁹⁰ "Sanığın 08.08.2004, 25.08.2005 ve 20.10.2006 tarihlerinde her yıl için yenilenen suç kastı ile hareket ederek doğrudan gelir desteği başvurusunda bulunduğuunun anlaşılması karşısında; eylemlerin yenilenen kastla işlenmiş üç ayrı sahtecilik suçunu oluşturduğu gözetimeksizin zincirleme şekilde işlenmiş tek resmi belgede sahtecilik suçundan hüküm kurulmuş olması" Yargıtay 21. Ceza Dairesi E. 2016/7353 K. 2016/7387 T. 5.12.2016, www.kazanci.com (Erişim Tarihi: 20.07.2017).

mesi üzerine bir süre sonra failer tarafından böbreklerinden birini satmaya zorlanması örneğinde olduğu gibi yeni bir sebep ortaya çıkması kapsamında değerlendirilebilecek durumların ortaya çıkması halinde araya zaman girmesi ve kastın yenilenmesinden söz edilebilecektir. Bu durumda gerçek içtima kuralları uygulama alanı bulacak olup failer her iki insan ticareti suçundan ayrı ayrı cezalandırılacaktır.¹⁹¹

Suçların aynı kişiye karşı işlenmesi: Son olarak, zincirleme suçtan söz edebilmek için söz konusu suçların aynı kişiye karşı işlenmesi gerekmektedir.¹⁹² Bu koşul zincirleme suçun uygulama alanını daraltıcı bir nitelik taşımakta olup, diğer koşulları sağlansa bile suçlar farklı kişilere karşı işlenmiş ise zincirleme suç hükümleri uygulanamayacaktır.¹⁹³ Bu kapsamda insan ticareti suçunun failer tarafından bir suç işleme kararı çerçevesinde değişik zamanlarda birden fazla kişiye işlenmesi durumunda, zincirleme suç söz konusu olmayacak, mağdur sayısınca suç oluşacaktır.¹⁹⁴ Ayrıca belirtmek gerekir ki, fail birden fazla suç aynı kişiye karşı gerçekleştirdiğini bilmeli veya bilebilecek durumda olmalıdır.

¹⁹¹ Tezcan-Erdem-Önok, s. 122.

¹⁹² "... Bank A.Ş.'ye yönelik eylemlerle ilgili olarak; sanık hakkında ... ve ... adına sahte kredi kartı çıkartması sebebiyle 2 kez TCK.nun 245/2 maddesi uyarınca cezalandırılmasına karar verilmiş ise de, TCK.nun 245/2 madde ve fıkrasında tanımlı olan suçun mağduru sahte banka veya kredi kartı ile ilişkilendirilen hesapların bulunduğu banka olup, suçun mağdurunun ilgili banka olması nedeniyle, adlarına kart üretilen gerçek kişi sayısınca değil, banka sayısınca suç oluşacağı gözetilerek, aynı bankaya yönelik olarak birden fazla gerçek kişi adına değişik zamanlarda sahte banka kartı üretirmek amacıyla başvuru yapılmasının ardından, başvuruların kabul edilip banka kartının üretilmesi durumunda TCK.nun 245/2, 43 maddeleri uyarınca uygulama yapılması gerektiği gözetilmeden, yazılı şekilde sanığın iki kez TCK.nun 245/2. madde ve fıkrası uyarınca cezalandırılması suretiyle fazla ceza tayini..." Yargıtay 8. Ceza Dairesi E. 2016/3346 K. 2016/7813 T. 13.6.2016, www.kazanci.com (Erişim Tarihi: 20.07.2017).

¹⁹³ "TCK'nun 43. maddesinde düzenlenen zincirleme suç hükümlerinin uygulanabilmesi için, failin bir suç işleme kararının icrası kapsamında aynı suçu bir kişiye karşı değişik zamanlarda işlemesi veya aynı suçu birden fazla kişiye karşı tek bir fülle işlemesinin gerektiği; somut olayda ise, sanığın www.sahibinden.com adlı internet sitesine elinde bulunmamasına rağmen satılık bilgisayar ilanı verdiği, kendisini arayan 11 farklı katılan/şikayetçiyle ayrı ayrı telefonla görüşüp fiyatla anlaşıldıktan sonra verdiği hesap numarasına para yatırılmasını sağladığı, paraları bankadan çektikten sonra bilgisayarını göndermeyişi izini kaybettirdiği anlaşıldığından her bir şikayetçi/katılana karşı eyleminin ayrı bir suç oluşturduğu, kaldı ki ihbarnamede belirtilen Yargıtay 15. Ceza Dairesine ait ilamda da eylemlerin ayrı ayrı suç oluşturduğunun kabul edildiği, zincirleme suç hükümlerinin uygulanabilmesinin mümkün bulunmadığı anlaşılmış olup..." Yargıtay 23. Ceza Dairesi E. 2016/6828 K. 2016/8654 T. 10.10.2016, www.kazanci.com (Erişim Tarihi: 20.07.2017).

¹⁹⁴ Yenidünya, İnsan Ticareti Suçu, s. 229; Tezcan-Erdem-Önok, s. 122, Kurt-Yücekül, İnsan Ticareti Suçu, s. 476-477; Kurt, in Bayraktar-Evik-Kurt, s. 225.

Fail, mağdurların farklı olduğunu biliyor ya da bilebilecek durumda ise her suçtan ayrı ayrı¹⁹⁵; bilebilecek durumda olmaması halinde ise tek bir suçtan sorumlu olacaktır.¹⁹⁶

Son olarak, suçun mağdurunun belli bir kişi olmadığı suçlarda zincirleme suç hükümlerinin uygulanıp uygulanmayacağı konusunda TCK m.43'e bakmak gerekir. Buna göre, "Mağduru belli bir kişi olmayan suçlarda da bu fıkra hükmü uygulanır." O halde belirli bir kişinin mağdur olmadığı, toplumu oluşturan bireylerin mağdur olduğu suçlarda da zincirleme suç hükümleri uygulama alanı bulabilecektir.¹⁹⁷

¹⁹⁵ "Sanığın, katılan ile mağdurlar ait içerisinde akbil takılı anahtarlıkları ulaşım aracı içerisinde elden ele gönderilmesi sırasında çalması şeklindeki eyleminin, sanığın bahsedilen suçta konu eşyaların ayrı kişilere ait olduğunu anlayabilecek durumda olması dikkate alınarak, her katılan ve mağdura karşı üç ayrı suç oluşturacağı halde hatalı gerekçe ile TCK'nın 43/2. maddesinin uygulanması..." Yargıtay 13. Ceza Dairesi E. 2016/14599 K. 2017/29 T. 16.1.2017, www.kazanci.com (Erişim Tarihi: 21.07.2017).

¹⁹⁶ "Sanıkların katılan M.'e ait 81... , mağdur E.'e ait 54... plakalı motosikletleri çaldıkları olayda; hırsızlık yapılan deponun, zemin kattan kaynaklanan kot farkı sebebiyle oluşan boşluğun kapatılması suretiyle oluşturulduğu için apartmanın eklentisinden daha çok zemin kat dairesinin eklentisi konumunda olup tek bölmeden oluşması, motosikletlerin hırsızlanmadan önce depoda birbirinden yaklaşık bir metre mesafede bulduklarının mağdur ve katılan tarafından belirtilmesi, farklı kişilere ait olduklarının açıkça öngörülebilir olmaması karşısında; sanıkların suçta konu motosikletlerin iki ayrı kişiye ait olduğunu bildikleri hususu şüphe boyutunda kaldığından sanıkların eyleminin tek bir hırsızlık suçunu oluşturduğu kabul edilmelidir." Yargıtay Ceza Genel Kurulu E. 2015/2-832 K. 2016/102 T. 1.3.2016; "Sanık hakkında hırsızlık suçundan uygulama yapılarak; hırsızlık suçlarında zincirleme suç hükümlerinin uygulanabilmesi için, aynı suçun aynı mağdura karşı müteaddit defa işlenmesi gerektiği, suçun mağdurunun farklı kişiler olması halinde, zincirleme suç hükümlerinin uygulanamayacağı, buna göre sanık çaldığı cep telefonları ve eşyaların birden çok kişiye ait olduğunu biliyor veya bilebilecek durumda ise, mağdur adedince suçun oluşacağı, ancak bunu bilebilecek durumda değilse sanığın eyleminin tek suç olarak kabul edileceği, dava konusu olayda sanığın çalmış olduğu eşyaların farklı kişilere ait olduğunu bilebilecek durumda olmadığını anlaşılması karşısında "şüpheden sanık yararlanır" ilkesi gereğince de sanık hakkında tek suçtan hüküm kurulması gerekirken hatalı nitelendirme ile zincirleme suç olarak kabul edilip yazılı şekilde karar verilmesi..." Yargıtay 13. Ceza Dairesi E. 2016/19737 K. 2017/139 T. 17.1.2017; "Sanıkların katılanlar ... ve ... İlçesi ... Köyü ... mevkiinde bahçe içerisine kurulum için ikişer tane çadır bezi üzerinde yan yana serili halde bulunan incirleri çalmaları şeklinde gerçekleşen eylemde; suça konu incirlerin farklı kişilere ait olduğunu bilebilecek durumda olmadıklarının anlaşılması karşısında; sanıklar hakkında 5237 Sayılı TCK'nın 43. maddesinin uygulanmayacağına gözetilmemesi..." Yargıtay 13. Ceza Dairesi E. 2015/2461 K. 2016/10407 T. 2.6.2016, kararlar için bkz. www.kazanci.com (Erişim Tarihi: 21.07.2017).

¹⁹⁷ Bu noktada suçtan zarar gören kavramı ile mağdur kavramlarının farklı olduğunun unutulmaması gerekir. "Bu bağlamda gerek 765 sayılı TCK'nun, gerekse de 5237 sayılı TCK'nun belgede sahtecilik suçlarının düzenlendiği madde metinlerinde suçun mağdurunun kim olduğuna ilişkin bir düzenlemeye yer verilmemesi, belgede sahtecilik suçlarının hukuki konusunun kamunun

4. İnsan Ticareti Suçu Açısından Fikri İçtima

a) Genel Olarak

Fikri içtima, tek bir fiil ile birden fazla suçun işlenmesidir.¹⁹⁸ Söz konusu suçlar aynı kanun hükmünü ihlal edebileceği gibi (aynı neviden fikri içtima), farklı kanun hükümlerini de ihlal edebilir (farklı neviden fikri içtima). Aynı neviden fikri içtimanın sonucu tek bir cezanın ağırlaştırılarak verilmesi iken, farklı neviden fikri içtima yalnızca en fazla cezayı gerektiren suçtan ceza verilmesi sonucunu doğurur. TCK'nın 43/2. maddesindeki aynı neviden fikri içtima düzenlemesi her ne kadar zincirleme suç hükümlerine tabi olsa da fiilin tek olması ortak kriteri açısından fikri içtima başlığı altında incelemenin daha yerinde olduğunu düşünüyoruz.¹⁹⁹

güveni olması ve bu suçların kamu güvenine karşı suçlar bölümünde düzenlenmiş bulunması hususları birlikte değerlendirildiğinde, bu suçların mağdurunun toplumu oluşturan bireylerin tamamının, diğer bir ifadeyle kamunun olduğunun, eylemin belirli bir kişinin zararına olarak işlenmesi halinde bu kişinin mağdur değil, suçtan zarar gören olacağı kabulü gerekmektedir. Aksinin kabulü halinde, somut olayda olduğu gibi birden fazla kişiye karşı işlenmiş olan sahtecilik suçlarında hükmolunacak sonuç ceza miktarları gözönünde bulundurulduğunda, 5237 sayılı TCK'nun "Adalet ve kanun önünde eşitlik ilkesi" başlıklı 3. maddesinin gerekçesinde, "Suç işlenmesiyle bozulan toplum düzeninde adaletin sağlanması için suç işleyen kimseye uygulanacak ceza hukukunu yaptırımlarının haklı ve ölçülü olması gerekir. Çünkü ancak haklı ve suçun ağırlığıyla orantılı bir yaptırım ile suç işleyen kişinin bu fiilinden pişmanlık duyması sağlanabilir ve yeniden topluma kazandırılması söz konusu olabilir" şeklinde açıklanmış olan ölçülülük ilkesine aykırı davranılmış olunacaktır." Yargıtay Ceza Genel Kurulu E. 2013/11-397 K. 2014/202 T. 22.4.2014; Benzer şekilde "... somut olayda sanığın, ... ve ... adına sahte sürücü belgeleri düzenleyip kullanmak suretiyle resmi belgede sahtecilik suçu ile ... plakalı aracı sahte kimlik, ruhsat ve belgelerle... plakalı olarak noter aracılığıyla müşteri ...'e satmak suretiyle resmi belgede sahtecilik suçunu "bir suç işleme kararının icrası kapsamında zincirleme olarak işlediği" gözetilmeden, TCK'nın 204. maddesinin 1 ve 3. fıkraları ile 43. maddesi gereğince bir cezaya hükmolunması gerekirken, iki ayrı suçtan mahkûmiyet hükmü kurulması..." Yargıtay 11. Ceza Dairesi E. 2016/11224 K. 2016/8769 T. 23.12.2016, kararlar için bkz. www.kazanci.com (Erişim Tarihi: 21.07.2017).

¹⁹⁸ Fikri içtimanın hukuki esası hakkında bkz. Dönmezer-Erman, s. 376 vd.

¹⁹⁹ Aynı yönde bkz. Koca-Üzülmez, s. 519 vd.; Demirbaş, s. 541 vd.; Artuk-Gökçen-Alşahin-Çakır, Genel Hükümler, s. 733 vd.; Göktürk, s. 49 vd. Zincirleme suç ile aynı neviden fikri içtimanın arasındaki tek ortaklığın cezanın artırılması yönünden olduğu, ayrı maddelerde düzenlenmesinin daha yerinde olduğu görüşü için bkz. Özgenç, s. 586-587, benzer yönde bkz. Koca-Üzülmez, s. 520; Demirbaş, s. 542.

b) Tek fiil olması

Yukarıda açıklandığı üzere, doktrinde ve uygulamada da çoğunlukla kabul gören görüşe göre, tek fiil hukuki anlamda hareket tekliğini ifade etmektedir.²⁰⁰ Bu tespitin önemini; failin A'ya öldürmek amacıyla tek bir el ateş etmesi ancak merminin o esnada yakında olan B'ye isabet ederek yaralanmasına sebep olması örneği çerçevesinde ortaya koymak mümkündür. Zira harekete üstünlük tanıyan görüşe göre, bu durumda A'ya yönelik ateş etme eylemi hukuki anlamda tek bir fiil sayılacak ve bu tek fiil sonucunda A açısından kasten öldürmeye teşebbüs, B açısından ise olası kastla yaralama suçları meydana gelecektir. Bu durumda ise TCK m. 44'de düzenlenen farklı neviden fikri ıçtima hükümlerinin uygulanması söz konusu olacak ve faile ortaya çıkan en ağır suçtan tek bir ceza verilmesi gündeme gelecektir.²⁰¹ Söz konusu neticeye üstün-

²⁰⁰ "Dosya kapsamında göre sanığın, 05.12.2007 tarihinde bomba patlatmak şeklindeki tek fiille tasarlayarak, yerine getirdiği kamu görevi nedeniyle ve bombalama suretiyle öldürmeye teşebbüs ve mala zarar verme suçlarını işlediği, 5237 sayılı TCK'nun 44. maddesinde düzenlenen fikri ıçtima kuralı uyarınca sadece daha ağır cezayı gerektiren nitelikli öldürmeye teşebbüs suçundan sorumlu tutulması gerektiği gözetilmeden ayrıca mala zarar verme suçundan da mahkumiyetine karar verilmesi..." Yargıtay 9. Ceza Dairesi E. 2011/9401 K. 2011/27205 T. 22.9.2011; "Yukarıdaki açıklamalar ışığında somut olayda, sanıkların önce infaz koruma memuru olan müştekilere hakarete bulunduktan sonra revire götürüldükleri sırada doktora olan mağdura hakaret ettiklerinin kabul edilmesi karşısında sanıkların tüm mağdurlara yönelik hareketlerinin aynı suç işleme kararıyla, birbirini takip eden söz ve davranışlarla gerçekleşmesi nazara alındığında, hukuken bir bütün halinde tek bir hakaret fiilini oluşturduğu anlaşıldığından buna bağlı olarak da tek fiille birden çok mağdura karşı hakaret suçunu işleyen sanıklar hakkında 5237 Sayılı TCK'nun 43/2. maddesinde düzenlenmiş bulunan aynı nev'iden fikri ıçtima hükümleri uyarınca tek ceza verilip, bu cezaların aynı kanununun 43/1. maddesi uyarınca arttırılması gerektiği gözetilmeden, infaz koruma memurlarına ve doktora yönelik eylemleri sebebiyle ayrı ayrı ceza verilmesi..." Yargıtay 18. Ceza Dairesi E. 2015/21766 K. 2017/1124 T. 6.2.2017, kararlar için bkz. www.kazanci.com (Erişim Tarihi: 21.07.2017).

²⁰¹ "Katılan F.'ya öldürme kastıyla bir el ateş eden sanığın, araya giren kızı mağdur N.'i olası kastla yaraladığı somut olayda, katılan F.'yi öldürme amacıyla ona doğru bir kez "ateş etme" eyleminin hukuki anlamda tek fiil sayılması gerektiği ve bu suretle, tek olan eylem sonunda hem mağdur N.'e karşı olası kastla yaralama suçunun, hem de mağdur F.'ya karşı kasten öldürme suçuna teşebbüsün meydana geldiği hususlarında şüphe bulunmadığından, bir fiil birden fazla farklı suçun oluşmasına sebebiyet veren sanık hakkında 5237 Sayılı T.C.K. nun 44. maddesinin uygulanması ve meydana gelen suçların en ağırından ceza verilmesi gerekmektedir." Yargıtay Ceza Genel Kurulu E. 2012/1-1569 K. 2013/575 T. 3.12.2013, karar için bkz. www.kazanci.com (Erişim Tarihi: 22.07.2017). Ancak Yargıtay bir kararında, failin öldürmek amacıyla iki el ateş ederek hedefte sapma sonucu mağdurun yanında bulunan kişiyi yaralaması olayında korunan hukuki menfaatleri de göz önüne alarak hukuki anlamda tek fiil bulunmadığını kabul etmiştir. "Sanığın kardeşini öldürmek amacıyla iki el ateş ettiği, ancak onun yerine hedefte sapma sonucu yanında bulunan yengesini olası kastla yaralanmasına neden olduğu somut

lük tanıyan görüş çerçevesinde değerlendirildiğinde ise, ortaya çıkan sonuçlar olası kastla yaralama ve kasten öldürmeye teşebbüs olup iki farklı netice meydana geldiğinden bu durumda tek bir fiilin varlığını kabul etmek mümkün olmayacak ve failin her iki suçtan ayrı ayrı cezalandırılması söz konusu olacaktır.

Vurgulamak gerekir ki, neticeye önem veren görüş çerçevesinde fikri içtimanın uygulama alanı oldukça daralacaktır.²⁰² Zira bu görüşü kabul edenler tarafından verilen örnekler, failin sokakta sıkıştırdığı mağdureye cinsel saldırıda bulunmasının hem TCK'nın 102. maddesinde düzenlenen cinsel saldırı suçunu hem de bu saldırının aleni olarak gerçekleştirilmesi sebebiyle TCK'nın 225. maddesinde düzenlenen hayasızca hareketler suçunu oluşturması vb. ile sınırlı kalmaktadır. Bu ihtimallerde hareketin tekliği görüşüne dayanarak da fikri içtima hü-

olayda, kardeşini öldürmek amacıyla iki el ateş eden sanığın kardeşinin hemen yakınında bulunan yengesinin de ölebileceğini ya da yaralanabileceğini öngörmesine karşın, bunu göze alarak birden çok kez ateş etmesi eyleminin suçla korunan hukuki menfaatler göz önünde bulundurulduğunda hukuki anlamda tek fiil sayılması mümkün olmayıp, fikri içtimanın (T.C.K.num 44. maddesinin) uygulanma şartları oluşmamıştır." Yargıtay Ceza Genel Kurulu E. 2012/1-1572 K. 2013/600 T. 10.12.2013; "Sanığın, hedef gözetmeksizin ateş ettiği sırada kişilerin de isabet alıp yaralanabileceğini ya da ölebileceğini öngörmesine rağmen atışlarına devam ederek, yürüten maktulü öldürmesi, mağduru da yaralaması suçunda TCK.num 44. maddesinin uygulanma koşullarının bulunmadığı, bu nedenle maktule karşı eyleminden dolayı olası kastla öldürme, mağdur-katilana karşı da olası kastla yaralama suçundan ayrı ayrı hüküm kurulması gerektiğinin gözetilmemesi" Yargıtay 1. Ceza Dairesi E. 2008/129 K. 2009/3243 T. 5.6.2009; kararlar için bkz. www.kazanci.com (Erişim Tarihi: 22.07.2017). Bununla birlikte, birden çok kez ateş etmenin hukuki anlamda tek fiil sayıldığı kararları da bulunmaktadır. "Somut olayda; mağdurları korkutarak oradan uzaklaştırmak için onların grup halinde buldukları bölgeye doğru, birden çok kez ateş eden sanıkların "ateş etme" eylemlerinin hukuki anlamda tek fiil sayılması gerektiğinde ve bu suretle, tek olan eylem sonunda hem her bir mağdura karşı olası kastla yaralama suçunun, hem de genel güvenliği tehlikeye sokma suçunun meydana geldiğinde kuşku bulunmadığından, sanıklar hakkında 5237 sayılı TCY'nin 44. maddesinin uygulanması ve meydana gelen suçların en ağırından ceza verilmesi gerekmektedir. Diğer yönden, sanıkların önce havaya, sonra yere ateş etmiş olması da, fiilin tekliği konusunda varılan bu sonucu değiştirmemekte, failerin başlangıçtan beri mağdurlara ateş etme eylemlerinde, aynı kasıtlı hareket etmeleri, kasıtlarının değiştiğini gösteren hiçbir bilgi ve belgenin bulunmaması, mağdurlara doğrudan ateş etmemek suretiyle, başlangıçtaki kasıtların değişmediğini göstermeleri, sanıkların eylemlerinin olası kasıtlı yaralama suçunu oluşturduğuna ilişkin varılan sonuç da, fiilin tekliğini ve tek fiille yasanın birden fazla hükümünün ihlal edildiğini, hiçbir duraksamaya yer vermeyecek şekilde ortaya koymaktadır." Yargıtay Ceza Genel Kurulu E. 2010/8-51 K. 2010/162 T. 6.7.2010, karar için bkz. www.kazanci.com (Erişim Tarihi: 22.07.2017).

²⁰² Artuk-Gökçen-Alşahin-Çakır, Genel Hükümler, s. 726.

kümlerinin uygulanması söz konusu olacaktır.²⁰³ Doktrinde ve uygulamada çoğunlukla kabul edilen görüş çerçevesinde fiilin tekliğinden hukuksal anlamda hareketin tekliğinin anlaşılması kanaatindeyiz.

Burada fiilin tek olmasında arananın icra hareketlerinin tam ayniyeti mi kısmi ayniyeti mi olduğu hususu da açıklığa kavuşturulmalıdır. Doktrindeki bir görüşe göre, aynı fiilden anlaşılması gereken icra hareketlerinin tam ayniyetidir.²⁰⁴ Bununla birlikte, bir başka görüş, farklı suçların gerçekleştirilmesine yönelik icra hareketlerinin kesişmesini yani kısmi ayniyetini de yeterli görmektedir.²⁰⁵ Fikri içtimanın birden fazla suç oluşmasına rağmen cezalandırma bakımından istisnai niteliği de göz önüne alındığında icra hareketleri açısından tam ayniyetin aranması yerinde görünmektedir.

c) Birden fazla suçun oluşması

aa) Aynı neviden fikri içtima

Tek bir fiil ile birden çok kişiye karşı aynı suçun işlenmesi halinde aynı neviden fikri içtimadan bahsedilmekte ve fail hakkında tek bir suçtan ceza verilmekte; ancak bu ceza dörtte birinden dörtte üçüne kadar artırılmaktadır.²⁰⁶

²⁰³ "Sanığın parkta katılanların bulunduğu sırada onlara dönerek ve herkesin göreceği şekilde mastürbasyon yapma eyleminin TCK'nın 105. maddesinde öngörülen cinsel taciz ve 225. maddesinde öngörülen alenen hayâsızca harekette bulunma suçlarını oluşturduğu; tek eylemle birden fazla suçun oluşmasına yol açması nedeniyle sanık hakkında TCK'nın 44. maddesi uyarınca fikri içtima kuralları gereğince bu suçlara ilişkin en ağır cezayı öngören TCK'nın 105. maddesinin uygulanması gerektiği ..." Yargıtay 14. Ceza Dairesi E. 2012/873 K. 2013/13300 T. 16.12.2013, karar için bkz. www.kazanci.com (Erişim Tarihi: 22.07.2017).

²⁰⁴ İçel, Suçların İctimai, s. 67; Göktürk, s. 46; Artuk-Gökçen-Alşahin-Çakır, Genel Hükümler, s. 732; İçel, Genel Hükümler, s. 569.

²⁰⁵ Koca-Üzülmez, s. 515; Zafer, s. 517; Demirbaş, s. 540.

²⁰⁶ "10.9.2012 tarihli olay sebebiyle mağdurlar ... ile ...'a yönelik kişiyi hürriyetinden yoksun kılma suçları yönünden; mağdurlar aynı araçta seyir halindeyken yollarının kesilmesi suretiyle hürriyetlerinden yoksun kılıldığından aynı suçun birden fazla kişiye karşı tek bir eylemle işlendiği gözetilerek TCK'nın 43/2. maddesi delaletiyle 43/1. maddesi uyarınca zincirleme suç hükümleri uygulanması gerekirken her bir mağdur yönünden ayrı ayrı cezalandırılmasına karar verilerek fazla ceza tayini..." Yargıtay 16. Ceza Dairesi E. 2015/8835 K. 2016/1924 T. 30.3.2016; "Sanığın tartışma sırasında eşi mağdur ...'yi öldürmekle tehdit ettiği, tartışmanın devam etmesi üzerine sonradan odaya gelen ve kavgaı ayırmak isteyen kızı mağdur ...'ı da "seni öldürürüm" diyerek tehdit ettiğinin anlaşılması karşısında eyleminin, aynı olay bütünlüğü içinde gerçekleştiği gözetilerek zincirleme suç hükümleri uygulanmak suretiyle sanık hakkında TCK'nın 106/1. mad-

Aynı suç kavramı, TCK m. 43/1 hükmü uyarınca "Bir suçun temel şekli ile daha ağır veya daha az cezayı gerektiren nitelikli şekilleri, aynı suç sayılır." şeklinde anlaşılacaktır. Aynı neviden fikri içtimaya TCK m. 43/3 hükmü ile istisna getirilmiş olup fail, tek bir fiil ile birden fazla kişiye karşı işlemiş olduğu kasten öldürme, kasten yaralama, işkence ve yağma suçlarından ayrı ayrı cezalandırılacaktır.²⁰⁷ Bu noktada öldürme ve yaralama farklı suçlar olduğundan failin tek bir fiil ile bir kişiyi kasten öldürmesi bir kişiyi kast/olası kast ile yaralaması ihtimalinde m.43/3 istisnası uygulama alanı bulmayacaktır.²⁰⁸ Bununla birlikte, öldürme ve yaralama neticeleri açısından örneğin tek bir fiil ile kasten öldürme ve

desinin 1. cümlesi ve 43/2 maddeleri ile bir kez uygulama yapılması gerektiği gözetilmeden, mağdur sayısınca hüküm kurularak fazla ceza tayini..." Yargıtay 4. Ceza Dairesi E. 2014/1955 K. 2016/8733 T. 2.5.2016; "Sanıkların Cumhuriyet Savcılığında verdikleri ilk ifadelerinde, hırsızlık suçunu yanlarında bir kişi daha olduğu halde mağdurlar ... .. ve ... ..'ın gerçekleştirdiğini, kendilerini görünce kaçtıklarını ileri sürerek her iki mağdura karşı iftirada bulduklarının anlaşılması karşısında, sanıklar hakkında 5237 sayılı TCK'nun 43/2. maddesinin uygulanması gerektiğinin gözetilmemesi..." Yargıtay 13. Ceza Dairesi E. 2014/29566 K. 2016/4543 T. 16.3.2016, kararlar için bkz. www.kazanci.com (Erişim Tarihi: 23.07.2017).

²⁰⁷ "... Ayrıca, sanık Seyithan'ın hukuki anlamda tek sayılan "birden fazla ateş etme" eylemi sonucunda, birden çok kişinin "olası kastla" yaralanmış olması nedeniyle, 5237 sayılı TCY'nin 43/2. maddesindeki "aynı nev'iden fikri içtima" hükümlerinin uygulanması gerektiği de ileri sürülebilirse de, 43. maddenin 3. fıkrası uyarınca "kastan yaralama" suçları açısından "aynı nev'iden fikri içtima" hükümlerinin uygulanma olanağı bulunmadığından, bu açık yasal düzenleme uyarınca gerçek içtima kuralları uyarınca olası kastla yaralanan her bir mağdur yönünden ayrıca hüküm verilmesi gerekmektedir." Yargıtay Ceza Genel Kurulu E. 2010/8-51 K. 2010/162 T. 6.7.2010, karar için bkz. www.kazanci.com (Erişim Tarihi: 23.07.2017).

²⁰⁸ "Maktul Mustafa'yı öldürme kastıyla bir el ateş eden sanığın, yaptığı atış sırasında av tüfeği saçma tanelerinin dağılması sonucunda, mağdurların da isabet alarak yaralandığı somut olayda; sanığın, maktule karşı hareketinin hukuki anlamda tek bir fiil olduğu, bu fülle birden fazla farklı suçun işlendiği ve bu nedenle 5237 sayılı Kanunun 44. maddesinde düzenlenmiş bulunan "farklı nev'iden fikri" içtimanın şartlarının oluştuğu anlaşıldığı halde; sanığa sadece diğerlerine göre daha ağır olan "maktul Mustafa'yı kasten öldürme suçundan" ceza verilmesi; mağdurlar Abdullah ve Ümütiye karşı olan eylemlerinden ise karar verilmesine yer olmadığına ilişkin hüküm kurulması yerine, yazılı biçimde TCK.nun 44. Maddesinde düzenlenen fikri içtima hükmü gözardı edilmek suretiyle gerçek içtima kurallarına göre 'maktul Mustafa'yı kasten öldürme' suçundan kurulan mahkumiyet hükmünün yanında, ayrıca 'mağdurlar Abdullah ve Ümütiye olası kastla yaralama' suçlarından da hüküm kurulması..." Yargıtay 1. Ceza Dairesi E. 2013/1957 K. 2013/5405 T. 2.10.2013, karar için bkz. www.kazanci.com (Erişim Tarihi: 23.07.2017). Bir fiil ile örneğin bomba patlatılması sonucu yaralama ve öldürme sonuçları doğmuşsa burada m. 43/3 ve m. 44 hükümlerinin uygulanmasında çelişkiye düşülmemesi için gerçek içtima hükümlerinin uygulanması gerektiği görüşü için bkz. Özgenç, s. 595.

olası kastla öldürme suçlarının oluşması ihtimalinde bunlar aynı suç sayılacaktır.²⁰⁹

İnsan ticareti suçunda TCK m. 43/2 açısından bir değerlendirme yapmak gerekirse; birden fazla mağdurun aynı anda maddede belirtilen amaçlarla iradeleri ortadan kaldırılarak ülkeye sokulmaları, ülke dışına çıkarılmaları, tedarik edilmeleri, kaçırılmaları, nakledilmeleri, bir yerden başka bir yere götürülmeleri, sevkedilmeleri veya barındırılmaları durumunda aynı neviden fikri içtima hükmü uyarınca zincirleme suç hükümleri uygulanabilecektir.²¹⁰ TCK'nın 43/2. maddesi uyarınca aynı suçun birden fazla kişiye karşı tek bir fiille işlenmesi gerekmektedir. Burada aynı suçun tek bir fiil ile işlenmesinden; seçimlik olan asıl hareketlerden birinin bütün mağdurlar yönünden tek olmasının anlaşılması gerektiği, araç hareketler yönünden önemli olanın mağdurun iradesi üzerinde hukuka aykırı bir etki yaratarak iradeyi sakatlamaları olduğundan araç fiiller yönünden bir teklik aranması gerektiği ifade edilmektedir.²¹¹ Ancak birden fazla hareketli bir suç olan insan ticareti suçunda araç hareketler ile asıl hareketler doğal anlamda birden fazla hareket teşkil etmesine rağmen hukuki anlamda tek fiil olarak kabul edileceğinden ve suçun işlenmesi için bir bütün halinde maddi unsuru teşkil eden her iki hareket grubunun da gerçekleştirilmesi gerektiğinden bu görüş yerinde görünmemektedir. Dolayısıyla fuhuş yaptırmak amacıyla aynı gemiyle ülkeye sokulan birden fazla mağdurun, bir kısmının kandırmak, bir kısmının ise çaresizliğinden yararlanmak suretiyle

²⁰⁹ "Sanığın olay tarihinde kahvehanenin içindeki ocak bölümünde aralarında çıkan boğuşmada öldürme kastıyla mağdur Murat'a ateş etmek istediği sırada 3 metre mesafede ve farklı bir yönde olan Erdoğan'ın ölümüne sebep olması eyleminde, olayın birçok kişinin bulunduğu kahvehanenin içinde meydana gelmesi, sanığın mağdurla boğuşması sebebiyle eline her an bir müdahalenin yapıldığı bir anda öldürücü özelliği herkes tarafından bilinen tabancasıyla ateş etmesi göz önüne alındığında sanığın olası kastla hareket ettiğinin kabulü gerekir. Sanık ateş ettiği sırada merminin mağdur Murat'tan bir başkasına isabet edebileceğini öngörmesine karşın meydana gelebilecek neticeyi kabullenerek ateş etmiştir. Bu oluş karşısında sanığın taksirle ölüme sebebiyet verdiğinin kabulü olanaklı değildir. Bu sebeple olayda farklı neviden fikri içtima kurallarının uygulanma yeri bulunmamakta ve gerçek içtima kuralına göre sanığın eylemi 5237 Sayılı T.C.K.nda mağdur Murat'ı kasten öldürmeye teşebbüs ve maktul Erdoğan'ı olası kastla öldürme suçunu oluşturmaktadır. Bunun doğal sonucu olarak ta sanık hakkında 765 Sayılı T.C.K.daha lehedir." Yargıtay Ceza Genel Kurulu E. 2008/1-99 K. 2008/185 T. 8.7.2008, karar için bkz. www.kazanci.com (Erişim Tarihi: 23.07.2017).

²¹⁰ Yenidünya, İnsan Ticareti Suçu, s. 229; Tezcan-Erdem-Önok, s. 122; Özbek-Kanbur-Doğan-Bacaksız-Tepe, Özel Hükümler, s. 93; Evik, İnsan Ticareti Suçu, s. 414.

²¹¹ Kurt Yücekul, İnsan Ticareti Suçu, s. 477.

insan ticaretine konu edilmesi halinde aynı neviden fikri ıçtima hü-kümlerini uygulamak mümkün olmayacaktır.²¹²

Bununla birlikte, örneğın, failin çaresizliklerinden yararlandığı birden fazla kişiyi organlarından yararlanmak amacıyla otobüsle başka bir şehre göndermesi veya çaresizliklerinden yararlandığı birden fazla kişiyi kaçak olarak zorla çalıştırmak amacıyla gemi ile ülkeye sokması ihtimallerinde aynı suçun tek fiille birden fazla mağdura karşı gerçekleştirildiğı görüldüğünden faillerin aynı neviden fikri ıçtima hükümleri uyarınca haklarında verilecek cezanın artırılarak uygulanması gerekmektedir. Ancak, gazeteye verdiğı gerçeğe aykırı iş ilanııyla birden fazla mağduru kandırarak fuhuş yaptırmak maksadıyla tedarik eden fail açısından; kandırmak yönünden teklik bulunduğu iddia edilebilirse de, ilana cevap veren mağdurlarla bağlantı kurulması ve tacire ya da onları istismar edecek kişiye yönlendirilmelerini içeren tedarik etmek hareketi, her bir mağdur bakımından ayrı ayrı gerçekleştirilmişse her bir mağdur açısından ayrı bir insan ticareti suçunun oluştuğundan söz edilebilecektir.²¹³ Kaldı ki; verilen ilan ile insan ticareti mağduru kimselerin farklı zamanlarda kandırılması halinde de tek bir fiilden söz edilemeyeceğinden bu açıdan da aynı neviden fikri ıçtima hükmünün uygulama alanı bulması mümkün görünmemektedir.²¹⁴ Yargıtay tarafından aynı anda birden fazla mağdura karşı işlenen insan ticareti suçunun mağdur sayısınınca oluşacağı kabul edilmektedir.²¹⁵

²¹² Aksi görüş için bkz. Kurt Yüceku, İnsan Ticareti Suçu, s. 477.

²¹³ Yazar, bu örnekte asıl hareketler yönünden teklik aramakta olup, araç hareketler yönünden teklik aramamaktadır. Kurt Yüceku, İnsan Ticareti Suçu, s. 477; Kurt, in Bayraktar-Evik-Kurt, s. 225-226.

²¹⁴ Aynı yönde Özbek-Kanbur-Doğın-Bacaksız-Tepe, Özel Hükümler, s. 93.

²¹⁵ "Oluşa, mağdurların avukat ve psikolog hazır olduğı halde kollukta verdikleri ifadelere ve tüm dosya içeriğine göre; sanığın, her bir mağduru hırsızlık yaptırmak amacıyla Bismil'den tedarik edip trene bindirerek İstanbul'a götürmek şeklinde oluşan ve gelişen eyleminden dolayı ayrı ayrı cezalandırılması gerektiğı gözetilmeden tek bir uygulama ile yetinilmesi karşı temyiz bulunmadığından bozma nedeni yapılmamıştır." Yargıtay 8. Ceza Dairesi E. 2008/19262 K. 2009/9026 T. 15.6.2009; "Olay ve dosya kapsamına göre sanığın, suç tarihinde "15" yaşından küçük olan mağdurları ikna edip hırsızlık yaptırmak amacıyla İstanbul'a götürmek istediğı ve bu nedenle Diyarbakır otogarına geldiğı, bilet alacağı sırada firma görevlisinin şüphelenerek durumu kolluk kuvvetlerine ihbar etmesi sonucunda yakalandığıının anlaşılması karşısında, eyleminin kanıtlanması halinde mağdur sayısınınca TCK'nın 80. maddesinde tanımlanan insan ticareti suçunu oluşturabileceğı..." Yargıtay 9. Ceza Dairesi E. 2007/8697 K. 2009/13101 T. 20.10.2009, kararlar için bkz. www.kazanci.com (Erişim Tarihi: 24.07.2017).

bb) Farklı neviden fikri içtima

Tek bir fiil ile birden fazla farklı suçun oluşması halinde farklı neviden fikri içtimadan bahsedilmekte ve fail cezası ağır olan hüküm uyarınca cezalandırılmaktadır.²¹⁶ TCK m.43/1 hükmünün karşı anla-

²¹⁶ "Sanığın, korkutmak amacıyla tabanca ile havaya bir el ateş etmekten ibaret eyleminin TCK'nın 106/2-a maddesinde tanımlanan silahla tehdit ve aynı Kanununun 170/1-c maddesinde tanımlanan genel güvenliğin kasten tehlikeye sokulması suçlarını oluşturduğu, bu durumda TCK'nın 44. maddesi uyarınca en ağır cezayı gerektiren silahla tehdit suçundan mahkumiyet kararı verilmesi gerekirken, kanuni olmayan gerekçe ile genel güvenliğin kasten tehlikeye sokulması suçundan da hüküm kurulmuş olması..." Yargıtay 4. Ceza Dairesi E. 2013/33356 K. 2016/213 T. 12.1.2016; "Oluşa ve dosya içeriğine göre; sanıkla mağdurun komşu olup aralarında belirlenemeyen bir nedenden ötürü anlaşmazlığın bulunduğu, olay günü mağdurun evinin önünde park ettiği otomobiline binip çalıştığı sırada sanığın, tek katlı olan evinin balkonuna çıkarak 25 metre mesafeden mağdurun bulunduğu yöne doğru ancak mağduru doğrudan hedef almaksızın ve mağdurun otomobilinin alt ve yere yakın bölgelerine isabet sağlayacak şekilde birden fazla ateş edip yaptığı atışlar sonucu otomobilin sol ön tekerlek ve sol ön tampon bölgelerinin isabet alıp maddi zararın olduğu olayda; tek eylemle biri başkasının malına zarar verme diğeri tehdit suçunun unsurları oluşup, TCK.nun 44. maddesi uyarınca en ağır cezayı gerektiren silahla tehdit suçundan TCK.nun 106/2-a maddesi uyarınca sanığın cezalandırılmasına karar verilmesi yerine, suçun niteliğinde yanılığa düşülerek yazılı şekilde kasten yaralama suçuna teşebbüsten hüküm kurulması..." Yargıtay 1. Ceza Dairesi E. 2012/1891 K. 2013/7594 T. 9.12.2013; "Sanığın, kardeşi şikayetçi F.'nin saklandığı, annesi M.'in de girişini engellemeye çalıştığı mutfağın kapısının cam kısmına vurarak kapı arkasında bulunan annesi katılan M.'i yaralaması eyleminin mala zarar verme ve olası kastla yaralama suçlarını oluşturacağı, T.C.K.nun 44. maddesinde düzenlenen farklı nev'iden fikri içtima kuralı gereği, sanığın daha ağır cezayı gerektiren mala zarar verme suçundan cezalandırılması gerektiği halde, kanuni olmayan gerekçeyle bilinçli taksirle yaralama ve mala zarar verme suçlarından ayrı ayrı cezalandırılmasına karar verilmesi ..." Yargıtay 4. Ceza Dairesi E. 2012/2082 K. 2013/17622 T. 5.6.2013; "sanığın oğlu olan mağdur sanık Ö. Ç. ile mağdur sanık Ş. Ç. arasında olay öncesinde husumet bulunduğu, Ö. Ç. 'un olay günü çalıştığı bara gittiği, barda Ş. Ç. 'ı görmesi üzerine babası olan sanık Ö. Ç. 'u aradığı, sanık Ö. Ç. 'un olay yerine geldiği, Ş. Ç. 'in bardan çıkması üzerine sanık Ö. 'in elindeki sopa ile Ş. 'a vurmaya başladığı, sanık Ö. Ç. 'un da ele geçiremeyen tabanca ile mağdur Ş. Ç. 'a doğru 2 metre mesafeden 3 el ateş ettiği ancak isabet ettiremediği, sanığın ateş etmesi sonucu merminin katılan M. A.'nın dükkanının vitrin camına isabet ederek camı deldiği, sanığın olay yerinden kaçtığı ve olaydan 10 gün sonra yakalandığı olayda; sanığın belirli kişilere yönelik eylemlerinde, topluma karşı işlenen suçlar arasında yer alan genel güvenliğin kasten tehlikeye sokulması suçunun yasal unsurlarının bulunmadığı gözetilerek, sanığın eyleminin mağdur Ş. Ç. 'a karşı silahla kasten yaralamaya teşebbüs ve katılan M. A.'ya yönelik olası kastla mala zarar verme suçlarını oluşturacağı ve sanık hakkında, 5237 Sayılı TCK.nun 44. maddesi kapsamında düzenlenen fikri içtima kuralı uyarınca en ağır cezayı gerektiren fiilden hüküm kurulması, buna göre de sadece mala zarar verme suçundan dolayı cezalandırılması gerektiği gözetilmeden, yazılı biçimde unsurları oluşmayan genel güvenliği kasten tehlikeye sokmak suçundan mahkumiyet hükmü kurulması..." Yargıtay 8. Ceza Dairesi E. 2015/9430 K. 2016/259 T. 12.1.2016; "Sanığın eyleminin, davaya konu kaçak ve bandrolsüz sigaralar yönüyle 5607 Sayılı Kanununun 3/5. maddesiyle suç tarihinden önce 15.5.2008 tarihinde yürürlüğe giren 5752 Sayılı Kanunun

mından anlaşıldığı ve TCK m. 44 hükmünün gerekçesinde de ifade edildiği üzere, bir suçun temel ve nitelikli şekilleri dışındaki suçlar farklı suç olarak kabul edilmelidir.

Burada ifade etmek gerekir ki, özellikle hedefte sapma açısından söz konusu olan tek bir fiil ile meydana gelen suçun kasıtlı ve taksirli halleri farklı suç kapsamında değerlendirilmelidir.²¹⁷ Yaralama ve öldürme suçları bakımından aynı suçların söz konusu olması halinde bunun m. 43/3 uyarınca istisna kapsamında kaldığı yukarıda açıklanmıştı. Bununla birlikte, kasten veya olası kast ile yaralama/öldürme ile birlikte taksirle yaralamanın/ölüme sebebiyet vermenin söz konusu olduğu hallerde ise farklı suçlar oluştuğundan farklı neviden fıkri içtima söz konusu olabilecektir.²¹⁸

Tek bir fiil ile hem zarar suçu hem de tehlike suçu oluşması söz konusu olduğunda failin hangi suçlardan cezalandırılacağı sorununa ilişkin olarak nasıl bir çözüm yolunun benimseneceği doktrinde çeşitli görüşler çerçevesinde açıklanmaktadır.²¹⁹ Bununla birlikte, Yargıtay

3. maddesiyle değişik 4733 Sayılı Kanununun 8/4. maddesinde öngörülen suçları oluşturacağı ve 5237 Sayılı T.C.K.nun 44. maddesi nazara alınarak 4733 Sayılı Kanununun 8/4. maddesi uyarınca ceza tayini gerektiği gözetilmeden oluşa ve dosya kapsamına uygun düşmeyen gerekçelerle yazılı şekilde hüküm tesisi..." Yargıtay 7. Ceza Dairesi E. 2012/19602 K. 2013/12772 T. 11.6.2013, kararlar için bkz. www.kazanci.com (Erişim Tarihi: 24.07.2017).

²¹⁷ Özbek-Doğan-Bacaksız-Tepe, Genel Hükümler, s. 615; Koca-Üzülmez, s. 526. Aksi yönde Zafer, s. 519.

²¹⁸ "Mağdur M. ile evli olan sanığın olay günü boşanma davalarının sonuçlanması üzerine Adliye'den çıktıkları, M.'nin yanında kızkardeşi G.'de olduğu halde otobüs duraklarına doğru ilerlediği sırada, sanığın hızla M.'ye yaklaşarak tabanca ile ateş etmeye başladığı göğsünden ve batından yaraladığı, kızkardeşinin yaralandığını gören, G.'ün onun üzerine kapandığı sırada iki el daha ateş eden sanığın G.'ü de ayağından yaraladığı, bu sırada tarafları tanımayan ve durakta otobüs bekleyen mağdur F.'nin de mermi sekmesi mi yoksa camının kırılması nedeniyle mi olduğu tespit edilemeyen isabetle yaralandığı olayda, sanığın asıl hedefinin M. olduğu, olayla ilgisi olmayan mağdur F.'ye karşı suç işleme kastı bulunmadığı, TCK'nın 44. maddesi kapsamında, bu mağdura eyleminden ayrıca ceza verilemeyeceği gözetilmeden yazılı şekilde karar verilmesi..." Yargıtay 1. Ceza Dairesi E. 2007/7306 K. 2008/2292 T. 26.3.2008, karar için bkz. www.kazanci.com (Erişim Tarihi: 25.07.2017).

²¹⁹ Bu konuda içtima sorunu; asli norm – tali norm (ikincillik) görüşü, fıkri içtima görüşü, genel – özel norm ilişkisini savunan görüş, korunan hukuki değere dayalı ayrımı savunan görüş ve geçitli suç görüşü gibi çeşitli görüşler çerçevesinde çözümlenmeye çalışılmaktadır. Bkz. Koray Doğan, "Tehlike Suçu ile Zarar Suçu Arasındaki Suçların İçtima Sorunu", Türkiye Adalet Akademisi Dergisi, Y: 5, S: 16, Ocak 2014, s. 188 vd.

uygulanmasına baktığımızda bu durumda fikri içtima hükmünün uygulanacağı görüşünün benimsendiği görülmektedir.²²⁰

²²⁰ TCK m. 170'de düzenlenen genel güvenliği kasten tehlikeye sokma suçu açısından fikri içtima uygulamasına ilişkin olarak bkz. "Somut olayda; mağdurları korkutarak oradan uzaklaştırmak için onların grup halinde buldukları bölgeye doğru, birden çok kez ateş eden sanıkların "ateş etme" eylemlerinin hukuki anlamda tek fiil sayılması gerektiğinde ve bu suretle, tek olan eylem sonunda hem her bir mağdura karşı olası kastla yaralama suçunun, hem de genel güvenliği tehlikeye sokma suçunun meydana geldiğinde kuşku bulunmadığından, sanıklar hakkında 5237 sayılı TCY'nin 44. maddesinin uygulanması ve meydana gelen suçların en ağırından ceza verilmesi gerekmektedir." Yargıtay Ceza Genel Kurulu E. 2010/8-51 K. 2010/162 T. 6.7.2010; benzer şekilde bkz. "Oturduğu masa kenarında bulunan kapalı camdan dışarı havaya doğru art arda beş kez ateş eden sanığın "ateş etme" eylemlerinin hukuki anlamda tek fiil sayılması gerektiğinde ve bu şekilde, tek olan eylem sonunda hem mala zarar verme suçunun, hem de genel güvenliğin kasten tehlikeye sokulması suçunun oluştuğunda şüphe bulunmadığından, sanık hakkında 5237 Sayılı T.C.K.nun 44. maddesinde düzenlenmiş bulunan farklı nev'iden fikri içtima hükümlerinin uygulanması ve oluşan suçlardan en ağır cezayı gerektiren suçtan ceza verilmesi gerekmektedir." Yargıtay Ceza Genel Kurulu E. 2012/9-1456 K. 2013/608 T. 10.12.2013; kararlar için bkz. www.kazanci.com (Erişim Tarihi: 25.07.2017).

Bir soyut tehlike suçu olan TCK m. 179/3'de düzenlenen trafik güvenliğini tehlikeye sokma suçu ve somut tehlike suçu olan TCK m. 177'de düzenlenen hayvanın tehlike yaratabilecek şekilde serbest bırakılması suçu bakımından da aynı kabul geçerlidir. "Yönetimindeki otomobile bölünmüş yolda ters istikamete girerek katılan K.'ın sevk ve idaresindeki otomobile çarpıp, mağdurların etkisi basit tıbbi müdahale ile giderilebilir şekilde yaralanmalarına sebebiyet vermek suretiyle kazaya karışan ve 341 promil alkollü olarak araç kullanıldığı tespit edilen sanığın, güvenli sürüş yeteneğini kaybettiği ve dolayısıyla atılı trafik güvenliğini tehlikeye sokma ve taksirle yaralama suçlarının oluştuğunun kabulünde bir isabetsizlik bulunmadığı, ancak bir fiil ile birden fazla farklı suçun oluşmasına neden olan sanığın, 5237 sayılı TCK'nun 44. maddesi uyarınca 61. madde de nazara alınmak suretiyle yalnızca taksirle yaralama suçundan cezalandırılması ile yetinilmesi gerektiği gözetilmeden, sanığın ayrıca trafik güvenliğini tehlikeye sokma suçundan da mahkumiyetine ve cezalandırılmasına karar verilmesi..." Yargıtay 12. Ceza Dairesi E. 2011/15930 K. 2012/177 T. 17.1.2012; Bununla birlikte doktrinde, m. 179/2-3 ile taksirle neden oluşan netice arasındaki ilişkinin, asli-tali norm kurallarına göre çözümlenmesi gerektiği ve tehlike suçu olan m. 179'a ilişkin normun, zarar suçu olan m. 85 veya m. 89'un gerisine çekileceği ve uygulanmayacağı da ifade edilmektedir. R. Murat Önok, "Trafik Güvenliğini Tehlikeye Sokma Suçu (TCK m. 179)", Türkiye Barolar Birliği Dergisi, S:121, 2015, s. 185; Tezcan-Erdem-Önok, s. 823. Aksi görüş için bkz. Doğan, Tehlike Suçu, s. 202; Özbek-Doğan-Bacaksız-Tepe, Genel Hükümler, s. 730. "Dosya kapsamına göre, başkalarının sağlığı bakımından kontrol altına alınmasında ihmal gösterilen hayvanın şikayetçiyi ısrarak basit tıbbi müdahale gerektirecek biçimde yaralanmasına sebebiyet vermesi şeklinde gelişen olayda, hayvanın sahibi olan sanığın eyleminin taksirle yaralama ve hayvanı tehlike yaratabilecek şekilde serbest bırakma suçlarını oluşturduğu ve 5237 sayılı TCK.nun 44. maddesi uyarınca daha ağır cezayı gerektiren taksirle yaralama suçundan cezalandırılması gerektiği gözetilmeden, yazılı şekilde hüküm kurulması" Yargıtay 8. Ceza Dairesi E. 2011/12803 K. 2011/16532 T. 19.12.2011, kararlar için bkz. www.kazanci.com (Erişim Tarihi: 25.07.2017).

Fikri ictima kapsamında ağır cezayı gerektiren suçun cezasının uygulanabilmesi için suçların hepsinin takip edilebilir olması gerekir.²²¹ Bu çerçevede, suçlardan biri ile ilgili olarak şikâyet, izin gibi muhakeme koşullarının gerçekleşmemesi veya suçlardan birinin dava veya ceza ilişkisini sona erdiren hallerden zamanaşımı veya genel affa uğramış olması ihtimalinde ortada tek bir takip edilebilir suç kaldığından, daha az cezayı gerektirse dahi takip edilebilir suçtan ceza verilecektir.²²²

İnsan ticareti suçu kapsamında işlenen fiiller insan ticareti suçunun unsuru değilse ve tek bir fiil söz konusuysa TCK'nın 44. maddesindeki fikri ictima hükmü uyarınca fail en ağır cezayı gerektiren suçtan dolayı cezalandırılacaktır.²²³ Yukarıda izah edildiği üzere, harekete üstünlük tanıyan görüş çerçevesinde fiilden anlaşılması gereken hareket olduğundan; mağdur üzerinde gerçekleştirilen hareketler bir başka suçun oluşmasına sebebiyet vermişse fikri ictima kuralları uygulama alanı bulacaktır. Örneğin, fail ülkeye sokulan kaçak işçileri çok zor yaşam koşullarında barındırması halinde eziyet suçuna (TCK m. 96)²²⁴ sebebiyet verebilir. Eziyet suçu, insan ticareti suçunun bir unsuru

²²¹ Zafer, s. 520; Koca-Üzülmez, s. 525; Özbek-Doğan-Bacaksız-Tepe, Genel Hükümler, s. 614; Demirbaş, s. 545; Artuk-Gökçen-Alşahin-Çakır, Genel Hükümler, s. 740; İçel, Genel Hükümler, s. 571-572.

²²² "Oluşa ve dosya kapsamına göre, sahibi bulunduğu köpekleri, gerekli önlemleri almadan başıboş bir şekilde bırakıp mağdurun ısırtmasına neden olan sanığın eyleminin hem tehlike hem de zarar sonucunu doğurduğu, zarar suçu olan taksirle yaralama eyleminden şikâyet yokluğu nedeniyle sanığın mahkumiyeti yoluna gidilememesi halinde, TCK'nın 177/1. maddesinde düzenlenen "hayvanın tehlike yaratabilecek şekilde serbest bırakılması" suçundan hüküm kurulması gerektiği gözetilmeden, eylemin taksirle yaralama suçunu oluşturduğundan bahisle ve şikâyet yokluğu nedeniyle düşme kararı verilmesi..." Yargıtay 8. Ceza Dairesi E. 2012/31521 K. 2013/28956 T. 11.12.2013; "Sanığın kendisine ait köpeği başı boş bırakması sonucunda hayvanın mağdurun ısırtarak yaralanmasına neden olduğu, bu sebeple bakımı ve gözetimi altında bulunan hayvanın muhafazasında ihmal gösterdiği, mağdurun şikâyetten vazgeçmesi ve TCK'nın fikri ictimaya ilişkin 44. maddesi hükmünde nazara alındığında, sanığın eylemin 5237 sayılı TCK'nın 177. maddesinde düzenlenen suçta dönüşeceği hukuki durumunun buna göre takdir ve tayini gerektiği gözetilmeden, şikâyet yokluğu nedeniyle taksirle yaralama suçundan açılan davanın düşürülmesine karar verilmesi..." Yargıtay 9. Ceza Dairesi E. 2009/124 K. 2010/12656 T. 14.12.2010, kararlar için bkz. www.kazanci.com (Erişim Tarihi: 25.07.2017).

²²³ Tezcan-Erdem-Önok, s. 121.

²²⁴ Eziyet suçu kasten yaralamadan farklıdır. Eziyet teşkil eden fiiller belirli bir süre içerisinde ve sistematik olarak gerçekleştirilmektedir. Tezcan-Erdem-Önok, s. 295; Artuk-Gökçen-Yenidünya, Özel Hükümler, s. 259. Eziyet suçu ile kasten yaralama suçu arasındaki ictima ilişkisi hakkında bkz. "Oluşa, dosya kapsamına, B... Devlet Hastanesi'nin 27.10.2007 günlü ve B... Adli Tıp Şube Müdürlüğü'nün 08.11.2007 tarihli raporları kapsamına göre, sanıkların

teşkil etmediğinden burada artık bileşik suç hükümlerinden bahsedilemeyecektir. Tek bir hareketle mağdurlara karşı hem eziyet hem insan ticareti suçunun işlenmesi halinde kanunda yer alan birden fazla suç gerçekleşeceğinden farklı nev'iden fikri içtima hükümleri değerlendirilmeli ve failler en ağır olandan cezalandırılmalıdır.²²⁵ Bununla birlikte, mağdurlara eziyet kapsamında davranan faillerin, örneğin insan onuru ile bağdaşmayan yerlerde çalışmaya zorlayanların ayrıca eziyet suçundan cezalandırılması gerektiği ifade edilmektedir.²²⁶ Burada bir ayırım yapılmalıdır. Yukarıda verilen örnek çerçevesinde barındırma hareketi başlı başına mağdurların acı çekmesine neden olacak ve insan onuruyla bağdaşmayacak nitelikteyse fikri içtima hükümleri uygulama alanı bulabilecekken; araç fiillere başvurularak kaçırıldıktan sonra barındırılan mağdurların üzerinde sigara söndürülmesi, zincire vurulması, aç susuz bırakılması gibi eziyet niteliğinde fiillerin gerçekleştirilmesi halinde failin bu suçlardan ayrıca cezalandırılması gerekmektedir.²²⁷ Zira araç fiiller mağdurun direncini kırmaya yönelik olup bu son durumda tek bir fiil ile hem insan ticareti hem de eziyet suçunun işlendiğinden bahsedilemeyecektir. Fuhuş yaptırmak için tehdit ile barındırılan mağdurun kaçmak üzereyken yakalanması ve bir daha kaçmayı denememesi amacıyla üç gün boyunca aç ve susuz bırakılması bu kapsamda değerlendirilmelidir.

İnsan ticareti suçu, birlikte işlenen başka suçların unsuru ya da ağırlaştırıcı sebebi olmadığı ve suç teşkil eden fiiller birden fazla olduğu

---

muhtelif zamanlarda katılan A.'in 13 aylık çocuğu olan mağdurun vücudunda sigara söndürmek, ısırarak ve olay günü de arabada saatlerce tek başına aç susuz bırakıp bakımını da yapmadan, dövüp kolunu kırmak suretiyle süreklilik gösteren eylemlerinin, eziyet suçunu oluşturduğu, ancak; işkence suçunda netice sebebiyle ağırlaşmış halleri düzenleyen TCK'nın 95. maddesine benzer bir düzenlemenin eziyet suçunda yer almayı TCK'nın 96. maddesinin 2. fıkrasında nitelikli hallerin belirtilmiş bulunması karşısında, sonuçta meydana gelen yaraların niteliği gözetilerek TCK'nın 44. maddesi uyarınca sanıkların eylemlerinin bir bütün halinde TCK'nın 96/2-a maddesinde yaptırma bağlanan eziyet suçunu oluşturacağı ve yaraların ağırlığı nedeniyle TCK'nın 3. maddesinde yer alan orantılılık ilkesi ile 61. maddesinde yazılı ölçütler gözetilerek asgari haddin üzerinde ceza tayini gerektiği gözetilmeden, ayrıca yaralama suçundan da ceza tayini" Yargıtay 8. Ceza Dairesi E. 2011/3608 K. 2012/20031 T. 18.6.2012, karar için bkz. www.kazanci.com (Erişim Tarihi: 25.07.2017).

²²⁵ Yenidünya, İnsan Ticareti Suçu, s. 227; Tezcan-Erdem-Önok, s. 121.

²²⁶ Özbek-Kanbur-Doğan-Bacaksız-Tepe, Özel Hükümler, s. 96.

²²⁷ Yenidünya, İnsan Ticareti Suçu, s. 227; Kurt, in Bayraktar-Evik-Kurt, s. 227.

takdirde, her bir suç bağımsız olarak cezalandırılacaktır.²²⁸ Bu kapsamda, örneğin, mağdurun ülkeye sokulması veya ülkeden çıkarılması için sahte belge düzenlenmiş ise, TCK'nın 212. maddesi uyarınca suçlar gerçek içtima kurallarına göre birleşecek ve fail, insan ticareti suçu ile birlikte düzenlenen belgenin niteliğine göre belgede sahtecilik suçundan da ayrıca cezalandırılacaktır.

Yine insan ticareti suçunun unsurunu, ağırlaştırıcı sebebini oluşturmeyen ve fiilin tek olmasının da bahsedilemeyeceği cinsel saldırı, kasten öldürme gibi fiiller mevcutsa failler bu suçlardan ayrıca cezalandırılacaklardır.²²⁹ Bu ihtimallerde belirtilen amaçlarla iradeleri ortadan kaldırılarak ülkeye sokulduktan, ülke dışına çıkarıldıktan, tedarik edildikten, kaçırıldıktan, nakledildikten, bir yerden başka bir yere götürüldükten, sevk edildikten veya barındırıldıktan sonra farklı fiiller işlenmiş ve insan ticaretine maruz bırakılan kişiler ayrıca cinsel saldırıya uğramış (TCK m. 102,103), öldürülmüş (TCK m. 81,82,85) veya yaralanmış (TCK m. 87) ise bu durumda fail veya failleri hem insan ticareti suçundan hem de işledikleri fiillerden dolayı ayrı ayrı cezalandırmak gerekecektir. İfade etmek gerekir ki; aynı geminin konteynırında aynı araç hareketlere başvurularak ülkeye sokulmaya çalışılan birden fazla insan ticareti mağdurunun konteynırda hava deliği bulunmaması sebebiyle ölmesi ihtimalinde; insan ticareti suçu açısından m. 43/2 uyarınca aynı neviden fikri içtima hükümleri uygulanabilecekken; olası kastın bulunduğu kabul edilebileceği hallerde öldürme suçu açısından TCK m. 43/3 uyarınca m. 43/2 uygulama alanı bulamayacaktır. Ancak failin hava deliği açılmasının unutulması veya akıl edememesi gibi ihtimallerde taksirle öldürme söz konusu olacağından TCK m. 85/2'deki özel içtima hükmü uygulanacaktır.

B. İnsan Ticareti Suçunun Diğer Suçlarla olan İçtima İlişkileri

1. Göçmen Kaçakçılığı Suçu (TCK m. 79)

Göçmen kaçakçılığı ile insan ticareti suçları, kişilerin sınırlar ötesi sevk edilmesi suretiyle işlenen suç tipleri olarak, sıklıkla birbirine

²²⁸ Tezcan-Erdem-Önok, s. 121.

²²⁹ Tezcan-Erdem-Önok, s. 122; Yenedünya, İnsan Ticareti Suçu, s. 227.

karıştırılmaktadır.²³⁰ Ancak göçmen kaçakçılığı ve insan ticareti, birbirlerinden farklı suçlardır. Göçmen kaçakçılığı suçuna ilişkin düzenleme TCK'nın 79. maddesinde yer almaktadır. Bu kapsamda doğrudan doğruya ya da dolaylı olarak maddi menfaat elde etme amacıyla yasal olmayan yollardan; bir yabancıyı ülkeye sokma veya ülkede kalmasına imkân sağlama, Türk vatandaşı veya yabancının yurt dışına çıkmasına imkân sağlama seçimler hareketleri cezalandırılmaktadır.

İnsan ticareti ile göçmen kaçakçılığı arasındaki ilişkiyi ve farklılıkları şu şekilde ortaya koymak mümkündür:

Öncelikle, her iki suç tipinde de birden fazla hukuki menfaat korunmakta olup, mağdurun onuru ve temel hak ve hürriyetleri ihlal edilmektedir.²³¹ Ancak insan ticareti mağdurları, bu suç esnasında, çoğunlukla daha ağır insan hakları ihlallerine ve daha yoğun zarara uğramaktadır.²³² Yine her iki suçun da konusunu insanlar oluşturmakta ve bu kişiler de genellikle yabancılar olmaktadır.²³³ Bununla birlikte, insan ticareti suçunda mağdurlar genellikle kadın ve çocuklardır. Yine iki suç da ayrı ayrı, organize suçluluğun faaliyet alanlarını teşkil etmektedir.²³⁴

İnsan ticareti ile göçmen kaçakçılığı arasındaki temel fark ise rıza konusundadır.²³⁵ Göçmen kaçakçılığı suçunda kişi gönüllü olarak bir yerden başka bir yere gitme iradesi ortaya koymakta ve tehdit, şiddet, baskı, cebir gibi iradeyi etkileyen araçlara maruz kalmamaktadır. İnsan ticaretinde ise, ya rıza mevcut değildir ya da sakatlanmış bir rıza söz konusudur.²³⁶ Mağdurların iradesi tehdit, baskı, cebir veya şiddet, nüfuz kötüye kullanmak, kandırmak, kişiler üzerindeki denetim olanakla-

²³⁰ Doğan, Göçmen Kaçakçılığı Suçu, s. 24.

²³¹ Ali Hakan Evik, "Göçmen Kaçakçılığı Suçu", Erzincan Hukuk Fakültesi Dergisi, C: IX, S: 3-4, 2005, s. 137-139; Doğan, Göçmen Kaçakçılığı Suçu, s. 25; Yenidünya, İnsan Ticareti Suçu, s. 59; Çetin Arslan, "Göçmen Kaçakçılığı Suçları", Ankara Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi, C: 52, S: 1, 2003, s. 119.

²³² Arslan, Göçmen Kaçakçılığı Suçları, s. 25; Ahmet Caner Yenidünya, Mehmet Emin Alşahin, "Göçmen Kaçakçılığı TCK m. 79", Türkiye Barolar Birliği Dergisi, S: 82, 2009, s. 8.

²³³ Arslan, Göçmen Kaçakçılığı Suçları, s. 25; Yenidünya, İnsan Ticareti Suçu, s. 59; Yenidünya-Alşahin, s. 7.

²³⁴ Arslan, Göçmen Kaçakçılığı Suçları, s. 26; Yenidünya, İnsan Ticareti Suçu, s. 59; Kocasakal, s. 40.

²³⁵ Kocasakal, s. 40-41.

²³⁶ Yenidünya, İnsan Ticareti Suçu, s. 60; Evik, Göçmen Kaçakçılığı Suçu, s. 166.

rından veya çaresizliklerinden yararlanmak suretiyle elde edilmektedir. Bununla birlikte, çoğunlukla çaresiz durumda kalan göçmenlerin ülkeye vardıklarında insan ticaretinin mağduruna dönüşmesinin söz konusu olabildiğini de ifade etmek gerekir.

Göçmen kaçakçılığında fail ile göçmen arasındaki ilişki sınırın diğer yanına geçildikten sonra bitmekte iken; insan ticaretinde mağdurun fail ile ilişkisi sınırları geçtikten sonra istismar sürdüğü müddetçe devam etmektedir.²³⁷

İnsan ticareti suçunun oluşması için, mağdurların bir ülkeden başka bir ülkeye götürülmeleri gerekmemektedir. Ancak göçmen kaçakçılığında, bir kişinin bir ülkeden başka bir ülkeye, yasal olmayan yollarla götürülmesi gerekmektedir.²³⁸ Göçmen kaçakçılığı suçunda failler suçu doğrudan doğruya veya dolaylı yoldan menfaat elde etmek amacıyla gerçekleştirmekte iken insan ticareti suçu açısından kazanç veya menfaat elde etme amacı aranmamaktadır. Bununla birlikte, maddede metninde açıkça ifade edilmese de insan ticareti suçunda da failin amacı aynı zamanda ticaret yapmak, kendisine veya başkasına maddi ya da manevi kazanç sağlamaktır.²³⁹

İnsan ticaretine konu olan kişiler mağdur olup bir ülkeye yasa dışı sokulmuş bulunsa bile, iradi hareket etmediğinden cezai sorumluluğundan bahsedilemeyecektir.²⁴⁰ Ancak ifade etmek gerekir ki, uygulamada bir ülkeye yasa dışı sokulan göçmenlerin suçun mağduru olmadığı; suçun mağdurunun toplum olduğu kabul edilmektedir.²⁴¹ Bununla birlikte, TCK'nın 79. maddesine mağdurların hayatı bakımından bir tehlike oluşturması ve onur kırıcı bir muameleye maruz bırakılarak işlenmesi nitelikli hallerinin eklenmesi ve göçmenleri kastedecek şekilde açıkça

²³⁷ Kocasakal, s. 41; Arslan, Göçmen Kaçakçılığı Suçları, s. 26.

²³⁸ Yenidünya, İnsan Ticareti Suçu, s.60-61; Yenidünya-Alşahin, s. 9; Yasal olmayan yolların belirlenebilmesi bakımından yasal yollar hakkında ayrıntılı bilgi için bkz. Evik, Göçmen Kaçakçılığı Suçu, s. 147 vd.

²³⁹ Kocasakal, s. 72, Değirmeci, s. 87, Evik, İnsan Ticareti Suçu, s. 410; Yenidünya, İnsan Ticareti Suçu, s. 62.

²⁴⁰ Yenidünya, İnsan Ticareti Suçu, s.60; Yenidünya-Alşahin, s. 8.

²⁴¹ Yenidünya, İnsan Ticareti Suçu, s. 168-169. Bu suçta devletin suçtan zarar gören olarak kabul edilmesi gerektiği hakkında bkz. Özbek-Kanbur-Doğan-Bacaksız-Tepe, Özel Hükümler, s. 60.

mağdur ifadesinin kullanılmış olması artık göçmenlerin de mağdur olarak kabul edilmesini gerektirmektedir.²⁴²

Bütün bu açıklamaların çerçevesinde, insan ticareti suçu ile göçmen kaçakçılığı suçu arasında içtima sorunu ortaya çıkabileceği görülmektedir. Zira insan ticareti suçunda bir kişinin ülkeye sokulması veya ülke dışına çıkarılması söz konusu olduğunda bu suçun göçmen kaçakçılığı suçunu bu anlamı ile kapsamaması söz konusu olabilecek; yine göçmen kaçakçılığının konusu olan göçmenler hedef ülkeye vardıklarında insan ticaretinin konusu haline gelebilecektir.

Bir kimseyi 80. maddede belirtilen amaçlarla araç fiillerin uygulanması suretiyle ülkeye sokan veya ülke dışına çıkararak faili, bu seçimlik hareketler her ne kadar göçmen kaçakçılığı suçunda da yer alsaydı özel hüküm niteliğinde olan insan ticareti suçundan sorumlu tutmak gerekecektir.²⁴³ Yine başlangıçta kendi rızalarıyla ülke değiştirmek isteyen kişilerin daha sonra vazgeçmek istemeleri üzerine göçmen kaçakçılarının bunu kabul etmeyerek, tehdit, baskı, cebir ve şiddet gibi iradeyi etkileyen araçlara başvurmalarıyla eklenen kast söz konusu olacak ve failer artık insan ticareti suçundan sorumlu olacaklardır.²⁴⁴ Göçmenlere çalışma koşulları ve iş usulleri hakkında yanıltıcı ve açık olmayan bilgiler verilerek, hedef ülkeye vardıklarında istismar edilmelerinin insan ticareti ile göçmen kaçakçılığı arasındaki gri alanda değerlendirileceği ifade edilse de²⁴⁵ burada artık kandırma şeklindeki araç fiile başvurulmasından söz edilebileceğinden faileri insan ticareti suçundan sorumlu tutmak daha yerinde görülmektedir.²⁴⁶

Bununla birlikte, yasadışı yollarla ülkeye sokulan göçmenlerin insan ticaretine konu edilmeleri halinde insan ticareti ve göçmen kaçakçılığı arasında nasıl bir içtima ilişkisinin söz konusu olacağı irdelenmelidir. Örneğin failin, ülkelerindeki iç savaştan kaçmak amacıyla kişilerin bedel karşılığında yasadışı yollarla Türkiye'ye getirmesi ve daha

²⁴² Aynı yönde Kurt Yücekul, İnsan Ticareti Suçu, s. 323-324; Tezcan-Erdem-Önok, s. 90.

²⁴³ Kurt, in Bayraktar-Evik-Kurt, s. 229; Tezcan-Erdem-Önok, s. 122. Doktrinde bir görüş tarafından fikri içtima kurallarına göre de (TCKm.44) aynı sonuca ulaşmak mümkün olduğu ifade edilmektedir. Yenidünya, İnsan Ticareti Suçu, s. 204.

²⁴⁴ Kurt Yücekul, İnsan Ticareti Suçu, s. 325.

²⁴⁵ Artuk-Gökçen-Yenidünya, Özel Hükümler, s. 95.

²⁴⁶ Kurt Yücekul, İnsan Ticareti Suçu, s. 325-326.

sonra ise Türkiye'ye gelen kişilere kalacak yer ayarlayarak bu kişileri rezidans inşaatında zorla çalıştırmaya başlatması ihtimalinde bir yabancıyı ülkeye sokma hareketi bakımından göçmen kaçakçılığı suçu ile birlikte zorla çalıştırmak amacıyla çaresizliklerinden yararlanma suretiyle kişilerin barındırılması açısından insan ticareti suçu gündeme gelecektir. Bu halde hareketlerin ortaklığından bahsetmek mümkün olmamakla birlikte göçmen kaçakçılığı suçunun insan ticareti suçu bakımından araç suç niteliği taşınamaması sebebiyle geçitli suç hükümlerinin uygulanması da mümkün görünmemektedir.²⁴⁷ Sonuç olarak, gerçek içtima hükümleri uygulama alanı bulacak ve faillerin hem göçmen kaçakçılığından hem de insan ticaretinden sorumluluğu gündeme gelecektir.²⁴⁸

2. Organ ve Doku Ticareti Suçu (TCK m. 91)

İnsan ticareti suçunun amaçlarından biri vücut organlarının verilmesini sağlamaktır. Organ ve doku ticareti bağlamında organ arzı talebin oldukça altında kaldığından bu durum karaborsayı teşvik etmekte ve genellikle üçüncü dünya ülkelerindeki kişilerin çaresizliklerinden istifade edilerek yaşayan vericilerin görünüşte rızaları ile organların temin edildiği görülmektedir.²⁴⁹ Bu bakımdan ise insan ticareti ile organ ve doku ticareti arasında içtima sorunu ortaya çıkabilecektir.

Organ ve doku ticareti suçu, TCK'nın 91. maddesinde düzenlenmiştir. Hüküm uyarınca, hukuken geçerli rızaya dayalı olmaksızın, kişiden organ alınması; organ veya doku satın alma, satma, satılmasına aracılık etme; hukuka aykırı yollarla elde edilmiş olan organ veya dokuyu saklama, nakletme veya aşılama fiilleri cezalandırılmaktadır. Yine organ ve doku ticaretinin cezalandırılmasına ilişkin 2238 sayılı Organ ve Doku Alınması, Saklanması, Aşılması ve Nakli Hakkında Kanun'un 15. maddesi uyarınca da; *"bu Kanuna aykırı şekilde organ ve doku alan, saklayan, aşılaman ve nakledenlerle bunların alım ve satımını yapanlar, alım ve satımına aracılık edenler veya bunun komisyonculuğunu yapanlar hakkında, fiil daha ağır bir cezayı gerektirmediği takdirde iki yıldan dört yıla kadar hapis ve 50.000 liradan 100.000 liraya kadar ağır para ce-*

²⁴⁷ Özbek-Kanbur-Doğan-Bacaksız-Tepe, Özel Hükümler, s. 94-95.

²⁴⁸ Tezcan-Erdem-Önok, s. 122; Yenidünya, İnsan Ticareti Suçu, s. 204; Yenidünya-Alşahin, s. 20; Kurt, in Bayraktar-Evik-Kurt, s. 229; Özbek-Kanbur-Doğan-Bacaksız-Tepe, Özel Hükümler, s. 95.

²⁴⁹ Kocasakal, s. 44.

zasına hükmolunacağı” öngörülmüştür. Öncelikle ifade etmek gerekir ki, madde metninde belirtildiği üzere fiil daha ağır bir cezayı gerektirmediği takdirde bu kanundaki ceza uygulanacağından ve TCK'daki cezalar daha ağır olduğundan; yine TCK m. 44 uyarınca fıkri içtima kuralları uyarınca daha ağır ceza gerektirmesi sebebiyle TCK m. 91 hükmü uygulama alanı bulacaktır.²⁵⁰ Bu nedenle içtima açısından değerlendirilmesi gereken hüküm TCK m. 91 olmalıdır.

İnsan ticareti ile organ ve doku ticareti suçu esasen birbirinden farklıdır. Zira insan ticareti suçunda suçun konusunu insan oluşturmakta iken organ ve doku ticareti suçunun konusunu yaşayan kişilere ya da ölümlere ait organ ve dokular oluşturmaktadır. Yine TCK m.80'de doku kavramına yer verilmediğinden organ ticareti bağlamında insan ticareti ile benzerlik göze çarpmaktadır.²⁵¹ Buna karşılık, her iki suçun 91. maddede araç fiillerin uygulanmasının aranmaması bakımından farklılık gösterdiğini belirtmek gerekir.

İnsan ticareti suçu ile organ ticareti arasındaki içtima ilişkisi ancak organ ticaretinin maddi unsurlarından olan organ satılmasına aracılık etme fiili bakımdan söz konusu olabilecektir. Satmaya aracılık etme açısından organ veya dokunun nakli veya tesliminin gerekmediği, bu yönde anlaşmaya varılmasının yeterli olduğu ifade edilmektedir.²⁵² O halde, örneğin, failin vücut organlarının verilmesini sağlamak amacıyla organlarını verecek kişiyi 80. maddedeki araç fiilleri uygulamak suretiyle tedarik etmesi, kaçırmaması, bir yerden başka bir yere götürmesi, sevk etmesi, barındırması ihtimalinde fail aynı zamanda organ satılmasına aracılık etmiş olacaktır. Bununla birlikte, organların satılmasına aracılık etme faaliyeti 80. maddede öngörülen maddi unsurlardan biri kapsamında olması bakımından, görünüşte uygulanabilir olan iki normdan insan ticaretinin organ ticareti suçunu bünyesine katmasından söz edilebileceği ve böylece tüketen-tüketilen norm ilişkisi gereği

²⁵⁰ Tezcan-Erdem-Önok, s. 124; Kurt Yücekul, İnsan Ticareti Suçu, s. 327. Bu konuda TCK'nın sonradan yürürlüğe giren ve aynı konuları düzenleyen kanun olması sebebiyle TCK m. 91'in uygulama alanı bulacağı görüşü için bkz. Özbek-Kanbur-Doğan-Bacaksız-Tepe, Özel Hükümler, s. 251. Burada aynı sonuca asli norm – tali norm ile görünüşte içtima kuralları çerçevesinde de ulaşılabileceği görüşü için bkz. Zafer, s. 491.

²⁵¹ Kurt Yücekul, İnsan Ticareti Suçu, s. 327-328.

²⁵² Kurt Yücekul, İnsan Ticareti Suçu, s. 330.

yalnızca tüketen norm olan insan ticareti suçundan hüküm kurmanın daha yerinde bir uygulama olacağı ifade edilebilecektir.²⁵³

Son olarak, insan ticareti suçu bakımından maddede belirtilen amaçların gerçekleşmesi gerekmemekle birlikte amaçlar gerçekleşmiş ise, örneğin mağdurun organları alınmış ve satılmış ise failin insan ticareti suçu ile birlikte organ ve doku ticareti suçundan dolayı da ayrıca cezalandırması gerekmektedir.²⁵⁴

3. İş ve Çalışma Hürriyetinin İhlali Suçu (TCK m. 117)

Kişinin çeşitli biçimlerde sömürülmesi amacına yönelik insan ticareti bakımından en yaygın sömürü şekillerinden biri de işgücü sömürüsüdür. İşgücü sömürüsü amacıyla insan ticaretinin temelini, iş hukukunca öngörülen yükümlülüklerin ve kuralların ihlali suretiyle yabancı işçilerin sistematik sömürüsü oluşturmaktadır.²⁵⁵ Bu bakımdan insan ticareti suçu bakımından özellik arz eden bir diğer suç olan iş ve çalışma hürriyetinin ihlali suçu TCK'nın "*Hürriyete Karşı Suçlar*" bölümünde yer alan 117. maddede düzenlenmiştir. Hükümde cebir veya tehdit ya da hukuka aykırı başka bir davranışla iş ve çalışma hürriyetinin ihlali (m. 117/1); kişilerin savunmasızlığından yararlanarak çalışmalarının sömürülmesi, insan onuru ile bağdaşmayan çalışma ve konaklama koşullarına tabi tutulmaları (m. 117/2); kimsenin bu amaçlarla tedarik veya sevk veya bir yerden diğer bir yere nakledilmesi (m. 117/3) ve cebir veya tehdit ile işçileri ya da işvereni ücretlerde değişiklik yapmaya veya anlaşılabilir dışı koşullarda çalışmaya zorlanmaları ya da bir işin durmasına, sona ermesine veya durmanın devamına neden olunması (m. 117/4) suç olarak düzenlenmiştir.

Bu noktada birinci fıkrada düzenlenen iş ve çalışma hürriyetinin ihlali suçu ile insan ticareti arasında bir bağ kurmanın mümkün olmadığını ifade etmek gerekir. Zira 117. maddenin 1. fıkrasında, kişinin çalışma özgürlüğünün engellenmesi ve zorlaştırılması söz konusu olup bu suç insan ticareti suçu ile korunan hukuki değer ve maddi unsur

²⁵³ Tüketen-tüketilen norm ilişkisinde görünüşte içtima için bkz. İçel, Görünüşte Birleşme (İçtima) İlkeleri, s. 42 vd.

²⁵⁴ Özbek-Kanbur-Doğan-Bacaksız-Tepe, Özel Hükümler, s. 97; Tezcan-Erdem-Önok, s. 124.

²⁵⁵ Kocasakal, s. 43.

açısından benzerlik taşımamaktadır.²⁵⁶ İnsan ticareti suçunda zorla çalıştırmak amacıyla asıl hareketlerin yapılması söz konusu olduğundan zorla çalıştırma amacının gerçekleştirilmesi insan ticareti suçu gerçekleştirildikten sonraki aşamada söz konusu olabilecektir.²⁵⁷ Bu durumda ise fail insan ticareti suçu birlikte m. 117'deki suçtan ayrıca sorumlu olacaktır.

İnsan ticareti suçu ile söz konusu hüküm arasındaki benzerlik esasen 117. maddenin 2. ve 3. fıkralarındaki düzenlemelerden kaynaklanmaktadır. TCK'nın 117/2. maddesindeki düzenlemede, 80. maddede olduğu gibi, kişilerin çaresizliğinden yararlanmanın söz konusu olduğu görülmektedir. Öncelikle ifade etmek gerekir ki, insan ticareti suçunun araç fiillerinden olan tehdit, baskı, cebir veya şiddet uygulamak, nüfuzu kötüye kullanmak, kandırmak veya kişiler üzerindeki denetim olanaklarından yararlanmak şeklindeki araç fiillere bu hükümde yer verilmektedir. O halde bu araç fiillerin varlığı halinde 117/2'de düzenlenen suçtan sorumluluk söz konusu olmayacaktır.²⁵⁸

Kişilerin çaresizliklerinden yararlanmak açısından değerlendirme yapıldığında ise m.80 ve m.117/2 arasındaki benzerliğin yalnızca bu araç fiil yönünden olduğunu söylemek mümkündür.²⁵⁹ Zira her iki suç tipinin maddi unsurlarına bakıldığında, kişi veya kişileri ücretsiz olarak veya sağladığı hizmet ile açık bir şekilde orantısız düşük bir ücretle çalıştırma fiili ile insan ticaretinin asıl hareketleri örtüşmemekte;

²⁵⁶ Yenidünya, İnsan Ticareti Suçu, s. 63-64. TCK m. 117/1 açısından insan ticareti suçu, iş ve çalışma hürriyetinin ihlali suçuna göre özel norm niteliğinde olduğundan failin sadece insan ticaretinden cezalandırılacağı görüşü için bkz. Özbek-Kanbur-Doğan-Bacaksız-Tepe, Özel Hükümler, s. 97

²⁵⁷ Hakkı Manav, Göçmen Kaçakçılığı ve İnsan Ticareti, Turhan Yayınevi, Ankara, 2010, s. 267; Kurt Yücekul, İnsan Ticareti Suçu, s. 336.

²⁵⁸ Bu ihtimalde somut olayın özelliğine göre, insan ticareti suçuna ilişkin 80. madde uygulanabileceği gibi eziyet, tehdit, cebir veya kişiyi hürriyetinden yoksun kılma suçlarına ilişkin hükümlerin de uygulanacağı ifade edilmektedir. Yenidünya, İnsan Ticareti Suçu, s. 64 dn. 195.

²⁵⁹ TCK m. 117/2'de, m. 80'den farklı olarak, mağdurun iradesinin sakatlanmadığı, geçerli bir rıza söz konusu olduğu ifade edilmektedir. Manav, s. 268. Ancak bu görüşün doğru olmadığını, zira çaresizliğinin, kimsesizliğinin ve bağıllığının sömürülmesi; mağdurun iradesini sakatlamak için bir araç olmamakla birlikte, bu sömürünün mağdurun zor durumundan yararlanmak anlamına geldiğini ve bu nedenle iki suç arasında rızaya dayanıp dayanmadığı bakımından kesin bir ayırım yapmanın mümkün olmadığını belirtmek gerekir. Benzer yönde bkz. Tezcan-Erdem-Önok, s. 559.

çaresiz, savunmasız durumda bulunan kişiyi, insan onuru ile bağdaşmayacak çalışma ve konaklama koşullarına tabi kılma açısından ise ancak insan ticareti suçundaki barındırma fiili yönünden bir benzerlik olduğu görülmektedir. Bu noktada, insan ticareti suçunun, m. 117/2'de düzenlenen suçta göre özel norm niteliğinde olduğu ve bu nedenle de failin sadece insan ticareti suçundan dolayı cezalandırılabilceği, fikri içtima hükümlerinin uygulanması halinde de aynı sonuca varmanın mümkün olduğu ifade edilmektedir.²⁶⁰ Ancak 117/2'de düzenlenen bu fiilin insan ticareti suçunun bir sonraki aşamasını teşkil ettiğini ifade etmek daha doğru olacaktır.²⁶¹ Bu noktada m. 117/2 bakımından kişinin fiilen çalıştırılması gerekeceğinden çalışma söz konusu olmayan hallerde yalnızca insan ticareti suçundan bahsetmek mümkün olacaktır.²⁶² Fail insan ticaretinde hizmet ettirme, esarete tabi kılma, zorla çalıştırma amaçlarıyla kişileri barındırmakta iken, bu kişileri ayrıca zor çalışma ve konaklama şartlarına tabi tutması ayrı bir fiil olarak değerlendirilmelidir. Sonuç olarak, tek bir fiil ile TCK m. 80 ile m. 117/1 ve 117/2'deki suçların oluşmasından bahsetmek mümkün görünmemektedir.²⁶³ Zorla çalıştırma amacıyla insan ticareti suçunu işleyen fail, mağduru ayrıca m. 117/2'deki koşullarla çalıştırırsa, gerçek içtima uyarınca her iki suçtan da cezalandırılacaktır.²⁶⁴

TCK m. 117/3'de düzenlenen suç açısından ise daha farklı bir değerlendirme yapmak uygun olacaktır. İlgili hüküm uyarınca; çaresizliğini, kimsesizliğini ve bağıllığını sömürmek suretiyle kişi veya kişileri ücretsiz olarak veya sağladığı hizmet ile açık bir şekilde orantısız düşük bir ücretle çalıştırmak veya bu durumda bulunan kişiyi, insan onuru ile bağdaşmayacak çalışma ve konaklama koşullarına tabi kılmak amacıyla bir kimsenin tedarik edilmesi veya sevk edilmesi veya bir yerden diğer

²⁶⁰ Uğur Ersoy, "İş ve Çalışma Hürriyetinin İhlali Suçu (TCK m.117)", Türkiye Adalet Akademisi Dergisi, Y:7, S:24, Ocak 2016, s. 382. Özel norm-genel norm ilişkisinden bahsedebilmek için özel ve genel normun aynı hukuki değeri koruması gerektiğini göz ardı etmek gerekir. Bkz. Koca-Üzülmüş, s. 531; Özbek-Doğan-Bacaksız-Tepe, Genel Hükümler, s. 617.

²⁶¹ Aynı yönde Yenidünya, İnsan Ticareti Suçu, s. 64.

²⁶² Tezcan-Erdem-Önok, s. 559-560.

²⁶³ Sesim Soyer, "İş ve Çalışma Hürriyetinin İhlali İle Sendikal Hakların Kullanılmasının Engellenmesi Suçları Üzerine Bazı Düşünceler", Hukuki Perspektifler Dergisi, S:7, Temmuz 2006, s. 108.

²⁶⁴ Tezcan-Erdem-Önok, s. 560; Yenidünya, İnsan Ticareti Suçu, s. 65.

bir yere nakledilmesi cezalandırılmaktadır. Her iki hükme bakıldığında TCK'nın 80. maddesinde düzenlenen insan ticareti suçu ile 117/3. maddede düzenlenen suç arasında birtakım benzerliklerin bulunduğu göze çarpmaktadır. Zira burada m. 117/2'den farklı olarak, insan ticaretinden sonraki aşamayı teşkil eden bir çalıştırma fiili söz konusu olmakla birlikte, çalıştırmaya yönelik hareketlerin gerçekleştirilmesi söz konusu olmaktadır.

Bu noktada m. 117/3'te yer verilen tedarik etmek ve sevk etmek hareketleri, insan ticareti suçunda da aynı şekilde yer almakta iken, bir yerden diğer bir yere nakletmek hareketi ise insan ticareti suçunun asıl hareketlerinden bir yerden başka bir yere götürmek hareketi ile birbirini karşılamaktadır.²⁶⁵ Yine kişilerin çaresizliklerinden yararlanmak açısından her iki suç arasında bir ortaklık vardır.²⁶⁶ Öncelikle ifade etmek gerekir ki, bu iki suç tipi arasındaki temel fark, insan ticaretinde suçunda söz konusu olan araç fiiller açısındandır. O halde 80. maddedeki cebir, şiddet, baskı ve tehdit uygulamak, kandırmak, nüfuzu kötüye kullanmak ve kişiler üzerindeki denetim olanaklarından yararlanmak biçimindeki araç fiillere başvurulmaksızın kişilerin m. 117/2'de belirtilen durumlara düşürülmek amacıyla tedarik edilmesi, nakledilmesi veya sevk edilmesi halinde yalnızca 117/3. maddede düzenlenen suçtan hüküm kurmak gerekecektir.²⁶⁷ Kişilerin zorla çalıştırmak amacıyla cebir, şiddet, baskı ve tehdit uygulamak, kandırmak, nüfuzu kötüye kullanmak ve kişiler üzerindeki denetim olanaklarından yararlanmak suretiyle tedarik edilmesi, sevk edilmesi veya nakledilmesi ihtimalinde ise insan ticareti suçundan hüküm kurmak gerekecektir.

Bununla birlikte, çaresizliğinden yararlanılmak suretiyle zorla çalıştırmak amacıyla kişinin tedarik edilmesi ihtimalinde failin insan ticareti suçundan mı yoksa m. 117/3'de düzenlenen suçtan mı cezalandırılacağı sorusu gündeme gelecektir. Bir görüşe göre, asıl hareketler yönünden aynıyet söz konusu olsa da TCK m. 117/3'deki suç bakımından mağdurun geçerli bir rızasının bulunduğu, bu nedenle mağdurun rızası var ise m. 117/3 uyarınca, mağdurun eylemin gerçekleştirilmesinde rızası yok veya rızası sakatlanmış ise insan ticareti suçunun oluşacağı

²⁶⁵ Kurt Yücekul, İnsan Ticareti Suçu, s. 337.

²⁶⁶ Ersoy, s. 387.

²⁶⁷ Yenidünya, İnsan Ticareti Suçu, s. 64.

ifade edilmektedir.²⁶⁸ Ancak, TCK m. 117/2-3 anlamında mağdurun çaresizliğinin, kimsesizliğinin ve bağılılığının sömürülmesi iradesini sakatlamak için bir araç olmamakla birlikte, bu sömürünün mağdurun zor durumundan yararlanmak anlamına geldiğini ve bu nedenle iki suç arasında rıza bulunup bulunmadığı bakımından kesin bir ayırım yapmanın mümkün olmadığını belirtmek gerekir.²⁶⁹ Doktrinde bir görüş tarafından bu ihtimalde fikri içtima hükümlerinin uygulanması gerektiği ifade edilmektedir.²⁷⁰ Yine insan ticareti suçunun, sömürü için tedarik, sevk veya nakletme suçuna göre özel norm niteliğinde olduğu ve bu nedenle de failin sadece insan ticareti suçundan dolayı cezalandırılabilceği, fikri içtima hükümleri uyarınca da aynı sonuca varmanın mümkün olduğu ifade edilmektedir.²⁷¹ Burada görünüşte uygulanabilir olan iki normdan insan ticareti suçunun sömürmek için tedarik, sevk veya nakletmek suçunu bünyesine katmasından, dolayısıyla tüketen norm olarak yalnızca insan ticareti suçundan hüküm kurulmasının daha uygun olacağını ifade etmek gerekir.²⁷²

4. Belgede Sahtecilik Suçları (TCK m. 204 vd.)

İnsan ticareti suçu özellikle ülkeye sokma ve ülke dışına çıkarma hareketleri bakımından belgede sahtecilik suçları ile bir arada bulunabilecektir. Bu anlamda insan ticareti suçunun işlenmesi için belgede sahtecilik yapılmışsa, örneğin, ülkeye giriş veya ülkeden çıkış için, sahte pasaport düzenlenmiş ve kullanılmış ise gerçek içtima kuralları uygulama alanı bulacak ve fail hem insan ticareti suçundan hem de resmi belgede sahtecilik suçundan (TCK m. 204) sorumlu olacaktır.²⁷³ Zira sahtecilik suçlarının içtimasına ilişkin olarak TCK'nın 212. maddesinde özel bir gerçek içtima hükmüne yer verilmiştir: "*Sahte resmi veya özel belgenin bir başka suçun işlenmesi sırasında kullanılması halinde, hem sahtecilik hem de ilgili suçtan dolayı ayrı ayrı cezaya hükmolunur.*"

²⁶⁸ Manav, s. 268.

²⁶⁹ Benzer yönde bkz. Tezcan-Erdem-Önok, s. 559.

²⁷⁰ Yenidünya, İnsan Ticareti Suçu, s. 65; Özbek-Kanbur-Doğan-Bacaksız-Tepe, Özel Hükmüler, s. 97.

²⁷¹ Ersoy, s. 387-388.

²⁷² Benzer yönde bkz. Tezcan-Erdem-Önok, s. 124.

²⁷³ Yenidünya, İnsan Ticareti Suçu, s. 230; Özbek-Kanbur-Doğan-Bacaksız-Tepe, Özel Hükmüler, s. 96; İnsan Ticareti Suçu El Kitabı, s. 113.

Yine sahte belge kullanılmak suretiyle bir kişinin kandırılması ve insan ticaretine konu edilmesi ihtimalinde, fail hem insan ticareti suçundan hem de belgenin niteliğine göre belgede sahtecilik suçundan cezalandırılacaktır. Bununla birlikte, mağdurun pasaportu alınmak, gizlenmek veya tahrip edilmek suretiyle baskı altına alınması veya tehdit edilmesi söz konusu olmuş ise; resmi belgeyi bozmak, yok etmek veya gizlemek suçunun (TCK m. 205) da gerçekleştiğinden bahsedilebilecektir. Bu ihtimalde ise fikri içtimaya ilişkin kuralların uygulanabileceği (TCK m. 44) ifade edilmektedir²⁷⁴

5. Suç İşlemek Amacıyla Örgüt Kurma Suçu (TCK m. 220)

Küresel boyutta toplum güvenliğini tehdit eden en önemli sorunlardan biri olan insan ticareti genellikle organize suçluluğun konusunu teşkil etmektedir. Küresel insan ticareti, riskin düşük ve giderinin az olması, kârın yüksekliği ve basit bağlantılarla işlenebilmesi nedeniyle suç örgütleri tarafından tercih edilen bir suç türü olup hızla büyüyen bir suç piyasası oluşturmaktadır.²⁷⁵ Organize suç türü olarak insan ticareti, küçük gruplardan, küresel ölçekte faaliyet gösteren profesyonel suç gruplarına kadar değişen örgütler tarafından işlenmektedir.²⁷⁶

765 sayılı TCK'da suçun örgütlü olarak işlenmesi halinde faillere verilecek cezaların bir kat artırılacağı hüküm altına alınmakla bu hal cezayı ağırlaştıran nitelikli bir hal olarak düzenlenmişti. Zira yukarıda izah edildiği üzere, insan ticareti özellikle uluslararası organize gerektiren bir eylem olduğundan bireyler tarafından da işlenmekle birlikte çoğunlukla organize suç örgütleri tarafından gerçekleştirilen bir suç tipidir.²⁷⁷ Bununla birlikte, 5237 sayılı TCK'daki düzenleme uyarın-

²⁷⁴ Yenidünya, İnsan Ticareti Suçu, s. 230; İnsan Ticareti Suçu El Kitabı, s. 126.

²⁷⁵ İnsan Ticareti Suçu El Kitabı, s. 33.

²⁷⁶ Bkz. Hakan Erdal, "Organize Bir Suç Türü Olarak İnsan Ticareti ve Türkiye Örneği", Polis Bilimleri Dergisi, C: 10 (2), 2008, s. 79-90. Uluslararası alanda faaliyet gösteren profesyonelleşmiş organize örgütlere karşı yeterli uluslararası işbirliğinin oluşturulamamasının da insan ticaretinin gelişiminde rol oynadığı ifade edilmektedir. Yenidünya, İnsan Ticareti Suçu, s. 10-11.

²⁷⁷ AB ve üye devletler, organize suçlulukla mücadelede öncelikli alanlarından biri olarak insan ticaretini görmektedir. AB düzeyinde insan ticareti ile ilgili 2008, 2009 ve 2010 yıllarına ait istatistiksel verileri içeren bir çalışma için bkz. Gert Bogers, Athina Karvounaraki, Steve Clarke, Cynthia Tavares, Trafficking in human beings, Eurostat Methodologies and Working papers, Luxembourg, 2013.

ca farklı düzeylerde de olsa bir örgütlenmeyi gerektiren ve bu nedenle organize suçluluk ile yakın bir bağ içinde olan insan ticareti suçunun örgüt²⁷⁸ faaliyeti çerçevesinde işlenmesi nitelikli bir hal olarak öngörülmüş değildir. Bu durumun önemli bir eksiklik teşkil ettiğini ifade etmek gerekir.²⁷⁹ Türkiye'nin 30.01.2016 tarihinde 6667 sayılı Uygun Bulma Kanunu ile onayladığı Avrupa Konseyi İnsan Ticaretiyle Mücadele Sözleşmesi'nin 24. maddesinde yer alan taraf devletlerin suçun suç örgütü faaliyeti çerçevesinde işlenmesini ağırlaştırıcı neden olarak kabul edecekleri hükmünün de bir gereği olarak suçun örgüt faaliyetinde işlenmesinin, göçmen kaçakçılığı suçunda düzenlendiği üzere, ağırlaştırıcı bir nitelikli hal olarak düzenlenmesi yerinde olacaktır.

Söz konusu açıklamalar ışığında, insan ticareti suçunun bir örgütün faaliyeti çerçevesinde işlenmesi halinde, TCK'nın 220. maddesinin 4. fıkrası yol gösterici olacaktır. TCK m. 220/4; "*Örgütün faaliyeti çerçevesinde suç işlenmesi halinde, ayrıca bu suçlardan dolayı da cezaya hükümlenir*" hükmü uyarınca failler hem örgüt kurma suçundan hem de işledikleri diğer suçlardan ayrıca cezalandırılacaklardır.²⁸⁰

²⁷⁸ Örgüt kavramı ve örgütten bahsedebilmek için gerekli özellikler hakkında ayrıntılı bilgi için bkz. A. Caner Yenidünya, Zafer İçer, Suç İşlemek Amacıyla Örgüt Kurma, Digesta Yayınevi, İstanbul, 2014, s. 5 vd; Vesile Sonay Evik, "Suç İşlemek Amacıyla Örgütlenme Suçu", Prof. Dr. Nur Centel'e Armağan, Marmara Üniversitesi Hukuk Fakültesi Hukuk Araştırmaları Dergisi, C:19, S:2, İstanbul, 2013, s. 667 vd.

²⁷⁹ Aynı yönde bkz. Emin Aydın, İnsan Ticareti Suçu, Akdeniz Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü (Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi), Antalya, 2010, s. 91.

²⁸⁰ "Sanıkların Turgay O... 'ın yönetiminde, Ramazan A...nın yönlendirmesi ile yurt dışından temin edilen mağdurları fuhuş amaçlı pazarlamak için örgüt kurdukları, Bekir S..., Muammer K... ve İbrahim G...ın örgüt içerisinde yer aldıkları, sanık Turgay 'ın talimatları doğrultusunda sanık Ramazan 'ın yabancı bayanlarla yurt dışı bağlantılarını kurup, uçak bileti, yol masraflarını karşılayıp, havaalanından kalacakları yerlere götürmek suretiyle, yer temin ettiği, sanıklar Bekir S... ve Muammer K... 'ın yabancı uyruklu bayanların pazarlanması organizasyonunda yer alıp, "müşterilere" götürüp- getirilmelerinde örgüt adına hareket ettikleri, sanık İbrahim G... 'ın fuhuş amaçlı Türkiye 'ye getirilen bayanların Türkiye 'de barınmalarını sağlamak amacıyla içerek itibarıyla doğru olmayan sahte ikametgah tezkereleri sağlayarak örgüt içinde yer aldığı, sanıklar Turgay O... ve Ramazan A... 'nın liderliğinde kurulan örgütle sanıklar Bekir, Muammer ve İbrahim 'in bir araya gelerek tam bir işbirliği, eylemli paylaşım anlayışı içinde hareket ettikleri anlaşılma, sanıklar Turgay ve Ramazan 'ın örgüt kurma ve yönetme, sanıklar Bekir, Muammer ve İbrahim 'in örgüt üyesi olma suçundan dolayı cezalandırılmaları yerine yazılı biçimde beraatlerine karar verilmesi ..." Yargıtay 8. Ceza Dairesi E. 2008/12977 K. 2009/9829 T. 25.6.2009, karar için bkz. www.kazanci.com (Erişim Tarihi: 27.07.2017).

Örgütün 80. maddede cezayı ağırlaştırılan hal olarak düzenlenmesi ihtimalinde ise suçun bir örgütün faaliyeti çerçevesinde işlenmesi suçun nitelikli unsurunu teşkil edeceğinden bileşik suçtan söz etmek mümkün olacak ve failin yalnızca insan ticaretinin nitelikli halinden cezalandırılması söz konusu olacaktır.²⁸¹ Ancak burada göçmen kaçakçılığı suçunda suçun örgütlü olarak işlenmesi nitelikli hal olarak düzenlendiği halde 220/4 uyarınca her iki suçtan ayrı ayrı cezalandırma yoluna gidildiği görülmektedir. Bu durumun aynı zamanda non bis in idem ilkesinin de ihlali anlamını taşıdığı iddia edilebilecektir. 220/4. maddedeki hükmün, ancak ilgili artırım nedenini öngörmeyen suçlar bakımından uygulanmasının daha yerinde bir çözüm olacağını ifade etmek gerekir.²⁸²

6. Fuhuş Suçu (TCK m.227)

2006 yılında yapılan değişiklikten önce Türk Ceza Kanunu'nun 80. maddesi insan ticaretine karşı cezai yaptırımlar öngörmekte, ancak cinsel istismar veya fuhuş istismarı ibareleri açıkça yer almadığı için cinsel sömürü amaçlı insan ticareti hususunda düzenleme getirilmemekteydi.²⁸³ Bu kapsamda 765 sayılı TCK'nın 201/b maddesi yürür-

²⁸¹ Örgüt suçunun, bir diğer suçun unsuru sayılarak bileşik suç kapsamında incelenemeyeceği; diğer suçların, ancak örgütün faaliyetleri ve amacı kapsamında işlenebileceği, örgütün faaliyeti çerçevesinde suç işlenmesi halinde, bu suçlardan da cezaya hükmolunacağı, örgüt suçunun bileşik suç tipi olarak darbe suçunun içinde eriyen ve onun unsuru sayılmak suretiyle örgüt suçundan ayrı ceza tatbikine engel olan bir özelliği bulunmadığı görüşü için bkz. Ersan Şen, Örgüt ve Darbe Suçlarının İctimai Meselesi, <http://www.haber7.com/yazarlar/prof-dr-ersan-sen/2233227-orgut-ve-darbe-suclarinin-ictimai-meselesi> (Erişim Tarihi: 27. 07.2017).

²⁸² Gülşah Kurt Yücekul, "Türk Ceza Kanunu'nun 220/4. Maddesinin, Bileşik Suçu Düzenleyen 42. Madde Karşısında Uygulanabilirliği Üzerine Bir Değerlendirme", Köksal Bayraktar'a Armağan, C: 2, Galatasaray Üniversitesi Hukuk Fakültesi Yayını, İstanbul, 2010, s. 1033.

²⁸³ "Sanıklar A. K, E. A. ve Z. K. hakkında insan ticareti suçundan kurulan hükme yönelik temyiz taleplerinin incelenmesine gelince; Fuhuş yaptırmak maksadıyla insan ticareti suçunun 19.12.2006 tarihinde yürürlüğe giren 5560 sayılı Yasanın 3. maddesiyle değişik 5237 sayılı TCK'nın 80. maddesinin suç tarihinde yürürlükte olmadığı ve sanıkların eyleminde 5237 sayılı Kanunun 5560 sayılı kanunla değişmeden önceki 80. maddesindeki "Zorla çalıştırmak veya hizmet ettirmek, esarete veya benzeri uygulamalara tabi kılmak, vücut organlarının verilmesini sağlamak maksadıyla tehdit, baskı, cebir veya şiddet uygulamak, nüfuzu kötüye kullanmak, kandırmak veya kişiler üzerindeki denetim olanaklarından veya çaresizliklerinden yararlanarak rızalarını elde etmek suretiyle kişileri tedarik eden, kaçırın, bir yerden başka bir yere götüren veya sevk eden, barındıran ..." şeklinde düzenlenen suçun unsurlarının oluşmadığı anlaşılmalı, sanıklar hakkında insan ticareti suçundan yazılı şekilde hüküm kurulması bozmayı gerektirmiştir..."

lükte iken fuhuş yaptırma amacıyla insan ticaretine yer verilmemesi nedeniyle, failler fuhuş için tedarik suçundan cezalandırılmaktaydı.²⁸⁴

Yargıtay 8. Ceza Dairesi E. 2008/12293 K. 2010/7489 T. 13.5.2010; "Ukrayna uyruklu mağdure İryna isimli kişi ile Ukrayna'da çalışan Deniz isimli şahıs ile irtibat kuran sanıklar Tatyana ve Süleyman'ın mağdureyi iş bulma vaadiyle Türkiye'ye çağırdıkları, ülkemize gelen mağdurenin İstanbul'da havaalanında sanık Nuri tarafından karşılanarak Kuşadasına getirildiği, Nuri'nin mağdureyi sanıklar Tatyana ve Süleyman'a teslim ettiği, bu şahısların birlikte cebir, şiddet, tehdit, hile ile mağdureyi fuhuşa yönettikleri, mağdurenin karşı çıkması ve sorunlar çıkmaya başlaması üzerine Antalya'da "sattıkları", bir süre burada çalışan mağdureyi Aykut isimli tanınan sanık Ali Rıza'nın satın alarak tekrar Kuşadası'na getirdiği ve burada faaliyet gösteren sanık Hasan'ın İşlettiği L. S ... Otel isimli otele gayriresmi olarak evli olduğu ve fuhuş amaçlı kadın satan Hatice'nin odasına yerleştirdiği, aynı odada mağdure Olesa isimli bir bayanın da bulunduğu, sanıkların birlikte hareket ederek mağdurelerl para karşılığı fuhuş için tedarik ettiklerinin anlaşılması karşısında; sanıkların eyleminde 765 sayılı TCK'nun 201/b madde ve fıkrasındaki "zorla çalıştırma veya hizmet ettirmek, esarete veya benzer uygulamalara tabi kalmak ..." şeklinde düzenlenen suçun unsurlarının oluşmadığı, "fuhuş yaptırmak" maksadıyla insan ticareti suçunun düzenlendiği 19.12.2006 tarihinde yürürlüğe giren 5560 sayılı Yasa'nın 3. maddesiyle değişik 5237 sayılı TCK'nın 80. maddesinin ise suç tarihinde yürürlükte olmadığı gözetilerek, sanıklar hakkında suç tarihinde 21 yaşını bitirmiş olan mağdureyi cebir ve şiddet kullanmak suretiyle fuhuş için tedarik ve hürriyeti tahdit suçlarından 765 sayılı TeKfın 436/1. fıkra 2. cümlesi ve 179. maddesi uyarınca mahkumiyet kararı verilmesi gerekirken, aynı yasanın 201/b madde ve fıkrası uyarınca yazılı şekilde hüküm kurulması ..." Yargıtay 8. Ceza Dairesi E. 2007/1862 K. 2008/5276 T. 8.5.2008;"Sanığın Ukrayna'dan Türkiye'ye gelen kişileri fuhuş için tedarik ettiğinin Ukrayna emniyet güçlerince müştekilere bildirilmesine karşın, müştekilerin bu durumu bilerek Türkiye'ye geldikleri ve sanık tarafından karşılanıp fuhuşa yönettiklerinin anlaşılması karşısında; sanığın eyleminde 765 sayılı TCK.nun 201/b maddesinde "... Zorla çalıştırma veya hizmet ettirmek, esarete veya benzer uygulamalara tabi kılmak ..." şeklinde düzenlenen suçun unsurlarının oluşmadığı, "fuhuş yaptırmak" maksadıyla insan ticareti suçunun düzenlendiği 19.12.2006 tarihinde yürürlüğe giren ve 5560 sayılı Yasanın 3. maddesiyle değişik 5237 sayılı TCK.nun 80. maddesinin ise suç tarihinde yürürlükte olmadığı gözetilerek sanığın atılı suçtan beraati yerine yazılı şekilde mahkumiyetine karar verilmesi ..." Yargıtay 8. Ceza Dairesi E. 2007/2806 K. 2007/4240 T. 30.5.2007, kararlar için bkz. www.kazanci.com (Erişim Tarihi: 27.07.2017).

²⁸⁴ Kurt Yücekul, İnsan Ticareti Suçu, s. 293. "Ukrayna uyruklu mağdure Oksana Ninayeva'nın gazetede açığı arandığına ilişkin ilan verilmesi üzerine kurduğu irtibat nedeniyle İstanbul'a geldiği ve sanık Musa'nın ilanı veren kişiye 1700 dolar vererek mağdureyi alıp Nevşehir iline getirdiği ve sanık Yasin ile birlikte cebir, şiddet, tehdit, hile ile fuhuşa yönettiklerinin anlaşılması karşısında; sanıkların eyleminde 765 sayılı TCK.nun 201/b madde ve fıkrasındaki "zorla çalıştırma veya hizmet ettirmek, esarete veya benzer uygulamalara tabi kılmak..." şeklinde düzenlenen suçun unsurlarının oluşmadığı, "fuhuş yaptırmak" maksadıyla insan ticareti suçunun düzenlendiği 19.12.2006 tarihinde yürürlüğe giren 5560 sayılı Yasanın 3. maddesiyle değişik 5237 sayılı TCK.nun 80. maddesinin ise suç tarihinde yürürlükte olmadığı gözetilerek, sanıklar hakkında suç tarihinde 21 yaşını bitirmiş olan mağdureyi hile kullanmak suretiyle fuhuş için tedarik suçundan 765 sayılı TCK.nun 436/1. fıkra, 2. cümlesi uyarınca mahkumiyet kararı verilmesi gerekirken aynı yasanın 201/b madde ve fıkrası uyarınca yazılı şekilde hüküm kurulması ..." Yargıtay 8. Ceza Dairesi E. 2007/4540 K. 2007/4618 T. 11.6.2007; "Oluşa ve tüm dosya içeriğine göre;

Oysa bu suçun insan ticareti olarak kanunda açıkça yer almasının hem cezai yaptırımın fazlalığı hem de mağdur açısından yaratacağı sonuçlar nedeniyle oldukça önemli olduğu ifade edilmiştir.²⁸⁵ Bu nedenle, 80. maddedeki düzenlemeye ilişkin eleştiriler yapılmış ve Türkiye'de görülen insan ticareti vakalarının hemen hemen tümünü oluşturan cinsel istismarın madde kapsamına alınması gerekliliği üzerinde durulmuştur.

2006 yılında Türk Ceza Kanunu'nun 80. ve 227. maddelerinde değişiklikler yapılmış ve bu değişiklik ile insan ticaretinin en önemli istismar türü olan fuhuş, 80. madde kapsamına alınmıştır. Bu değişiklik ile Türkiye'nin özellikle kadın ticareti boyutunda verdiği mücadelede oldukça önemli bir adım atılmıştır. Ancak bu değişiklikten sonra unsurları birbirine benzeyen fuhuş amaçlı insan ticareti (TCK m. 80) ile fuhuş suçunun (TCK m. 227) Türk Ceza Kanunu'nda birlikte yer alması uygulamada kafa karışıklığına yol açmıştır.²⁸⁶ Özellikle 227/4. maddesi uyarınca, cebir veya tehdit kullanarak, hile ile ya da çaresizliğinden yararlanarak bir kimseyi fuhsa sevk etme veya fuhuş yapmasını sağlamanın fuhuş suçunun ağırlaştırıcı sebebi olarak düzenlenmesi bunun altında yatan en önemli sebep olarak görülmelidir. Bu durum insan ticareti ile ilgili olabilecek çok sayıda davanın fuhuş suçu kapsamında açılmasına yol açmaktadır.²⁸⁷ 2006 tarihli değişiklikten sonra bu tür eylemlerin insan ticareti suçu kapsamında ele alınması gerektiği belirtilmektedir.²⁸⁸ Yine doktrinde fuhuş suçuna ilişkin 227. maddenin

---

Belarus uyruklu mağdure Vera Krivena'yı, pasaportunu zorla alıp cep telefonundaki telefon defterini silmek ve yerleştirdikleri evden dışarı çıkmasına engel olmak suretiyle cebir ve şiddet ile fuhsa yönelttiklerinin anlaşılması karşısında; sanıkların eyleminde 765 sayılı TCK.nun 201/b madde ve fıkrasındaki "zorla çalıştırma veya hizmet ettirmek, esarete veya benzer uygulamalara tabi kılmak..." şeklinde düzenlenen suçun unsurlarının oluşmadığı, "fuhuş yaptırmak" maksadıyla insan ticareti suçunun düzenlendiği 19.12.2006 tarihinde yürürlüğe giren 5560 sayılı Yasanın 3. maddesiyle değişik 5237 sayılı TCK.nun 80. maddesinin ise suç tarihinde yürürlükte olmadığı gözetilerek, sanıklar hakkında suç tarihinde 21 yaşını bitirmiş olan mağdureyi cebir ve şiddet kullanmak suretiyle fuhuş için tedarik ve hürriyeti tahdit suçlarından 765 sayılı TCK.nun 436/1. fıkra 2. cümlesi ve 179. maddesi uyarınca mahkumiyet kararı verilmesi gerekirken aynı yasanın 201/b madde ve fıkrası uyarınca yazılı şekilde hüküm kurulması ..." Yargıtay 8. Ceza Dairesi E. 2006/10550 K. 2008/1364 T. 3.3.2008, kararlar için bkz. www.kazanci.com (Erişim Tarihi: 27.07.2017).

²⁸⁵ Arslan-Temel-Aydın-Şen-Doğan-Bacaksız, s. 37-38.

²⁸⁶ Jahic-Karan, s. 98.

²⁸⁷ Jahic-Karan, s. 102.

²⁸⁸ Tezcan-Erdem-Önok, s. 123.

4. fıkrasına gerek kalmadığı ve kaldırılması gerektiği ifade edilmektedir.²⁸⁹ Bu bakımdan iki suç arasındaki içtima sorununun net bir şekilde ortaya konulması gerekir.

Fuhuş suçu, TCK'nın 227. maddesinde "*Genel Ahlakla Karşı Suçlar*" arasında düzenlenmiştir. Hüküm kapsamında çocuğu fuhşa teşvik etme, bunun yolunu kolaylaştırma, bu maksatla tedarik etme veya barındırma ya da çocuğun fuhşuna aracılık etme; bir kimseyi fuhşa teşvik etme, bunun yolunu kolaylaştırma ya da fuhuş için aracılık etme veya yer temin etme; cebir veya tehdit kullanarak, hile ile ya da çaresizliğinden yararlanarak bir kimseyi fuhşa sevk etme veya fuhuş yapmasını sağlama fiilleri cezalandırılmaktadır. Öncelikle ifade etmek gerekir ki, fuhşa teşvik etme, bunun yolunu kolaylaştırma veya fuhuş için aracılık etme hareketleri bakımından bu hareketler maddi unsuru içerisinde yer almadığından insan ticareti suçu söz konusu olmayacak, fuhuş suçundan hüküm kurmak gerekecektir.²⁹⁰ Bununla birlikte, TCK'nın 80/3. maddesi uyarınca çocuğa karşı insan ticareti suçunun işlenmesi ihtimalinde araç fiillerin varlığı aranmamaktadır. Çocuğu fuhuş amacıyla tedarik etme ve barındırma hareketleri her iki suçun maddi unsuru içerisinde yer aldığından fuhuş ile insan ticareti suçunun birbirine benzediği göze çarpmaktadır. Burada tek bir fiil ile birden farklı suçun oluşumuna sebep verildiğinden farklı neviden fıkri içtima hükümleri uygulama alanı bulacak ve fail en ağır suçun cezası ile cezalandırılacaktır.²⁹¹

Yetişkin kimselerin fuhşa teşvik edilmesi, bunun yolunun kolaylaştırılması ya da fuhuş için aracılık edilmesi veya yer temin edilmesi açısından ise durum daha farklıdır. Zira bu noktada insan ticareti suçunu fuhuş suçundan ayırmak için kullanılacak ölçüt araç fiillerin varlığı olarak görülmelidir. 227. maddede düzenlenen suç açısından iradeyi etkileyici herhangi bir araç hareket aranmadığından araç hareketlere

²⁸⁹ Jahic-Karan, s. 110; Aynı zamanda fıkri içtima hükümlerinin uygulanması suretiyle m. 227/4 hükmünün uygulanamaz hale geldiği ifade edilmektedir. Özbek-Kanbur-Doğan-Bacaksız-Tepe, *Özel Hükümler*, s. 94.

²⁹⁰ Manav, s. 265; Renk-Demir, s. 64.

²⁹¹ Yenidünya, *İnsan Ticareti Suçu*, s. 67; Manav, s. 265. Bu hallerde insan ticaretiyle karşılaştırıldığında fuhuşla ilgili 227. maddenin daha özel bir alanı düzenlemesi sebebiyle, bu hükme göre cezalandırma yoluna gidilmesinin yerinde olacağı görüşü için bkz. Kurt Yücekul, *İnsan Ticareti Suçu*, s. 348.

başvurulmaması halinde fuhuş suçu oluşacak, insan ticareti suçunun oluştuğundan bahsetmek mümkün olmayacaktır.²⁹²

227/4 madde hükmü açısından ise durum biraz daha karmaşıktır. 227. maddenin 4. fıkrasında düzenlenen cebir veya tehdit kullanarak, hile ile ya da çaresizliğinden yararlanarak bir kimseyi fuhşa sevk etme veya fuhuş yapmasını sağlama nitelikli hallerinde fuhuş ve insan ticareti suçlarının unsurlarının örtüştüğü görülmektedir. Doktrinde bu hallerin varlığı halinde fikri içtima kurallarının uygulanması gerektiği ve failin suçlardan en ağır ceza ile cezalandırılması gerektiği ifade edilmektedir.²⁹³ Ancak birden fazla hareketli bir suç olan insan ticareti suçunun işlenmesi için bir bütün halinde maddi unsuru teşkil eden araç hareketler ile asıl hareketlerin her ikisinin de gerçekleştirilmesi gerektiğinden hukuki anlamda tek bir fiilden söz edebilmek için insan ticareti ve fuhuş suçunda her iki hareket açısından da tam örtüşmenin aranması gerekmektedir. Burada her iki suç tipinin araç hareketler yönünden benzerlikler gösterse de asıl hareketler bakımından birbirinden farklı olduğundan ve tek fiil koşulunun gerçekleşmediğinden bahsetmek gerekir. Nitekim fuhuş yapmasını sağlama hareketi ile insan ticareti suçunun maddi unsurları arasında bir benzerlik bulunmamakta; sevk etme hareketi açısından ise benzerlik varmış gibi görünmekle birlikte, insan ticareti suçu anlamında sevk etme mağdurun tek başına bir yerden başka bir yere gönderilmesini sağlamayı ifade ederken, fuhuş suçunun maddi unsuru açısından sevk etme mecazi anlamda kullanılmakta ve fuhşa sürüklenme, yöneltme, itme anlamlarına gelmektedir.²⁹⁴ O halde fuhuş yapmak amacıyla mağduru cebir veya tehdit kullanarak, hile ile ya da çaresizliğinden yararlanarak barındırmış, tedarik etmiş ve yine bu araç hareketlere başvurarak mağdurun fuhuş yapmasını sağlamış fail, fuhuş suçu ile birlikte ayrıca insan ticareti suçundan da sorumlu olacaktır.²⁹⁵ Yargıtay uygulaması da faillerin mağduru fuhuş amacı-

²⁹² Yenidünya, İnsan Ticareti Suçu, s. 66-67; Kurt Yüceku, İnsan Ticareti Suçu, s. 348; Manav, s. 265-266.

²⁹³ Yenidünya, İnsan Ticareti Suçu, s. 67.

²⁹⁴ Kurt Yüceku, İnsan Ticareti Suçu, s. 349-350, 480-481.

²⁹⁵ Aynı yönde, Özbek-Kanbur-Doğan-Bacaksız-Tepe, Özel Hükümler, s. 845. Ayrıca bkz. Manav, s. 266. Ancak yazar burada bir ayrıma gitmektedir. Bu çerçevede somut olaydaki eylemler fuhşa sevk niteliğinde ve fuhuş yaptırılmadan yakalanılırsa, yani bu eylemler teşebbüs aşamasında kalmış ise ve bu sağlama ve sevk etme bir yerden başka bir yere gönderme, sevk veya tedarik etme, barındırma veya kaçırma niteliğinde ise, her iki hüküm

la barındırdığı ve fuhşa sevk ettiği hallerde insan ticareti ile TCK'nın 227/4 maddesinde düzenlenen fuhuş suçlarından ayrı ayrı mahkumiyet hükmü verilmesi yönündedir.²⁹⁶

arasında örtüşme olduğundan ve fikri içtima hükümlerinin uygulanabileceğinden söz etmektedir. Bkz. Manav, s. 266-267. Bununla birlikte, bu hallerde fikri içtima ilişkisinden ziyade görünüşte uygulanabilir olan iki normdan insan ticaretinin fuhuş suçunu bünyesine katmasından, dolayısıyla tüketen-tüketilen norm ilişkisi gereği yalnızca insan ticareti suçundan hüküm kurmak gerektiğinden söz etmek daha doğru olacaktır.

²⁹⁶ "Somut olayda; oluş, dosya kapsamı ve mahkeme kabulüne göre, sanık V. A.'ın katılan H. E. fuhuş amacıyla barındırdığı ve sevk ettiği anlaşıldığından, sanığın kanıtlanan eylemlerinin TCK'nın 80/1. madde ve fıkrasında belirtilen "tehdit, baskı, cebir veya şiddet uygulamak" şeklinde gerçekleşen insan ticareti ile TCK'nın 227/4 maddesinde düzenlenen fuhuş suçlarını oluşturduğu, kişiyi hürriyetinden yoksun kılma suçunun ise insan ticareti suçunun unsuru olduğu, bu nedenle ayrıca ceza verilemeyeceği gözetilmeden, sübuta eren ve unsurları yönünden oluşan insan ticareti ile fuhuş suçlarından ayrı ayrı mahkumiyeti yerine, yerinde olmayan gerekçeyle fuhuş suçu ile birlikte kişiyi hürriyetinden yoksun kılma suçundan cezalandırılmasına karar verilmesi..." Yargıtay 18. Ceza Dairesi E. 2015/24178 K. 2015/10157 T. 4.11.2015; "İnsan ticareti ve fuhuş aracılık etme suçları birbirinden bağımsız olduğundan, fuhuş yaptırmak maksatlı insan ticareti suçunda, insan ticareti suçunun unsurunu oluşturan araç fiiller ile fuhuşun nitelikli halini teşkil eden fiillerin bulunup bulunmadığı her suç açısından ayrı ayrı değerlendirilmelidir. Somut olayda, katılan ...'nın avukat huzurunda verdiği ifadesinde tatil amaçlı yanına geldiği ...'nin sevgilisi olan sanık ...'nin kendisini fuhuş yapması için zorladıklarını ve darp ettiklerini ve bu baskıya dayanmayarak fuhuş yaptığını beyan etmesi ve bu anlatımının diğer mağdurların beyanları ve tüm dosya kapsamıyla desteklenmesi, yine kendisini fuhuş için müşterilere sanık ...'ın getirip götürdüğünü dair sözlü beyanın araştırma- yakalama tutanaklarına yansıtıldığının anlaşılması karşısında, sanıklar ... ve ...'nin katılan ...'ye yönelik eylemleri sebebiyle sübuta eren ve unsurları yönünden oluşan, TCK'nın 80/3 ve 227/1-4. maddelerinde düzenlenen insan ticareti ile fuhuş suçlarından ayrı ayrı mahkumiyetleri yerine, eksik inceleme ve yetersiz gerekçeyle sadece fuhuş suçundan mahkumiyetlerine karar verilmesi ..." Yargıtay 18. Ceza Dairesi E. 2015/24030 K. 2017/1481 T. 13.2.2017, kararlar için bkz. www.kazanci.com (Erişim Tarihi: 28.07.2017). Bu gibi hallerde suçları nitelemenin ağır ceza mahkemesinin görevinde olduğuna ilişkin olarak; "İddianamede, sanıklardan T. Ç.'in, içerisinde bulunduğu ekonomik sıkıttan kurtulmak amacıyla, para karşılığında katılanın başkalarıyla cinsel ilişkiye girmesini sağlamak suretiyle insan ticareti suçunu işlediğinin iddia edilmesi karşısında, sanığın eyleminin, fuhuş suçu ile birlikte ayrıca insan ticareti suçunu da oluşturup oluşturmayacağına ilişkin kanıtları değerlendirme ve suç nitelemenin, ağır ceza mahkemesinin görevinde olduğu ve bu nedenle sanık hakkında fuhuş suçundan da kamu davası açılmasının temininden sonra, görevsizlik kararı verilmesi gerektiği gözetilmeden, yargılamaya devamla hükümler kurulması ..." Yargıtay

Uygulamada mağdura karşı tehdit ve cebir kullanıldığı gerekçe-
siyle sanıkların cebir ve tehdit kullanarak fuhuş için aracılık nedeniyle
227/4. madde uyarınca cezalandırıldıkları da görülmektedir.²⁹⁷ Bu nok-
tada ise insan ticareti suçunun da oluşup oluşmadığı değerlendirilmeli-
dir. Zira cebir veya tehdit mağdurun fuhuş yaptırmak amacıyla barındı-
rılması, tedarik veya sevk edilmesi için başvurulmuş bir araç niteliğinde
ise insan ticareti suçunun işlendiğinden; cebir veya tehdide yalnızca
mağdurun fuhuş yapmasını sağlamak amacıyla başvurulmuşsa 227/4.
maddedeki suçun işlendiğinden söz edilecektir.²⁹⁸

Yine insan ticareti suçu için araç hareketler ile rızaları elde etmek
suretiyle suçu oluşturan asıl hareketlerin herhangi birinin gerçekle-
ştirilmesi arandığından yalnızca fuhuş yaptırmak amacıyla ülkeye sok-
ma veya tedarik etme açısından araç hareketlerin aranması ve sonuçta
TCK m. 227 uyarınca hüküm kurulması doğru bir yaklaşım değildir.²⁹⁹
Bu çerçevede insan ticareti suçunun mağdurlar tedarik edildikten sonra
da gerçekleşebileceği gözden kaçırılmamalıdır. Örneğin, fuhuş yapmak
amacıyla herhangi bir araç harekete başvurulmadan kendi rızaları ile
tedarik edilen mağdurların fuhuş yaptırmak amacıyla barındırılmaları
enasasında cebir, tehdit veya diğer araçlara başvurulması mümkündür.

---

18. Ceza Dairesi E. 2015/23940 K. 2016/10558 T. 16.5.2016, karar için bkz. www.kazanci.com (Erişim Tarihi: 28.07.2017).

²⁹⁷ "... mağdure Luibov Trefilovo'ya karşı ise tehdit ve cebirin kullanıldığı da gözetilerek adı geçen mağdure için fuhuşa aracılık ettikleri saptanan sanıklar Turgay ve Ramazan'ın TCK.nun 227/4-6 madde ve fıkrası uyarınca cezalandırılmalarının gerekmesi karşısında ..." Yargıtay 8. Ceza Dairesi E. 2008/12977 K. 2009/9829 T. 25.6.2009, karar için bkz. www.kazanci.com (Erişim Tarihi: 28.07.2017).

²⁹⁸ Gülşah Kurt Yücekel, "Yargıtay 8. Ceza Dairesi Kararlarına İlişkin Değerlendirmeler", Yargıtay Kararları Çerçevesinde Ceza Hukuku Sempozyumu, Türk Ceza Hukuku Derneği, İstanbul, 2011, s. 343.

²⁹⁹ "Fuhuş yaptırmak amacıyla kurucu ve üye olarak örgüt faaliyeti çerçevesinde mağdurları temin eden ve fuhuş için aracılık yapan sanıkların eylemlerinin mağdur sayısınca 5237 sayılı TCK.nun 227/2-6 maddelerinde yazılı suçu oluşturduğundan, mahkemece hangi sanığın hangi mağdurun fuhuş yapmasına aracılık yaptığı belirlenerek ... onsekiz yaşını bitirmiş mağdurelerin fuhuş maksadıyla fakat kendi rızalarıyla getirildikleri, sanıkların mağdureleri getirmelerinde tehdit, baskı, cebir veya şiddet uygulamadıkları gibi nüfuzu kötüye kullanmak, kandırmak, mağdureler üzerindeki denetim olanaklarından veya çaresizliklerinden yararlanılarak rızalarının elde edilmesi öğeleri de bulunmadığı gözetilmeden TCK.nun 80.maddesi uyarınca cezalandırılmalarına karar verilmesi ..." Yargıtay 8. Ceza Dairesi E. 2008/12977 K. 2009/9829 T. 25.6.2009, karar için bkz. www.kazanci.com (Erişim Tarihi: 28.07.2017). Aynı yönde bkz. Kurt Yücekel, Yargıtay, s. 341.

Bu kapsamda mağdurlar rızaları ile gelmiş dahi olsa fuhuş amacıyla barındırılmalarında maddi bir bağımlılık ve çaresizlik içerisinde bırakılmaları halinde artık insan ticareti suçunun da oluştuğundan bahsetmek gerekecektir.³⁰⁰

Yine 227. maddenin 5. fıkrası düzenlenen suçların nüfuz kötüye kullanılmak suretiyle işlenmesi hallerinde fuhuş ve insan ticareti suçlarının araç fiiller açısından benzerlik taşıdığı görülmektedir. Bu benzerlik özellikle fuhşa aracılık etme yönünden özellik gösterecektir. Bu kapsamda fuhşa aracılık etme hareketi mağdurun araştırılıp bulunması ve elde edilmesi anlamına gelen tedarik etme hareketine benzer nitelik göstermektedir. Doktrinde, bu ihtimalde fikri içtima hükümlerinin uygulanmasının yerinde olacağı ifade edilmekle birlikte³⁰¹; fuhuş insan ticareti suçunda failin saikini oluşturmakla 227/5. madde, 80. maddeye göre daha özel bir norm niteliğinde görüldüğünden böyle bir durumda uygulanması gereken hükmün, fuhuşla ilgili düzenleme olduğu da ifade edilmektedir.³⁰² Ancak nüfuzun kötüye kullanılması suretiyle fuhşa aracılık etme faaliyeti tedarik etme niteliğinde ise, görünüşte uygulanabilir olan iki normdan insan ticaretinin fuhuş suçunu bünyesine katmasından, dolayısıyla tüketen-tüketilen norm ilişkisi gereği yalnızca insan ticareti suçundan hüküm kurmak daha yerinde bir uygulama olarak görülmelidir.

Son olarak, 227. maddede düzenlenen suçlar genellikle insan ticareti suçundan sonraki aşamada gerçekleştirilmektedir. Bu noktada insan ticareti suçu açısından failin hükümde belirtilen amaçlara ulaşması gerekmediğinden mağdur ayrıca fuhşa teşvik edilmişse, bunun yolu kolaylaştırılmışsa ya da fuhuş için aracılık edilmiş veya yer temin edilmişse fail fuhuş suçundan ayrıca cezalandırılacaktır.³⁰³

³⁰⁰ Aynı yönde bkz. Kurt Yüceku, Yargıtay, s. 342.

³⁰¹ Yenidünya, İnsan Ticareti Suçu, s. 67.

³⁰² Kurt Yüceku, İnsan Ticareti Suçu, s. 481.

³⁰³ Özbek-Kanbur-Doğan-Bacaksız-Tepe, Özel Hükümler, s. 94; Tezcan-Erdem-Önok, s. 123. "Suç tarihinde 15-18 yaş grubu içinde olan ve ikamet ettiği Ankara'dan önce Tosya, oradan da İskilip ve Çorum'a götürülen mağdurenin bulunduğu yerden ayrılma yönündeki rızasının, sanıklardan S.'nin mağdureyle evlenme ve onu ailesiyle tanıştırma vaadi şeklinde ortaya çıkan kandırıcı hareketleriyle elde edildiği, reşit olmayan mağdurenin bu şekilde ortaya çıkan ve sakatlanmış iradesinin, hukuken geçerli bir rıza sayılamayacağı, gerçeğe aykırı beyanlar ile ikna edilmiş mağdurenin kendi egemenlik alanından uzaklaştırılması suretiyle amaç suçları olan fuhuş suçunun gerçekleştirilmesini sağlayan sanıklar S. ve A.'ın eylemlerinin bu haliyle 5237 sayılı

SONUÇ

Sınıraşan niteliği gereği ortak bir yaklaşım gerektiren ve uluslararası toplumu ilgilendiren önemli bir insan hakkı ihlali oluşturan insan ticareti ile mücadele uluslararası ve ulusal düzenlemelerin konusunu teşkil etmektedir. Türkiye, insan ticareti ile ilgili uluslararası sözleşmeleri imzalayarak bu konuda kararlılığını ortaya koymuş görünmektedir. Özellikle 19 Mart 2009 tarihinde imzalanan 2005 tarihli Avrupa Konseyi İnsan Ticaretine Karşı Eylem Sözleşmesi uyarınca yapılan yeni tarihli düzenlemeler ile insan ticaretiyle mağdur odaklı mücadele benimsendiği söylenebilecektir. Bununla birlikte, Türk hukukunda yapılan düzenlemeler ve değişiklikler sayesinde insan ticareti ile mücadelede önemli bir seviyeye ulaşılmalarına rağmen birtakım konularda halen eksikliklerin olduğunu ifade etmek gerekir.

İnsan ticareti, Türk Ceza Kanunu'nun 80. maddesinde suç olarak düzenlenmiş ve yaptırıma bağlanmıştır. Öncelikle belirtmek gerekir ki, Türk Ceza Kanunu'nun 80. maddesinde düzenlenen insan ticareti suçu açısından, Avrupa Konseyi İnsan Ticaretine Karşı Eylem Sözleşmesi'nin 24. maddesi gereğince suçun ağırlaştırıcı nedenlerinin madde kapsamına alınması uygun olacaktır. Yine fuhuş dışında cinsel istismarın diğer şekillerinin madde kapsamına alınması; insan ticareti suçu, esas olarak kişi hak ve özgürlüklerine ağır bir müdahale oluşturduğundan suçun "*Hürriyete Karşı Suçlar*" bölümünde düzenlenmesi ve araç hareketler yönünden düzenlemenin Palermo Protokolü'ne uygun şekilde değiştirilmesi bu kapsamda yapılması gereken değişiklikler olarak görülmektedir.

İnsan ticareti suçu teşkil eden fiiller bakımından esas sorun ise suçların içtimaı ve diğer bazı suçlarla olan içtima ilişkisi açısından ortaya çıkmaktadır. Zira insan ticareti suçunun oluşabilmesi için amaçlar, araç hareketler ve asıl hareketler şeklinde üç unsurun bir arada bulunması gerekliliği, yapısı gereği sıklıkla Türk Ceza Kanunu'nda düzenlenen bazı suçlarla birlikte işlenmesi ve yine Türk Ceza Kanunu'nda yer alan birtakım suçların insan ticareti teşkil eden fiiller ile örtüşmesi,

---

TCK.nun 80. maddesinde tanımlanan suçun oluşumu için aranan seçimsel hareketlerden "... kandırmak ..." unsurunu ihtiva etmesi nedeniyle bu sanıklar yönünden fuhuş suçunun yanında ayrıca ve tüm unsurlarıyla "İnsan Ticareti" suçunun da oluştuğu anlaşılmalıdır ..." Yargıtay 5. Ceza Dairesi E. 2011/1242 K. 2011/2978 T. 12.4.2011, karar için bkz. www.kazanci.com (Erişim Tarihi: 28.07.2017).

uygulamada ve doktrinde bu suçların karıştırılmasına yol açmakta ve içtima sorunlarını gündeme getirmektedir.

Yapısı gereği cebir (TCK m. 108), tehdit (TCK m. 106), kişiyi hürriyetinden yoksun kılma (TCK m. 109) ve disiplin yetkisinin kötüye kullanılması (TCK m. 232/2) gibi suçların içeriğini de bünyesine alarak tüketen insan ticareti suçunun unsuru niteliğinde olan cebir veya şiddetin sınırları aşılmışsa ve daha ağır bir netice meydana gelmiş ise, failin TCK m.87'de düzenlenen kasten yaralamanın neticesi sebebiyle ağırlaşmış halinden ayrıca cezalandırılacağını ifade etmek gerekir. Bununla birlikte, cebrin unsur veya ağırlaştırıcı neden teşkil ettiği TCK m.102,103,109 hükümlerinde olduğu gibi, unsur veya cezayı ağırlaştırıcı bir nitelikli hal olarak düzenlenmeyen mağdurun hayatının tehlikeye girmesi gibi cebrin sınırının aşılmasıyla kasten yaralama suçunun ağır neticelerine sebep olunması durumunda ayrıca kasten yaralama suçuna ilişkin hükümlerin uygulanacağına ilişkin özel içtima hükmüne benzer bir düzenlemenin 80. maddede açıkça düzenlenmesinin uygun olacağı ifade edilebilecektir.³⁰⁴

Hukuki anlamda tek bir hareketten bahsetmenin mümkün olmadığı hallerde, farklı zamanlarda işlenen fiiller bir suç işleme kararının icrası kapsamında aynı kişiye karşı işlenmiş ise seçimlik hareketli bir suç olan insan ticaretinin zincirleme suç şeklinde işlenmeye uygun olduğunu ifade etmek gerekir. Bu noktada ise zincirleme suçun şartlarının yargılama sırasında ortaya çıkması ihtimalinde; Ceza Muhakemesi Kanunu'nun 226. maddesi uyarınca ek savunma hakkı verilmeden iddianamede talep edilmediği halde zincirleme suç hükümlerinin uygulanmasının savunma hakkının kısıtlanması sebebiyle bozma nedeni teşkil edeceği göz önünde bulundurulmalıdır.

Aynı neviden fikri içtima hükümlerinin (TCK m. 43/2) uygulanması bakımından insan ticareti suçunun birden fazla hareketli suç olması ve araç hareketler ile asıl hareketlerin hukuki anlamda tek fiil olarak kabul edilmesi gibi özellikler dikkate alınmalı ve bu çerçevede uygulama yapılmalıdır. Yine mağdur üzerinde gerçekleştirilen hareketler eziyet (TCK m. 96) gibi bir başka suçun oluşmasına sebebiyet vermişse farklı neviden fikri içtima hükümleri (TCK m. 44) uygulama

³⁰⁴ Aynı yönde bkz. Ahmet Caner Yenidünya, İnsan Ticareti Suçu ile Etkin Mücadelede Nasıl Bir Ceza Kanunu, s. 17-18. <http://www.yenidunyahukuk.com/Public/Upload/Catalog/K7ZBPMRHHMYVRL9.pdf> (Erişim Tarihi: 25.07.2017).

alanı bulabilecektir. Bu noktada suç teşkil eden fiillerin birden fazla olduğu durumlarda, her bir suçun bağımsız olarak cezalandırılacağı gözden kaçırılmamalıdır.

Bu ihtimalde maddede belirtilen amaçlarla iradelerin ortadan kaldırılarak asıl hareketlerin gerçekleştirilmesinden sonra farklı fiiller işlenmiş ve mağdur öldürülmüş ise failin öldürme fiilinden dolayı ayrıca cezalandırılması gerekmektedir. Bununla birlikte, insan ticareti suçu kapsamında mağdura yoğun olarak uygulanan cebrin ölüme yol açması ihtimalinde, bu ağır neticenin insan ticareti suçunun neticesi sebebiyle ağırlaşmış hali olarak düzenlenerek ağırlaştırılmış müebbet hapis cezası ile cezalandırılması gerektiği şeklinde bir düzenlemenin yapılmasının uygun olacağı ifade edilebilecektir.³⁰⁵

İnsan ticareti suçunun tamamlanması bakımından faillerin amaçlarına ulaşması, dolayısıyla mağdurların sömürülmesi gerekmektedir. Ancak insan ticareti mağdurları tedarik edildikten, sevk edildikten sonra çoğu zaman zorla çalıştırılmakta, fuhşa sevk edilmekte, mağdurların fuhuş yapması sağlanmakta veya organları alınıp satılmaktadır. Bu ihtimalde ise mağdur üzerinde gerçekleştirilen fiillerin niteliğine göre failler organ ve doku ticareti (TCK m. 91), iş ve çalışma hürriyetinin ihlali (TCK m. 117), fuhuş (TCK m. 227) suçlarından ayrıca cezalandırılacaklardır. Bununla birlikte, ilgili suçların aracılık etme veya tedarik, sevk veya nakletme gibi maddi unsurlarını oluşturan fiillerinin insan ticareti suçunun maddi unsuru kapsamında kalması ihtimalinde, yalnızca ilgili suç bünyesine katan ve tüketen norm olan insan ticareti suçundan hüküm kurmak daha uygun görünmektedir. Özellikle uygulamada insan ticareti teşkil eden bazı fiillerin fuhuş suçu kapsamında değerlendirildiği görülmektedir. İnsan ticareti suçunun fuhuş suçu ile ayırt edilmesinde ortaya çıkan sorunları ortadan kaldırmak amacıyla TCK m.227'de gerekli değişikliklerin yapılması ve bu iki suç tipi arasındaki ayrımın açıkça ve net bir şekilde ortaya konması uygun olacaktır.³⁰⁶ Son olarak, yapısı gereği genellikle örgüt faaliyeti çerçevesinde işlendiği göz önünde bulundurulunca, suçun örgüt faaliyeti çerçevesinde işlenmesinin cezanın arttırılmasını gerektiren bir sebep olarak düzenlenmesi yerinde olacaktır.

³⁰⁵ Aynı yönde bkz. Yenidünya, İnsan Ticareti Suçu ile Etkin Mücadelede Nasıl Bir Ceza Kanunu, s. 18.

³⁰⁶ Fuhuş suçunda yapılması önerilen değişiklik için bkz. Yenidünya, İnsan Ticareti Suçu ile Etkin Mücadelede Nasıl Bir Ceza Kanunu, s. 19-22.

KAYNAKÇA

Kitaplar ve Makaleler

- AKBAŞ Halil, HAMARAT Özkan, "İnsan Ticareti Mağdurlarının Kırılğanlıkları ve Mağdur Tedarikçilerinin Kapasitelerindeki Bölgesel Farklılıklar", in Osman Seyhan, Alper Akgül, Türkiye'de İnsan Ticareti Mağdurları, Adalet Yayınevi, Ankara, 2014.
- AKGÜL Alper, SÜNGER Ercan, "Yargıtay Kararları Ekseninde İnsan Ticareti Suçu Mağduru Çocuklar", in Osman Seyhan, Alper Akgül, Türkiye'de İnsan Ticareti Mağdurları, Adalet Yayınevi, Ankara, 2014.
- AKSOY İPEKÇİOĞLU Pervin, "Türk Ceza Kanunu'nda Bileşik Suç", Ankara Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi, 61 (1), 2012.
- ARSLAN Çetin, "Göçmen Kaçakçılığı Suçları", Ankara Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi, C: 52, S: 1, 2003.
- ARSLAN Çetin, "İnsan Ticareti Suçu (TCK Md. 201/b)", Ankara Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi, C: 53, S:4, 2004.
- ARSLAN Çetin, TEMEL İlker, AYDIN Yusuf, ŞEN Y. Furkan, DOĞAN Koray, BACAKSIZ Pınar, Türkiye'de İnsan Ticareti İle Mücadelede Yasa Uygulama İle İlgili Stratejik Bir Yaklaşım, IOM, Ankara, 2006.
- ARTUK Mehmet Emin, GÖKCEN Ahmet, YENİDÜNYA A. Caner, Ceza Hukuku Özel Hükümler, 15. Bası, Adalet Yayınevi, Ankara, 2015.
- ARTUK Mehmet Emin, GÖKCEN Ahmet, ALŞAHİN M. Emin, ÇAKIR Kerim, Ceza Hukuku Genel Hükümler, 11. Bası, Adalet Yayınevi, Ankara, 2017.
- ASLAN M. Yasin, "Türk Hukukunda Tüzel Kişilerin Cezai Sorumluluğu", Ankara Barosu Dergisi, Y: 68, S: 2010/2.
- AYDIN Emin, İnsan Ticareti Suçu, Akdeniz Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü (Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi), Antalya, 2010.
- BOGERS Gert, KARVOUNARAKI Athina, CLARKE Steve, TAVARES Cynthia, Trafficking in human beings, Eurostat Methodologies and Working papers, Luxembourg, 2013.
- ÇOKAR Muhtar, "İnsan Ticareti ile Mücadelede Sivil Toplum Kuruluşlarının Rolü ve İnsan Kaynağını Geliştirme Vakfı Deneyimi", in Osman Seyhan, Alper Akgül, Türkiye'de İnsan Ticareti Mağdurları, Adalet Yayınevi, Ankara, 2014.
- DEĞİRMENCİ Olgun, "Mukayeseli Hukukta ve Türk Hukukunda İnsan Ticareti Suçu", Türkiye Barolar Birliği Dergisi, S:67, Kasım/Aralık 2006.
- DEMİRBAŞ Timur, Ceza Hukuku Genel Hükümler, 11. Baskı, Seçkin Yayınları, Ankara, 2016.
- DOĞAN Koray, "Tehlike Suçu ile Zarar Suçu Arasındaki Suçların İçtimai Sorunu", Türkiye Adalet Akademisi Dergisi, Y: 5, S: 16, Ocak 2014.
- DOĞAN Koray, Göçmen Kaçakçılığı Suçu, Seçkin Yayıncılık, Ankara, 2005.

- DÖNMEZER Sulhi, ERMAN Sahir, Nazari ve Tatbiki Ceza Hukuku, C:2, 11. Bası, Beta Yayınevi, 1997.
- ERDAL Hakan, "Organize Bir Suç Türü Olarak İnsan Ticareti ve Türkiye Örneği", Polis Bilimleri Dergisi, C: 10 (2), 2008.
- ERSOY Uğur, "İş ve Çalışma Hürriyetinin İhlali Suçu (TCK m.117)", Türkiye Adalet Akademisi Dergisi, Y:7, S:24, Ocak 2016.
- EVİK Vesile Sonay, "Suç İşlemek Amacıyla Örgütlenme Suçu", Prof. Dr. Nur Centel'e Armağan, Marmara Üniversitesi Hukuk Fakültesi Hukuk Araştırmaları Dergisi, C:19, S:2, İstanbul, 2013.
- EVİK Vesile Sonay, "İnsan Ticareti Suçu", Erdoğan Teziç'e Armağan, Galatasaray Üniversitesi Yayınları Armağan Serisi, No:5, İstanbul, 2007.
- EVİK Ali Hakan, "Göçmen Kaçakçılığı Suçu", Erzincan Hukuk Fakültesi Dergisi, C: IX, S: 3-4, 2005.
- GÖKTÜRK Neslihan, "Türk Hukuku'nda Suçların İctimai", Ceza Hukuku ve Kriminoloji Dergisi, C: 2, S: 1-2, 2014.
- HAFIZOĞULLARI Zeki, KURŞUN Günel, "5237 Sayılı Türk Ceza Kanunu'nda Bileşik Suçun Tanımı Hakkında", Ankara Barosu Dergisi, Y: 65, S:3, 2007.
- HAKERİ Hakan, "Göçmen Kaçakçılığı ve İnsan Ticareti Suçları (TCK 201/a ve 201/b)", KHUKA, Y:7, Mart 2004.
- İÇEL Kayıhan, Ceza Hukuku Genel Hükümler, Beta Basım, İstanbul, 2016.
- İÇEL Kayıhan, "Görünüşte Birleşme (İctima) İlkeleri Ve Yeni Türk Ceza Kanunu", İstanbul Ticaret Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi, Y: 7, S: 14, Güz 2008.
- İÇEL Kayıhan, Suçların İctimai, İstanbul Üniversitesi Yayınları, İstanbul, 1972.
- JAHİC Gamla, KARAN Ulaş, "Türk Ceza ve Ceza Usul Hukuku ve Fuhuş Amaçlı İnsan Ticareti Suçunda Yaşanan Sorunlar", Türkiye Barolar Birliği Dergisi, S:67, 2006.
- KALFA Aslıcan, Eski Doğu Bloku Ülkeleri Kaynaklı İnsan Ticareti ve Fuhuş Sektöründe Çalışan Kadınlar, Ankara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü (Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi), 2008.
- KOCA Mahmut, "İnsan Yağması (Sömürüsü) Suçu (TCK.m.201b)", Ankara Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi, C:52, S:2, 2003.
- KOCA Mahmut, ÜZÜLMEZ İlhan, Türk Ceza Hukuku Genel Hükümler, 9. Baskı, Seçkin Yayınları, Ankara, 2016.
- KOCASAKAL Ümit, "İnsan Ticareti Suçu (TCK 201/b)", Galatasaray Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi, S: 2, Ocak 2003.
- KURT Gülşah, İnsan Ticareti, in Köksal Bayraktar, Vesile Sonay Evik, Gülşah Kurt, Özel Ceza Hukuku C: I (Uluslararası Suçlar), On İki Levha Yayıncılık, İstanbul, 2016.

- KURT YÜCEKUL Gülşah, "*Türk Ceza Kanunu'nun 220/4. Maddesinin, Bileşik Suçu Düzenleyen 42. Madde Karşısında Uygulanabilirliği Üzerine Bir Değerlendirme*", Köksal Bayraktar'a Armağan, C: 2, Galatasaray Üniversitesi Hukuk Fakültesi Yayını, İstanbul, 2010.
- KURT YÜCEKUL Gülşah, "*Yargıtay 8. Ceza Dairesi Kararlarına İlişkin Değerlendirmeler*", Yargıtay Kararları Çerçevesinde Ceza Hukuku Sempozyumu, Türk Ceza Hukuku Derneği, İstanbul, 2011.
- KURT YÜCEKUL Gülşah, İnsan Ticareti Suçu, Galatasaray Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü (Yayınlanmamış Doktora Tezi), İstanbul, 2011.
- MANAV Hakkı, Göçmen Kaçakçılığı ve İnsan Ticareti, Turhan Yayınevi, Ankara, 2010.
- ÖNOK R. Murat, "*Trafik Güvenliğini Tehlikeye Sokma Suçu (TCK m. 179)*", Türkiye Barolar Birliği Dergisi, S:121, 2015.
- ÖZBEK Veli Özer, DOĞAN Koray, BACAKSIZ Pınar, TEPE İlker, Türk Ceza Hukuku Genel Hükümler, 7. Baskı, Seçkin Yayıncılık, Ankara, 2016.
- ÖZBEK Veli Özer, KANBUR M. Nihat, DOĞAN Koray, BACAKSIZ Pınar, TEPE İlker, Türk Ceza Hukuku Özel Hükümler, 7. Baskı, Seçkin Yayıncılık, Ankara, 2014.
- ÖZEN Muharrem, "*Türk Ceza Kanunu Tasarısında Tüzel Kişilerin Ceza Sorumluluğu*", Ankara Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi, C: 52, S: 1, 2003.
- ÖZEN Mustafa, "*Ceza Hukukunda Fikri İçtima*", Türkiye Barolar Birliği Dergisi, 2007/73.
- ÖZGENÇ İzzet, Türk Ceza Hukuku Genel Hükümler, 11. Bası, Seçkin Yayınları, Ankara, 2015.
- RENK Bersu, DEMİR Oğuzhan Ömer, "İnsan Ticareti ve Yasal Düzenlemeler: Eski Sorunlar, Yeni Çözümler", Polis Bilimleri Dergisi, 13(1), 2012.
- SEMYATOVA Gülbahar, "*Ulusal Başvuru Mekanizmalarından 157 Acil Yardım Hattı*", in Osman Seyhan, Alper Akgül, Türkiye'de İnsan Ticareti Mağdurları, Adalet Yayınevi, Ankara, 2014.
- SOYER Sesim, "İş Ve Çalışma Hürriyetinin İhlali İle Sendikal Hakların Kullanılmasının Engellenmesi Suçları Üzerine Bazı Düşünceler", Hukuki Perspektifler Dergisi, S:7, Temmuz 2006.
- ŞAHİN AKILLI Yelda, "*Kadın Ticaretiyle Mücadelede Sığınmaevi Deneyimi: Kadın Dayanışma Vakfı Örneği*", in Osman Seyhan, Alper Akgül, Türkiye'de İnsan Ticareti Mağdurları, Adalet Yayınevi, Ankara, 2014.
- TEZCAN Durmuş, ERDEM Mustafa Ruhan, ÖNOK R. Murat, Teorik ve Pratik Ceza Özel Hukuku, Seçkin Yayınları, Ankara, 2017.
- TOSUN Leman, "İnsan Ticareti, Özellikle Kadın ve Çocuk Ticareti Konusunda Uluslararası Düzenlemeler ve İç Hukuk Kuralları", Adalet Dergisi, Y: 94, S:16, 2003.

- Türk Hukukunda İnsan Ticareti Suçu El Kitabı, "*Türkiye'nin İnsan Ticareti ile Mücadele Çabalarının ve Tüm İnsan Ticareti Mağdurlarının Adalete Erişimlerinin Desteklenmesi*" AB Hibe Projesi, 2. Baskı, Ankara, 2009.
- YALÇIN SANCAR Türkan, "*Yeni Türk Ceza Kanunu'nda Zincirleme Suç*", Türkiye Barolar Birliği Dergisi, S: 70, Mayıs/Haziran 2007.
- YENİDÜNYA A. Caner, İÇER Zafer, Suç İşlemek Amacıyla Örgüt Kurma, Digesta Yayınevi, İstanbul, 2014.
- YENİDÜNYA Ahmet Caner, ALŞAHİN Mehmet, "*Göçmen Kaçakçılığı TCK m. 79*", Türkiye Barolar Birliği Dergisi, S: 82, 2009.
- YENİDÜNYA Ahmet Caner, İnsan Ticareti Suçu (TCK.m.80), Turhan Kitabevi, Ankara, 2007.
- YILMAZ Ejder Yılmaz, Hukuk Sözlüğü, Yenilenmiş 4. Baskı, Yetkin Yayınları, Ankara, 2010.
- ZAFER Hamide, Ceza Hukuku Genel Hükümler (TCK m. 1-75), 6. Bası, Beta, İstanbul, 2016.

İnternet Kaynakları

- <http://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=celex:52012DC0286>
- <http://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=legissum:jl0058>
- http://www.mfa.gov.tr/turkiye_nin-insan-ticaretiyle-mucadelesi-.tr.mfa
- <https://www.europol.europa.eu/content/page/about-us>
- ŞEN ERSAN, Örgüt ve Darbe Suçlarının İçtimai Meselesi, <http://www.haber7.com/yazarlar/prof-dr-ersan-sen/2233227-orgut-ve-darbe-suclarinin-ictimai-meselesi>
- www.kazanci.com
- www.tdk.org.tr
- YENİDÜNYA Ahmet Caner, İnsan Ticareti Suçu ile Etkin Mücadelede Nasıl Bir Ceza Kanunu, <http://www.yenidunyahukuk.com/Public/Upload/Catalog/K7ZBPMRHHMYVRL9.pdf>